CANCELLARIAE ANHALTINAE, PARS SECUNDA. JN QUA NON ITA PRIDEM À QUIBUSDAM EDITA...

Jacob Keller

Digitized by Google

LVDOVICVS CAMERARIVS
LECTORI

AIVTEM dico, qua ipse non habeo; adeo in hac acerba fortuna humanitatis memor, vt mecum perire neminem velim. Sine me omnes, qui sine me esse volunt, quales Papistæ sunt, procul dubio iustam virtutem nondum adepti, quod mihi similes, factiosos homines, tolerare nescisant, materiam virtutis. Ego, mi Lector, quod iam nosti, Consiliarius Palatini Principis tui, eloquentia & ingenij gloria inter meos ferox; operam primam dedi, vt Princeps meus maior fieret, ne minor ego manerem. humilium enim est loco intra fortunam suam stare; maior indoles diriora spectat & audendum omnino illi est, qui nobilitari cupit. Adinerementum autem honoris nostri oportunum videbatur, quia Domi crescere non licebat, foris cervicem attollere, atque per speciosos gradus alieni regni solium scandere; satis amplum certe iudicauit. Si Princeps meus Rex fieret, & ego fierem. Tentauimus ergo, ingenti animi fiducia, vnicam magnarum rerum dispensatricem Fortunam, quam pro Numine venerabamur, & rebamur nobis amicam: eramus enim Candidati eius Calumniatæ, fauore Deæ præ aliis gentium dignissimi, quippe toti eius auspicijs addicti, toti ab illa pendentes & felices etiam si ipsa à nobis pependisset. Sed heu! Orbe, quo stabat, verso, infida fefellit, & quos blanda extulerat, infesta deiecit, ictu immortali, tensu æterno,

Scilicet occidimus, nec spes est vlla salutis.

Non acquisiuimus aliena, & amisimus nostra Bohemia infausto pede adita pulsi armis cessimus, cum repetere Rhenum cogitamus, armis excludimur. Ergo aliena terra, duce misericordia, qua rerula, in qua non Domini sed exules essemus? hospites pro inquilinis facti, si pendæ opem ab iis postulaturi, quibus antehac tot eramus. Ita in ludibrium hominum destituti; triste, sed salutare posteris exemplum. Princeps certè meus iniquitate sortis oppressus, & dolore

mutus, hæc miserandi exulis imagine perorat Principibus: In magna fortuna demisse viuendum, & quidem, longe infra fortunam priorem: stare diu summis non posse; neminem ascendere alienis fatigatis, nisi ad Casum: neque enim quieti locus esse potest, vnde alius deturbatus est. Qui deijcis alium, instruis alium, vt & tu decidere discat.

Sed non solus Princeps meus spectaculo Mortalibus prodit, prodeo & ego in theatrum ignominiæ, relegatique personam sustineo imparem meis humeris, quibus splendidum honorem destinabam, minus pondus. Oculos itaque, quando ita fata tulere, pasce Europa, & disce felicem eum esse Principem, qui Deum ante Consiliarios audit: nam consulendi non rarò circumsident Principem, sibi consulturi. Quid Princeps in medium afferat arrectis auribus excipiunt, sed non tam quid dicat, quàm quid velit, per blanditiam obseruant, velificaturi mox pro flatu venti, mancipia incertæ gratiæ, quam captant. Quid post eiusce modi Senatus consultum Princeps faciet? auidius faciet quod facere libebat, antequam sententias rogaret. Quid opus erat tam pretioso consessu, si iudicium penes affectum est? Cupiditas consultore non eget, vt frenetur. Mihi certè horum non ignaro inhibitus Princeps meus fuisset. sed speratus honos, tenuis ac pereuntis fumi imago, & durius illud lutum tot Mortalibus noxium, quod aurum appellamus, læuam mentem meam adeò fascinauit, vt Dominum meum, iuueni spiritu turgentem, quotidi nis sibilis inflarem magis, ac certum in exitium impellerem. Quòd si ego fefelli, quis non fallet? ego, inquam, cui nihil eorum defuit, quibus politiæ Magistri Consiliarium instruunt. Fui enim ab initio fidelis, cautus & secretus.

Fidelem inde primò arbitrare, quod Dominum in Bohemiam iter suscipientem secutus sim: eo fine, vt si ille regni diademate insigniretur, ego Vice-Cancellarius fierem.

Fidelem deinde arbitrare, quòd cùm Dominus meus è Bohemia fugit, ne ab eo diuellerer, pariter fugi; hostis ad portam erat.

Fidelissimum denum arbitrare; quæ enim maior fidelitas, quam Principem suum etiam in exilium comitari? præsertim cum alias terras hostis intutas reddit.

Cautus fui cum operam dedi, ne Princeps meus regnum abnuum recu-

rectoſ ret, & ego Vice Canuellariatum amitterem; non quilibet di-
cebo fortunas vehit.

Cautus fu-, cum iugam Pragenſem ſuaſi, ne Dominus & ſeruus
poſt pugnam Victoriæ præda ſtaremus.

Secretus tui, ſi quiſquam alius, ſemper enim in hoc ſtudium in-
cubui, vt peior eſſem, quam oſtenderem.

Secretus tui, cum domi arma ſuaſi, & foris pacem venditaui; i-
mo vel hodie adeo ſecretis deditus ſum, vt ſecretiſſimas Cæſaris, a-
liorumque Principum litteras per fraudem exceperim, reſeruarim,
& legerim, aliiſque legendas, vt omnes à Secreto ſecreta noſſent,
in publicum emiſerim, ſi non vllo Principum damno, vindictæ
certè meæ gaudio. Quod ſi quis interrroget, an nihil addiderim,
variarim, aut detraxerim? Sciat ille me non ita conſtitutum, vt cu-
rioſitati reſpondeam. Lege Lector, & crede, quod voles, ego quo-
que ſcripſi, quod volui. Edita ſunt Epiſtolæ meæ fide, quæ melior
eſſe non poteſt, quam ego ſum. Quid religionis mihi eſſet in hoſti-
um Epiſtolis? Inimicis hoſtilia facimus, facimus & Epiſtolis, vt ali-
ud ſignificent, quam velint qui ſignificant. Nulla vnquam fit iniu-
ria hoſti, niſi ſubinde iniuria ſit, vbi poſſis nocere, parcere. Libuiſ-
ſet imo vero potius explicare omnia, ſi ad omnia ingenium ſuffe-
ciſſet. Fateor igiturme longe alia intelligenda proponere, quam
alij ſcripſerunt, quam ego intelligam. Hoſtis ſum publicus, vbique
offendere paratus, ſeu vero, ſeu falſo; felix ſi alterutro queam. Si-
leant igitur Papiſtæ, nec mihi fraudes obiectent; nec ego quidem vn-
quam ipſis arma illorum tãquam inhoneſta obieci, Inimici ſumus,
inimica agimus; agant illi facta, ego verbis. Sed mea verba
falſa ſunt. quid refert? maior gloria erit, debiliori armo-
rum genere, falſis viciſſe. Vale Lector, qui faues; ceteri
me valere iube-
bunt.

INDEX RERVM ET VERBORVM.

A.

Absens an possit proscribi 82.
Abrahamus Scultetus 93.
AEquiuocatio 95.
Albertus Austriacus Caluinistarum artibus a fastigio Cæsareo arcetur 67.
Anglia Rex, eiusque laus 98. *Generi facinus improbat* 62. *Genero viam ad se intercludit.* 71.
Anhaltina Cancellaria 9. 97. *fides exscriptoris* 22.
Aurea Bulla 46. 47.
Aurea Bullæ verba de Palatini iure quomodo accipienda 66. 67.
Austria meritò Hispano cura 59.
Austria superior Bauaro nexa 59.
Austriacæ Domus fundamenta in Germania 44
Austriacæ Domus securitas 57.
Austriaci Imperij lenitas & æquitas 52.
Atheismus Caluinistarum 15.

B.

Bauariæ cur Rudolpho Imp. auxilium non tulerit 27. *Electoratum meriti causa accepit* 56. *cur in Palatinum arma tulerit* 70. *quid Vlmensi actione promiserit* 98. *quomodo egerit cum Palatino* 111. *pacis semper studiosus* 115. *an belli onus in Episcopos retecerit* 123.
Bauari Legatio Romam cur missa 28.
Bauaro quando Electoratus promissus 25 *& alibi.*
Bauarica Domus securitas 58
Belgæ an pro rebellibus in Imperio habiti 103 *an eis pax procuranda ab Imperij Ordinibus* 105.
Belgici belli alimenta vnde [illegible]
Fœderati Belgij confœderati Exitium [illegible]
Belli in Germania quis auctor [illegible]
Bellorum superiorum auctores 14.
Bohemicum negotium an priuatum 81 *an & quomodo componi potuerit* [illegible] *Bohemici belli initium vnde* [illegible] *auctores* 6.

C.

Cæsar quid Caluinistis 66. *nemo nisi Catholicus hactenus* 42. *Caluinistæ an inuiolabilis* 42.
Cæsaris potestas quæ & quatenus [illegible] *ius in concedendis Feudis Imperij* 49.
Cæsari quatenus Electorum consilium [illegible] *dum* 51.
Caluinistæ a verberibus ad verba [illegible] *Conuentus Imperij infrugifero reddituum* 37. *exleges* 54. *in Hollandia nouum cogunt Senatum* 18. *a Turcis auxilium petunt* 93. *nec vecti* [illegible] *grassatores* 34. *pacem Religionis non omnes* [illegible] *hensi* 35. *non minores Confessionis quam Catholicis* 9. *diuinitus* [illegible] *calamitatum auctores* 89. *primi bellū auctores* [illegible] *an Euangelicæ Caluinistæ an & quid differant* 94. *terra Caluinistarum ante vltimam* [illegible] *tributum Turcas & Tartaros in auxilium vocarunt* 56. *an legibus egerint*
Caluinistarum anima 50. *vana contra Imperatores & Imperium* [illegible] *& Legatio ad Turcas* 82. *cum Turcis concordia* 97. *regula* 5.
Caluinistis quid redeundum 91.
Caluinistarum spiritus 5.
Camerarius Palatini Actor [illegible] *re per totum* [illegible]
Camerary [illegible] 44.

La

Carolus V. Cæsar quotiens in Germ. 29. 30.
explicata 48 49.
Carolus IV. Cæsar nupsit in Bauaria 83
Carolus V. Imp. 85. Frid. II. Bellum ei
Palatinum infert, eum recipit 64
Catholici Protestantibus antiquiores 12 vt
tractentur a Caluinistis 65.
Catholicorum scopus in bello 42. fœdus
quale 99.
vide amplius Index
animus erga Lutheranos 100.
Catholici belli scopus 9. 1. & alibi.
Catholica religionis defensio licita 34.
Christophorus Gerrolæus 24.
Cœtus Caluinistarum 17.
Coloniense bellum vnde ortum 14.
Confessionistæ non oppugnantur a Catholi-
cis 14. nisi Catholicos aperti 9.
Confessionistis & Catholicis pax est 34.
a Catholicis nihil metuendum 14. 100.
Constitutiones Imperiales 46.

D.

Dania Regis conatus Palatino datus 110.
apud Cæsarem intercedit 112
Digbio Anglo Legato quid promissum
106. 110. 113. 115.
Donauerdana causa 11.
Donauerdanæ imitatis restitutio insolen-
ter petita 64. 65.
Durlacij Marchionis conatus 2 3.

E.

Ecclesiasticis an armata defendere liceat 121
Electores primi Principes dignitate 46.
Electorum institutio vnde 24.
Electorum exilio quanti Cæsari & ibi
vendi 41. Collegium an a Cæs. tollendi
sit 51.
Electoratus Bauaris olim præter meritum
datus 83.
Epistola Cæsaris ad Regem & Palatinum 52.

F.

Ferdinandus Cæsar a Caluinistis in ex-
tremum adductus periculum 23. an ei
in bello amicorum armis contra rebelles
vti 5.
Fœdus imperiale eorumque ius 48.
Frid. Palatinus quem imitatus 2. cur
proscriptus 21. Quam mali causa 29. an
inhonestis Cæsarem 42. 44. quid
parauit bello 69. ad pacem seu compo-
sitionem excitatus 87. ab socero Angliæ Regis exhortatus, conditiones a Cæsare
tractatur 84. an Cæsari arma intulerit
118

G.

Gabor Bethlem quis 93. à Palatino tra-
tatus contra Cæsarem & Catholicos
128. & seqq
Guilielmi Bauariæ Ducis epistola deprauata
19.

H

Hæretici an puniendi 117
Hæreticis an seruanda fides 116
Halbestadiensis conatus & clades 3.
Heidelberga expugnata 3
Hispanica Domus quomodo Austriacæ con-
tendat 44
Hispania Imperio præsidio est 53.
Hispanus quid lucri fecerit ex bello Ger-
manico 56. merito curat habet domum
Austriacam 56. an Imperio metuendus
104.
Hispani consilium an in translatione Fe-
deratus pretium 55.
Hispanici Legati Epistola 31
Hollandi an cædes dandi 103.
Hungaria loca quædam cur Turcis permissa
ab Imp. 89.

I

Iesuitæ quales 16 91.
Imperium quid redditat in bellum 14.
Imperij status a quo tutandus 10.
Indutiæ a Palatinatu ad quem primum pro-
missa 96. cur Bauari displicuerint 113
L.
Libertas Imperij non solum exterorum
sed

CANCELLARIÆ ANHALTINÆ

Pars Altera.

QVÆ EST HISPANICÆ

CANCELLARIÆ LITVRA.

Vetvs Germanis dictum est, a Vadis ad Vesterni deuenit, plenumque odii in omnes continet, vti stomachi perturbandi linguæ vsum maxime prouocet. Calumniæ, vt omnes fluunt, & dictum & factum mouentes, post Vandera ad Verba delatæ sunt. Multis abhinc seculis armata Germania impulsore [illegible] aut quæsitis occasionibus Catholicos lacessendo, ac imo conflictandi securos inuaderent persequendique auderent, Religionis odio, licet non displicerent etiam regiones, quas [illegible] facerent.

In Bohemia fato vrgente vesaniæ initium dominatus ab vnius, & affecto Libello imbuit Caluniano spiritu ebrios in dæmonis præsidium templum ædificandi. Cum debellaretur fundi Dominus, & temeritas non inueniret patrocinium fraude quadrifidæ Prouidentiæ dictæ, quæ [illegible] vellit omnia retorsit. Proceres vrgentis [illegible] per Iuratorum arcem, atque ex alto per fenestras ejecit, cæsimque fecit diuersos. Calumniæ [illegible] pulsi tribunalis, si obtinere nil possint, in libellum [illegible] sententiamque ad cum sanguine scribere. Tympana mox misceantur vsque Tarantantara Martis; scriptus Miles, scriptum Regni arripuit, exitu per summam perfidiam Regis reuerentia, prouinciæ [illegible] dine [illegible], & in [illegible] foederis socios, ad defendendam Religionem potentes, quam extra turbauerat prætextu, pro vindice vsurpari voluere. Mutuis [illegible] [illegible] ingenia, varia tyrannidis politicis remoliuntur & [illegible] in [illegible] concordia, amicus, quadrabitis, & vt suus Capite quoque [illegible]

religionis hæc regem creauére Regulum Heydelbergensem, cum ... nori magis omnino consuluissent, si nullum detulissent. ... ipse Sallij appetens armatur cum armatis in Cæsarem, legitimum ... niæ regem, belloque etiam Austriam lacessit, quasi Regni ... esset tanto raptore. Cæsar à Caluinistico furore victima ... iter obijcit, extractosque Austriæ hostes ad Fragam & ... & ... cum magno prælio contudit, spesque Caluinistarum per Bohemiam ... perpetuum afflixit, memorabili clade.

Sensit & Mansfeldius licet absens, atque intra Pelisæ ... tens ad hunc aduersæ pugnæ ictum, in intimo tamen animo ... interius altero anno in Palatinatu copias suas, metuendus ... Bauariæ quam Bohemiæ. Tillius Militiæ Bauaricæ ... mittum armis Elsenbogium, adiuntam vere Mansfeldianam ... fines Bohemiæ castra contra castra locando tamdiu mor ... Serenissimus Dux ipse, capto per vim Chamo, Mansfeld ... net. Intercludi à duobus exercitibus exitiabile sibi ... feldius, vni impar; nec fugacissimo Duci exitus ... eludem meliori veritate Caluiniana vsus, hostem ... Cæsari fidam dexteram pollicetur, cum Bauaro ... dum exercitum & exauctorandum spondet, omnia ... seruaturus.

Abit igitur suo mendacio tutus: vbi longius ... interuallum ademit metum, ingenium ostendit, ... non sine graui, quà transibat Incolarum malitiam, ... depopulaturus Catholicorum terras. Primum ... ckentalij obsidione, in agrum Spirensem fecit ... omnia depopulatur, arces & oppida occupat, ... bellicæ Calamitatis omittit. Præludebat ... in Catholicos iturum, atque ea re Tillium ... siem prouidere quæ ... Hiam capere cuique, ... gitq; vbi de ... compellit a ... Vere ... quietem ... tum ... Gens

[illegible] se expediuit, operam dedit, vti vrgentis ne esset, amica [illegible], iuncto sibi Caroloco Hispano, Teuto impigro, ad VVimphinam Marchiæ Comitem, in cuius [illegible] Clivensis præsidentem pugna fusit, omnibusque impedimentis quæ, tum breui [illegible] vti Mansfeldius Imperatorem fuisse dictionis [illegible], nisi clausus.

Interea Mansfeldius Landgrauium obsidere, ac [illegible] præsidio, vrbem propè expedibat. Comperto deinde Marchionem periculum cauisse, per fraudem metuens, captisque ad Manheimium Rheni trajectum repetiit Alsatiam, vti, quod hactenus fecerat, reliquum belli militari tributione absolueret.

Deinde, vt memorauit, Ducatûs Halberstadiensis Princeps, robora & viribus ferox, atque erum [illegible] Paderbornensium spe abilitis, suppetias tentat rebus in Palatinatu prosperandum conclamatis cum exercitu ad Rhenum mouit, cancellarium Mansfeldio, qui ex Alsatia ad [illegible] aduocarit, ponti nollet. Sed Tillius Catholicique [illegible] [illegible] [illegible] obtutum Halberstadiensi, & hostium [illegible] [illegible], nec solum [illegible] [illegible] ad certamen, quo omni propè [illegible] [illegible] cum paucis millibus bene [illegible] [illegible], [illegible] rabidum [illegible], vt [illegible], [illegible] [illegible] Mansfeldius [illegible] dubio Mansfeldium obsessis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Darmstadienſi, qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

confugerant, saluti fuit. Dedita & illa deinceps, sine sanguine. Manhemium restabat, par validissimis Germanorum propugnaculis, & in quinta spe omnis Calvinianorum erat, neque credebat quisquam præter Tillium nisi longissimâ obsidione occupari posse. Occupauit velocitate & feliciter, ita quidem, vt hostis ipse prope auidius exiret, quàm ille intraret.

& Manhemium,

Hinc secula discant,
Indomitum nil esse pio, tutumque nocenti.

Amisso igitur Manhemio, cum nihil rei & spei superesset ac hostes, qui prouocabant primi acerrimi contuli, tuberibusque liuentes, & sanguine rubentes, vt supra dixi, ad verba decurrunt, ad linguam & calamum & quidem ad virulentia linguæ pugnent ex calamo, linguæ stropulo, haud magno acumine confecto, calamus autem Caluinisticus, & abominabili parte post tot commissa piacula sceleris purus, innocentia ipse innocentior, pacis priuatæ amantissimus, belli detestator, & Catholicis multipliciter accusator acerrimus, nempe haud dubie peccatum est, quod Catholici sumpserint arma; his enim quietis Caluiniani, quæ sperabant, tum reciperasse sunt, tranquilleque viuerent, imo adeo ipsi etiam viuerent tranquilli Catholici, quia cum amisissent omnia non amplius haberent, quod perderent. Nunc omnia fluctuant, spes vtrinque, metus vtrinque, quæ penes victos; dolor & oppressæ ambitionis indignitas illectorabat.

Inter alios facundiâ eminet auctor Considerationum, quas Hispanicæ Cancellariæ præfixit, nisi nidor nares fallat Camerarii, celebrissimi Palatini Achitophel, qui Principem suum vinì cum Achitophel Absalonem pravis consiliis euertit, cuius iam infelicitatem alienis auidus deplorat; cæcam ambitionem suam debebat. Principem facile eos excusat; Consiliariorum facta nulla venia mitigat. Ipsi certè, quæ superba Caluinistica est, imprudentiæ conuitium rebus integris nunquam tulissent, sed neque iam fatebuntur, etiam si errorem eiurare gestirent. Stultitiæ litasse. Fatis cuenta potius tribuunt, neque Spiritum sanctum fuisse autumant, sed sortem, cui plurimum in humanis tribuunt. Ego vero Deum Superbiæ arbitrum excitem, ita etiam vindicem, qui superbos illa Caluinistica, vt nomen ait, despicit, pœnisque persequitur mentes spiritus. Prima itaque sapientia fuisset Deum contemnere, reliqua spernere: Altera, post fortunam istum errorem ignoscere, & ad sanam mentem redire. Nouerunt enim Caluinistæ præfectum Camerarium meum, quam hac re mihi turbas quouis Erynnis sollicitudo cum tota Deorum re, familiæ est, sed vt omnibus omnes displicent, ita nec illi omnes

Daniel

[illegible] eloquentissimus Camerarius, ne Considerationes suas mi[illegible] confirmatas complet, & cum parum superesset membranæ Chartas, quàm [illegible] habebat cum Lectore suo agere, de finiendi consilium [illegible]

Sed dic quæso, quinam est ille Camerarius? An Camerarium Auctorem Considerationum prodis? quasi vero nemo alius nisi Camerarius Calumniator præter Camerarium? Calumnias, fateor, Camerarius, neque enim aliud mihi videntur quam Considerationes quæ leguntur, vt adhuc non vigeat tota memoria eorum, sed & oculus lacrimet.

An author Camerarius

Deinde paratè deprehendo, Arrem aut acu tangam, si Camerarius non scripsit Considerationes, tumultuosus ille scripsit, ita vt error meus inter similimos aut nullus sit, aut exiguus.

Demum suspicionem meam nullis quæ arguere Camerarius potest, firmare mihi in animo est, dicendus ille omnino sit, qui in tanti gravitate momenti, Considerationes pro Calumniis, Considerationique & Calumniæ pro Considerationibus, cum Cantabrigiensi quodam Theologo, habeat. Ille est & ipse in via; dum enim in Bohemiam se gloriosum proficisci putat, in exilium venit.

CAMERARIVS.

Viua demonstratio causarum præsentis in Germania belli Religionis ergo suscepti.

FABIVS.

Tu vero, mi Camerari, vt omnia videam, Considerationum tuarum liberum ille, illorum bellum esse demonstrem, quæ nec tuæ & Considerationes nostræ, quibus ista non fiunt, quotcunque sint, nec veræ, nullæ sunt. Quid quæso tua viua demonstratione præstabis? mortua illa est, non vita, sensu, vt philosophicè loquar, motuque caret: & hodie & dudum mortuæ; quanquam vitam ex parte non negarim, saltem alienam, nimirum calorem tuum affectus nempe omnes versus se insinuat. & vigent negotio denique tibi tua vindictæ spiritu, cornu ferit illa, caute. *Viua demonstratio causarum præsentis in Germania belli Religionis ergo suscepti.* Bellissime rei Camerari, aptius nihil ipsam nominasti, qui apud Delphos tripodi præsidens Religionis bellum appellis Caput eius, quod Catholici nuncupant: Quis enim

De causis libri.

enim alius Auctor belli in Germania quam Calumniatores sint falsis fucatores?

Anno huius sæculi 7. 8. cum Ratisponæ Cæsar comitia indixisset, & subsidia aduersus Turcas postulasset, non magis fauentes Catholicos quam ipsos Turcas inuenit; nec desirant vel iam tum principia belli, si tantum adesset, vel causa perdita fuor. Biennio exinde Europa Turcam parturijt, & anno decimo demum fœcunda in Asiatum vitam enixum magno cum terræ illius detrimento, vicinarum periculo, quod fœdissime etiam in perniciem euasisset, nisi & Catholici vim vi defensi pari militem scripsissent. Quid anno 19. Norimbergæ in Calumniatorum concilio actum nisi de exitio Catholicorum fuerit? Missi hoc nomine ad Bauarum Electorem Monachium hostes-potius, quam legati, adorti sunt, eorum vultus, ut cuncta verbo, minæ feroces, vt gerere cum bellum, non inducere viderentur. Indixerint tum tum bellum, dicet quispiam, fatebimur certe, non illo quidem solemni ritu, quo Reges alijque Principes consueuere, sed postulatis adeo iniquis, & tam aperta denunciatione non prescripta temporis meta fieret, quod petebant, vti nemini dubium esse debuit Annibalem ad portas esse. Ergo & a Catholicis coactæ sunt, quæ innocentiæ præsidio essent; hasce certe ita dein ad Vlmam tremuere, vt pœnituerint, qui bellum cogitabant.

Nihil iam de Bohemis dicam, licet in aperto sit ab Germanis Calumniatorum flamma incendium in Bohemia coortum: Quis enim bolsena Cancelleria Anhaltina, qui plus lucis desideret? sunt in illa denudatæ nationes vestræ detectæ sunt nudatæ: sunt Europæ propatulæ, sunt Syncatæ, & quidem non dico cum pudore, qui [illegible] sed cum magno dedecore vestro, quod nullum vsquam temporis diuturnitas

Vrbis igitur Bohemia Matis primis pactis [illegible] tum fœderis fœdus Icto, Catholicis Principibus [illegible] terras ac prouincias belli præmia diuisit, cum in Bohemiam hostilem intulit, erepturus Cæsari Imperium, Cæsarem imperio.

Quid inuile aut cogitationis aut facti perpetrauere Catholici Germ. Hæretici prouinciam prædæ destinarunt? quem [illegible] fuerint quoque, quod lucra tantilla contulerint; quod exercitus tua auxilia promiserint, fœdaque percusserint, tandem [illegible] causa fecere; prospiciebant animis conglobari tempestatem, & [illegible] ta atras nubes, daturas tempestatem ac vastitatem rerum Catholicarum. Agitur ne nudos atque intectos eos procella adoriatur, nihil primo pœnitunt, non vt [illegible] nihil [illegible] Dies [illegible] caco Principe [illegible] [illegible] quid res gerebatur [illegible]

[illegible] inuitos, quam vestra [illegible] suis astuta non erat, [illegible] Quod quia [illegible] hoc susceptum [illegible] Religionis [illegible] vt rursus [illegible] & vos [illegible] quo, [illegible] ut ius id nos [illegible] [illegible], & [illegible] Religionis pu- [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], Deus [illegible], quod Pra- [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible]

CONSIDERATIO In

CAMERARIVS.

Scopum vnicum ecclesiæ in Germania istius cuius belli, & promulgatæ [illegible] præscriptum a Fridenico Electore Palatino, hoc fuisse,

Cùm vt Ramistarum sanctissima Religio vbique locorum [illegible] Imperij; tam vt extirpentur omnes in vniuersa Europa [illegible], *Euidens [illegible] [illegible] [illegible]. Hæretici [illegible] [illegible], quæ [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible], sed vt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

signa religionis suę indole bella ex bellis serere, veterem Religionem ferro euertere, sacra omnia excindere, in bonorum fortunas grassari, proscriptis & damnatis supplicijs mactare, & sine Religione vanissimam Religionem ferro & igne agendo propagare: exempla non adfero: cognita sunt Camerario, & hodie cognita. Scire porro liberet quos Camerarius hoc loco Euangelicos intelligat? an Caluinianos? ægrè ferent id Augustanæ Confessionis addicti, qui & ipsi hoc titulo insignes, quos finamus de dignitate suâ digladiari, videamus quid causæ sit cur potissimum Caluinistæ Euangelici appellentur, quia Euangelio obediunt? Deuotissima scilicet Euangelio natura, omnium mitissima, non contumax Euangelij paret; nec spiritus gerit ex eodem fonte haustos in Eumenidum Scholis eruditus, implet Europam furore, & tot, heu me sentio, iam memoriæ subit iure Caluinistas hoc nomine gloriatos, nequissimoque Euangelicos appellari; si enim Scipio alter dictus est Africanus qui res Afrorum euertit; si dictus est alter Numantinus qui Numantiam excidit, quare Caluinistæ pari iure non nuncupentur Euangelici, cum Euangelium omne euerterint, & ex Sacrosancto Bibliorum codice sacrilegâ manu permultos libros exciderint? Euangelici enim Caluinistæ sunt à sorte opere & à clade funesta Euangelio illata; ita certum gerit, vt in locis a Caluini satellitibus occupatis, vix amplius Euangelium reperiatur, & sint ipsi similiores in Religione Turcis, quam veteri Christianorum Ecclesiæ, quos nulla re referunt, nisi verbis.

Caluinistæ quales Euangelici.

Præferuida autem Catholicorum cupiditas non solum bello Germaniam inuasit, sed etiam causa fuit, vti proscriberetur Fridericus Palatinus. Scilicet Camerari Catholici omnem culpam ferant: Fridericus proscriptus est, non quia Catholici voluere, sed quia ipse voluit, vt proscriberetur. Cæsar regna & Prouincias inuasit, sed infelicibus Dominis sui nunxit. Pulsatus & pullus superstitum adhuc spiritu iam nouas opes, noua auxilia conquisiuit, rediturus non emendatus, non simplex, sed aduersa fortuna ferocior, nec gratiam, sed bellum reportaturus. Hæc causa proscriptionis, quam tu non malè in commentarijs, quia e inimicum promulgata est.

Quare Theologi eos Hæreticos intelligunt, qui secedunt à Romana Ecclesia, quid Theologos interrogas, quid eorum dicta non magni? Hoc mei muneris est, attamen & tibi etiam aliquando amicum, & tuosque ab hoc conuitio facile vindico: nam si sacri Theologi dicunt, hæretici dicuntur, qui suo animo quædam capita fidei eligunt, quæ credant, plerique Caluinistæ nulla eligunt, sed omnia abijciunt, quomodo ergo hæretici appellari iure possunt? Religionem hæc habent, non eam Confessionis Augustanæ professionibus pactis & foedere deputatam, vtrique parti Religionis; vtrique permissam, vtrique promissam. Sed

Cal-

Calumniæ alienæ pacis inserpunt, nituntur que esse soli, cùm debere nt offendi.

CAMERARIVS.

Scopus ille, etsi multis aliis documentis probari possit, tamen unus haec meridiana clarius omnium oculis patet ex actu publico, & impressis aliquot Epistolis, quæ nunc in manus hominum peruenerunt, & quarum duo genera, quæ summis, quàm inferioris Ordinis hominibus, visa recognitaque fuerunt, & in fidelibus custodiis asseruantur; sic vt fides rei nullâ ratione in dubium vocari possit. Tellus etiam est vnicuique sua conscientia. Et Deus, qui καρδιογνώστης est, & opera hominum inspicit, non irridetur, nec falli potest.

FABIVS.

Quod finis Catholici belli fuerit euersio Euangelicorum, & proscriptio Palatini, inexpugnabili probat argumento Camerarius; acta publica in medium, Epistolas summorum Principum adducit, quæ si momentum non habent ad demonstrandam Euangelicis Catholicorum malam mentem, Polyphemo cæciores sunt, huic enim vnus oculus, Euangelicis nullus. Agedum aperiamus Euangelicis oculos, & inspiciamus acta & epistolas; sed principio, quam oculos fatigemus, libens pernosscrem vnde Caluinistis copia facta harum litterarum, & quo iure vulgarint? Non dubium ab initio anni cum iusto bello caperetur Praga, cepimus vna Caluinistarum Apocalypsin, auctoribus ipsis pudendam, consilia, inquam, eorum, technas, fraudes, machinationes contra Catholicum orbem, & quia in publicum dedimus, vti pernitiosæ Reipublicæ molitiones omnibus paterent, in id incubuerunt Caluinistæ, vt & Epistolas nostrorum Principum, aut comprehensis per vim veredarijs, aut corruptis eorum præfectis interciperent. Quæ quæso licentia Camerarij iure belli dices, quia Epistolæ hostium erant Accipio tibi causa hanc causam, sed effare & tu vicissim, an Cæsarem etiam inter hostes censueritis? an ire quoque belli eius Epistolas inciderit? Si ius belli hic valet, & Cæsar hostis est, perduelles estis, qui in Cæsarem arma fertis: Si Cæsar hostis non est, rei læsæ Maiestatis estis, qui sacrosancta eius litterarum signa conuellitis. Improuida calliditas! An non vobis vnicum fuerit innocentiæ adhuc fuit, vos nequaquam Cæsarem bello lacessire, sed de Domo Austriaca Archiducem? vt alios taceam, Palatinum ipse ius Cæsar coronauit Bohemiæ regnum, priuatam præfectionem Domus Austriacæ inuectarum Epistola ad Imperij Status data Hagæ Comitum 5. Nouemb. Anno 1620. pag. 138.

Cancellaria Anhaltina.

Excidit veritati vel inuitus, & confitemini ipso facto vos Cæsaris hostes.

Turbis à Caluinistis artis.

Sed obseruemus qua ratione malis artibus captæ litteræ causam subministrarint bello, ne vanus videatur Camerarius, qui veritati tanquam vnicæ verborum suorum Deæ quotidie thurâ adolet religiosus Reipublicæ sacerdos. Bellum hoc nostrum ciuile decimo septimo huius sæculi coeptum apud Bohemos, vigesimo in Palatinum agrum ab Spinola illatum; a Bauariæ Duce post pacem Vlmensem, in Austriam Bohemiamque, & memorabili prælio Bohemorum res accisæ; & Palatinus regno, quod inuaserat, pulsus. Hæc adeo in aperta luce sunt, vt infitiari ea, ne impudens quidem possit. Asseriam litteras nostras Camerari, & monstra quo anno, quo consule, quo die sint datæ? omnes posteriores dimidio bello sunt nihil in illis de inferendo bello quod pridem vos iam inchoaueratis, nihil de insidiis euangelicos consilijs, omnia de futuro, de hostibus comprimendis, de parta rebellium, de quiete stabilienda, de securitate reipublicæ retinenda; aut vos fuistis tecta consilia conferre in capita & fortunas nostras cætus facere militem parare, Regem Bohemiæ pellere, alijs principibus exitium meditari, vobis principatus alienos destinare, nobis bellum Norimbergæ denunciare, & nobis ne as sit vas grassatores compescere, consilia per literas dare, aut exquirere, vt in tuto deinceps simus, & agamus? Dem locum habet numne scribimus, quia quod ille meruit scribimus; vos non ea consilia solum, sed etiam, re ipsa, molitos estis etiam innocentibus perniciem, & periculo nobis sit mulctæ fontium meminisse? Nos turbulentum Principem cum tanto reipublicæ periculo nunquam pristinis dignitatibus restituendum scribimus; vos plerosque Catholicos principes, pacificos omnia alia quàm hostilia cogitantes, relegandos, & scripsistis & vt extorquerent laborastis. Vtri meliores? sine dubio Caluinistæ, excellunt enim, & vincunt cum facinoribus certatur. Asserues igitur fideli, quando tibi vis, custos nostrorum Principum litteras, nullum dedecus nostrum vltores; de iniuriarum vindicta criminum agunt; de malo iam nobis illato propulsando; nullæ de inferendo, nisi in promeritos, inter quos tu princeps. Sed pergamus.

Catholici defectione cogitarunt.

CAMERARIVS.

Ad scopum autem illum nullam magis expeditam viam esse inuenerunt, tam Aulicâ Romanâ, quam Cæsareâ; quam si Electoratus Palatinus transferatur in Bauariam. Hoc Cæsar ad Balthasarum Zunigam epistola luculenter ostendit, cum scripsit: Translationem illam toti imprimis Imperio fore vtilem, atque adeo maximè esse necessariam, nullumque differendam. Toti Imperio quidem ablato Electoratu Palatino à communis Euangelij cum coepit, ita prorsus euenisset, & translato in Ducem Bauariæ, Catholicæ Religioni accessisset Dei clarissimi (qua laus illi diuâ Hyperia tribuitur) in Patria

Ducatu suo olim, & nuper Donavverdæ (quæ Imperialis Ciuitas est) fecit, Papatum introducet. Atque adeo illius zeli singulare documentum dedit: quod iam multis in locis Palatinatus, Missæ Idolatria conspicitur: quod Iesuitis primarium quoddam templum Ambergæ concessit. Sic cum in superiore Palatinatu Bohemiæ vicino, tum in inferiori ad Rhenum. Papatus radices agente, facilime dictum, in alias adiacentes Euangelicorum statuum regiones diffundetur.

FABIVS.

Scopus nostræ militiæ fuit, vti iam supra dixi, pax & securitas nobis fragili titubans loco, imo iam prolapsa, rursus firmanda, & neque aquarum euersio Protestantium, neque vt Electoratus transferretur in Bauariæ Ducem, sed ne Palatinus pro libidine, aliorum iniuria, aliorum periculo, regnaret. Et quid tu criminis esse censes posse tam atrocia Palatini facta, seu Romæ, seu in Germania, contilijs agitari translationem electoratus in Bauarũ? Non visum fuit tam inquieto ingenio tantam potestatem nouis rebellionibus opportunam rursus credi: & procul dubio ad communem pacem faciet, si Bauarus potius in curia præsideat, quam Palatinus omnium veterum & temperatum, aut Aeolus aut Æmilius.

Sed Bauarus in terras occupatas Papatum introducet; Hem quale facinus, si quas terras Cæsaris nomine subigat, pro arbitrio modestiæ! At quæ etiam ais Insulam olim Dei cultum Papatu introduxerit? Non intuiti mi vir, Papatum sed iniuriam & a maioribus illatam intulisse, magnaque ea illustrationis tibi obuia, quæ amborum dotes fortuna fouerant. Sed fac in duxisse, bene ac prudenter factum dicerem. Si Caluinismum induxisset, iam ipse educeretur, hoc vobis Caluinistis ingenium est, vbi vires fuerint, vti Principes Catholicos cogatis infanda vel facere, vel pati. Hoc vnionistæ Cæsarem e Bohemia aliisque prouincijs eiecit, ab hoc vno etiam ex alijs eijciendus erat, nisi victor gladius obstitisset.

An iccirco Catholicam vel germanam religionem statum reducere.

Sed Donavverdæ temordeat, vbi nulla illata vi, si quidam Sacerdotum cura & cultura Ciues ad Ecclesiæ nostræ gremium se conferant, quid laboris fructum inuides? tui quoque Prædicantes vbi vbi locus est, non omittunt Euangelij sui semina spargere ad sementem Gracchanæ fabulæ, quæ seditionẽ accuset, & concitet. Ambergæ quoque, quod tibi cor exedit, sacrum Missæ officium celebratur: Di tam inuisum spectaculum auertant! pollutur terra victimis Catholicorum: vt omnia Caluinistica sacra perficerentur, vt omnia Religiosa & sancta pijs custodiantur, nihil sacrum in vllo planè nihil religiosum sit, nihil sanctum sit sanctitatis apud Deos immortales, egregiè prouisum esse & facere. Quid enim superest nobis, Concerari de Religione veremini tres vnciq; quidem de omni Cor Illustrissimo Sacramenta omnia abrogauerint impij de vobis cælum intrabunt, aut nulli, Ambergæ

Christi imago, imo nec Dei cultus quidem; exeunt, intrant haud alio ritu quam in tabernam: pileus capiti semper fixus, nec ad nomen Iesu ponitur: & nec ipsi Caluinistæ dicere ausuri sunt, vbi pietas apud ipsos habitet. Cæna quoque ipsorum commodius in caupona dispensatur: licet ibi maiores boues ingerere, largioremque haustum se inuitare; in templis, tametsi plus sitis sæpe sit, aliqua tamen, quæ paruula supersit, honestas facit, vt pigeas hauriasquam velis.

Caluinistarum Atheismus.

At animum tuum honoris diuini anxium mouet, quod Missæ Idololatriæ, vt tu loqueris, conspiciatur Ambergæ. Magnum malum est Idololatria non diffiteor, & à quo liberi sunt Caluinistæ, qui adeo ab omni diuino cultu abhorrent, vt dubitare liceat an Deum adorent, ego nullum vnquam vidi flexo poplite numen venerari, quin potius ipsi pessambitionem arrogantiæque fastum idola repræsentant, quam cuiusquam cultum? Ipsum Iouem in genua ipsum paterentur, modo ipsi starent. In Missa, Camerari, Christum adoramus, quem specie panis latentem credimus, quod id Christus credi iusserit, cum dixit: Hoc est corpus meum. Sed in Theologiam me non intromitto, ne vna cum Camerario nihil intelligam, satis est, quod ipse cum fuit in hoc genere deliret.

Metuis vero admodum ne Elector Bauarus Catholicæ Religioni addictissimus solenne suum teneat, & vicinis Bohemiæ Palatinatuique terris aliquid de Missa affricet: quia cum paries proximus ardet, facile quoque amburitur vicinia. o curas Caluinisticas! an non in Bauaria Palatinatui superiori vicina tot iam annis Missæ lectæ? quæ inde contagio peruasit Palatinatum, vt idem factitare vellent? Vos Caluinistę meliora exempla non capitis, mala datis. Licet certè nobis esse probis ac pijs sine vestra æmulatione; cum technis & fraudibus certatur, vincimur à Caluinistis.

CAMERARIVS.

Imò si Euangelici hoc tam triste exemplum in Electore Palatino (qui primus inter ipsos, & hactenus in comitijs, aliisque conuentibus publicis Directoris partibus communi omnium consensu functus est) admittunt; tum nullum amplius impedimentum superest, quin sub quocunque prætextu (qui potentioribus nunquam deesse potest) mox hunc, mox alterum ex Euangelicis statibus proscripturi, atque eius ditiones in Romano-Catholicos translaturi sint. Hoc pacto paucorum annorum spatio totum Imperium sub Papæ obedientiam & iugum reduci potest.

FABIVS.

Frustra tubam inflas, Camerari, & classicum occinis, non persuadebis illi exemplo tuo, vt in partem rebellionis alios Principes trahas. Triste exemplum illi admittunt, qui vos communidiu, sed tragœdiam spectare re-

Protestantibus a Catholicis nihil metuēdum.

mus, nisi vos dedisletis. Nihil cuiquam quidquam à Catholicis metuendum; nisi illi, qui metuenda facit. Status Imperij, quos vulgus, Protestantes appellat id non ignorant; decurramus eos annos ex quo germani & fideles inter se pectora religione dissenserunt. Centum & amplius anni sunt, ex quo lites de Diuinis ortæ, quid toto hoc tempore belli ac tumultus concitarunt Catholici? quem Protestantium armis petiuere? cui ab his prouincia adempta? quis terris suis pulsus? cui oppidum captum? cui arx sublata? cui domus erepta Catholicis armis? Bella quidem aliquot gessimus, quia bello appetiti fuimus; nemo contra quidquam à nobis passus, nisi quod fecit. Rustici primo Munzero Duce ac Caluinistico tubicine Germaniam sanguine nobilium, & terrarum vastitate defædarunt, nos furorem Zvvingliani Euangelij solum compescuimus. Smachaldici deinde fœderis Principes Carolo V. bellum indixere; accepit illud Cæsar, & egregia victoria confecit Colonience bellum libido septemuiri Religionis Catholicæ desertoris mouit, arma armis oppositere Catholici, primi non intulere. Quod si tum fortuna impijs conatibus fauisset, ademisseteque Catholicis in septemviratu votum, bonum factum apud Caluinistas fuisset. Imo quia è re sua censebant tantæ dignitatis ad suas partes accessionem omnibus Caluinisticis desiderijs apetiuere, armisque socijs, rebellionem illam aluere; & iam scelus arbitrantur, Electorium munus iustæ pœnæ loco Palatino proscripto ereptum ad Bauarum redire, cui ad idem vetera & potiora iura sunt. Geminum Argentoratense bellum Catholici non concitarunt, sed propulsarunt. Bohemici iam nostri, & Ciuilis in Germania belli, quis Auctor? Proceres Caluiniani vtique ab Camerario, à Plessenio ac similibus furentis spiritu inflati, Martem sibi infaustum ex Orco euocârunt. Quis à verbo vel digito tactus, qui no non tetigit? Itaque Camerari non est quod timore Protestantes impleas, bona & amica omnia ab ipsis speramus accepturi a nobis eadem, neque quisquam Principum vnquam proscribetur, nisi qui futurus sit tuo similis: nullius ditio transferenda erit in alienum qui sua contentus viuet. Rebelles proscribuntur, alienorum vsurpatores suis terris mulctantur; quietis ac fidelibus nullum periculum. Intacta pacta ac fœdera Religionis nobis stant inuiolata, tametsi vos Caluinistæ multa verba contra iactatis; omittite verba, facta ostendite, quorum quam turbauimus, aliquoties vindicauimus lacessiti. Quiescite verbera, mi Camerari, Religio Protestantibus in tuto erit, si nos ab ijs fuerimus.

Superiora bella à quibus concitata, & quo euentu gesta.

CAMERARIVS.

Et hoc sine sensu, asseritur; Negotium illud translationis, quod vocant, tractant, vniuersæ Germaniæ ab Hæreticorum machinis vindicandæ pro-

fuit-

Germaniæ esse. Vtendum igitur diuinitus concessa victoria ad extirpandas reliquias Hæreticorum fautorum. *Nec est quod quis putet, solos hic Caluinistas petere. Dicitur quidem,* Ab his tantum illata publicis nomina sacris. *Sed non minus Lutheranos pro Hæreticis habent, & odio prosequuntur, quod sacra Caluinistarum simulant; rem ipsi Epistola ad Zuingliam non obscure confitentur.* Saxoniæ Electori non æquo animo laturam translationem Palatinatus in Bauariam, quod ex ea rem Catholicam nimium augescere vereri possit.

FABIVS.

Non defugio quemcunque arbitrum, qui ingenia Caluinistarum & Catholicorumque perspecta habeat. Quisquis ille est, sentiet certè translationem Electoratus in Bauariæ Ducem vtilem sanctæ Germaniæ profuturam esse, quia labem Caluinisticam ac turbine tot tempestatum sublato, pax fida & constans Germaniæ nonnè ibi parenda est, vt in aperta luce sit patens & pacatum Catholicorum pectus? quod infidum fuisse quietis, nulla exempla docebunt, nec Caluinistæ quærumulæ diligentes in alienis vitijs vulgandis vllam proferentio quam vellent nos similes sibi fuisse: iam acerbum exemplorum affunderent & gauderent nos peiores, vt ipsi paulo meliores comparerent. Si Catholici victoria vtuntur, & Furias Caluinisticas ad pacem imperio obtinendam exterminent, non tam iniquo animo Caluinistis adspiciendum est, Vt ipsi pari quisserimus, & quidem cum magno fœnore. Sentiant & ipsi quas iniuexere calamitates, exemploque sua pacem turbatam sanciant. Tauri fabricator alieni Perillus in tormentis, quæ alijs parauerat, primus immane mugijt. Quod eodem animo in vos & Augustanæ confessioni addictos simus, non ostendes; vos rebelles iudicamus quales estis: illos non iudicamus, quia in Imperio rebelles non sunt; & licet hæreticos omnes eos Theologi appellent, qui à Catholica veritate desciuere, pax tamen in Germania ac concordia cum Augustanæ confessionis cultoribus seriosa sint, quam vt nolim vellimus ciuibus politia nostris ac quietis. Certè quam diuina pacem amabunt, habebunt. Saxoniæ Electori non defecit à Friderico Palatino in Imperij leges grauiter commissum, atque ideo etiam arma pro Cæsare sumpsit; nec iam iniquo animo feret id alteri deferri, quod alteri in pœnam ablatum est, hanc autem pœnam fatebitur iustam, cum agnouerit culpam, alioquin Cæsari armato nimium fuisse. Restituantur Catholici tranquillitati, & crescant pro meritis, quid Electori Saxoni periculi imminet? Quo maior bonorum copia, minus malè parta tuendum est quisque capace fruitur, quæ parat. Verum adhuc, pro eo Caluinistes, iniurias à Catholicis illatas, posthabitis illatis illi intulere, tales epistolas, religione nostra crescente, quid dubita vis, non fregerunt a capitis increpet, vt alienas vtimur, latum nobis nostra sūt. fruitur

Palatinatus Electoratus vtilis.

Saxo Elector Palatinatus inuasor.

Saxo Elector Palatinatus inuasor.

suis, sed & sinant nos frui nostris. *Ex est quenique suo, vel paupere, viatis censu.*

CAMERARIVS.

Verum vt principia huius vniuersalis scopi rectè percipiantur, illa omnia Iesuitarum imprimis doctrinâ & institutione profiscuntur. Ne autem magna ipsorum, in eam rem à Romanensibus edita, alicui euoluere, aut prolixè ex illis praeque huc transcribere necesse sit; idcirco ex vnico libro Gasparis Schioppij, Imperialis & Hispanici consiliarij, pauca excerpta subiunximus. Is enim veluti in Compendium, totam illam doctrinam in Classico belli sacri, Ticini (Superiorum iussu) edito, & quem librum ipse gloriatur maximis Principibus, quibus legendum dederit, mirifica probatum fuisse, concludit: quo Lutheranos *potissimum vult perdere. Praecipuum illius fundamentum, prorsus re & verbis idem, quod etiam dicta Epistola ad Zunigam, ad euertendum Palatinum Electorem exprimit, verbis ex Diuino Oraculo adductis:* Quia dimisisti virum dignum morte, erit anima tua pro anima illius. *Sic autem Iesuitae illorúmque assecla S. Scripturâ abuti solent vt quae in veteri testamento, de Ethnicorum excisione Deus diserte mandauerat, ea ad Haereticorum, hoc est, Orthodoxorum & Euangelicorum omnium exstirpationem praua & impia collectione detorqueant; cum tamen in nouo Testamento longè diuersa sit ratio. Aliud enim exemplum nobis Christus ipse, aliud Apostoli dederunt, aliud Patres in primitiua Ecclesiâ, qui* vllius fe miscere morti *nefas esse duxerunt, vt est apud Gregorium Magnum. Nam illis prorsus incognita & inaudita Baroniana Haereticos mactandi institutio. Sed non hinc disquisitioni hic locus. Satis est, quod haec ipsissima Prophetae verba, quae epistola ad Zunigam adducit, hoc sensu & fine à Schioppio mutuata esse videntur. Sanè vt quis coniecere possit, Schioppij Apostata operam, si forte in aula Caesareâ praesens esset, in illius Epistolae exaratione fuisse adhibitam.*

FABIVS.

Iesuita quales

Iesuitę, vt video, solem obnubilarunt; propagatio Religionis Catholicae per bella & proscriptiones Principum ex illorum libris docentur. Mali Apostoli sunt Iesuitę, non diffiteor, si sic docent. Verbo Dei, vita sanctissima docere debemus, ita enim facere primae Ecclesiae Doctores solitos fuisse. Camerari, prome librum Iesuiticum, nam & ego legere nosti, in quo haec funesta doctrina? Gasparis Schioppij Classicum nominas, sed is, mi vir, Iesuita non est, nec me Defensore dictorum suorum eget; lingua ei expeditior, verba promptiora sunt Schioppio; irrepsisum postulat, ipsum locetur. Verba illa Prophetae: *Quia dimisisti virum dignum morte, erit anima tua pro anima illius*, pertinere docet Schioppius ad quoscunque Magistratus, qui homines Reipublicae noxios ad Iustitiae manum non puniunt, sed impunes seu alia aequa mortis poena; vos autem Calumniatas Reipublicae non esse, sed

negligi impudentia negabit, infontes illegi habebimini. Quia autem ea ratione sacra celebrandam, sapienda de illius summa excellentia, non idoneo videbitur, nec quæ de illo proprio nomine dixit Paulus, quòm Christianos appellat, tam nomen vobis aptum, nihil superius vel sanctius, quod superbi, alienissimo, magna voluntate à Christianismo Religione.

Miserè Gregorius Magnum habitabit, & perditum in dissimulatione Catholicæ? quam pereunt hic ad rem vestram quæcunque sunt, publicæ, amicitiæ, quam vos Antichristi numine tenetis? Quæ est apud Gregorium? Nulla vitium primitiæ Ecclesiæ, illius temporis mores, rectæ sapientiæ eorum rationem Christianum nec Iustitiæ erant, negotium publicum, numen salutarem, & vel hodie Ecclesiastici, cadaveris supplicia rogandi abstinent, alii sunt, qui seruntia membra abscindam, antiqua Ecclesiæ vos docet? Quod si obstrahi vitiorum Christianis pœnæ mortis veritas, ne nimis magnæ crimine teneatis, & ideo illi sequi, quod culpas. Quando igitur audiemini forte plectentur, cohibendis audiemini, vitiorum exercitus. Etenim constituit Magistratus, quo nobis Catholicorum tranquillum vivere pro tribus de quæ cunque, ubique potestate, usque ingenium iudicii forma. Si mihi est Christiano mihi vivere & mori, vos Christiani non estis, & omnium mortalium nefandissimi, qui tantis nefas hæc pœnitentiis. De Hæreticorum pœnis dignum hic non illud Cum Carthaginis in Imperio esse fidelique pro vestibus, nec mentiuntur hic mentiamur, ubique est tranquillo pacto, quo vos non teneamini, nusquam admissi, beneficio tantum alieni, pro vobis gratiam exortitium, precario habitatis. Date operam, ut vos tolerare, ne patientiam exacerbetis: ejici inquietus potest, cui hospitium non delictur. *Exeat ad Getas qui Martem parturit oras.*

CAMERARIVS.

Vero et quod alias ratione nunc, quo ad illum est hic pertinens, tamen hic ipsum ipsa per se ferendum, ut ordo rerum Palatinarum, postulat, pertractandum: ut quidem ex Imperio exstirpentur Hæretici, ut, viri digni morte, et ut vigeat, quam tum exaltetur & stabiliatur Romanensis sententia. Quotiescumque in Epistola ad Smigam & alia, S. Fides, & Romano-Catholicæ Religionis ne fortis? rubus divinus, ardens Dei providentia, & nonnunquam pro ejusdem charactere, offensa Romani nominis, si regnata appellantur ut Religionem Catholicam propagandam, quæ & ejusdem de cætera Ecclesia narrationibus. Impulsionis Deus Sanctus magnum ab, vel Romano, ex tertio Religionis Catholicæ vocatio in religionem Pontificum & ex ipsa vitæ prædicatione Hæreticum pravitatis, quod primum, vocem ad illum longa retro usque. Nec displicebam hic ad observationis subjungo vel

An hæretici impiores sit inquirendi.

[illegible] propria & ista verba Caluini, nusquam prorsus scribitur insigni Zelo [illegible]
& sacrosancta Dei Veritatem; tu illi [illegible] Zelum addis, quasi ad pro-
[illegible] rationem religionis sanctæ pertinent, & aliquam [illegible] sint hæc
[illegible] vana prætexta Calumniæ, quibus [illegible] (ad pro-
[illegible] Magnæ Caroli Regis gloriam) [illegible] hæc sunt
[illegible] & Constitutiones illegitimæ, quæ [illegible] Ecclesiæ au-
[illegible] & [illegible] ad [illegible] Caluinistæ, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
des Caroli [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

vos offenditis? respondeo sodes si afflictas, fere nos armis defendimus contra hostes. Si non offenditis, nihil ea Institutio detrimenti vobis adfert; defendit, non offendit. Sed nimirum illud verum est, *Ad quodvis facinus mali conscia pallet.*

CAMERARIVS.

Sed nunc (Deo sit laus & gloria) euidenter apparet finis, Scopus & ratio, Cur Electoratus Palatinatus in Bauarum sine mora transferri debeat. *Nec enim hic iustitia, aut libertatis Germanicae vlla mentio. Vna cynosura est, Religio & Haereticorum exstirpatio.*

FABIVS.

Placet hoc loco tandem audiri à me Caluinistam Deum laudantem, laudabile enim opus; sed illaudabile, Deum laudare propter mendacia chartas effusa, ac dolos illaqueandis animis mentibus idoneos. Ait hic qui scripsit, ait; *euidenter apparere finem, scopum & rationem cur Palatinus Palatinus in Bauarum sine mora transferri debeat.* Vana tas tua Camerarii apparet. Electoratus in Bauaria Ducem translatus est (ne dissimulo) ob causam illam, quorum tu Author consilii fuisti, Palatinatus, & Germaniae Haereticae causa, cui tu, tuique compedes minitabamini; sed longe aliter euenit causa, quod fieri non poterat, si Palatinus priuatus id quo restituere tur. Mediocrem fortunam Caluinistę ferre non possum, ne igitur tumeat cum certo aliorum exitio, nulli sint hoc voluit. Fallimini autem est Catholicis decretum fuisse Haereticos, quo tu *Causa translati electoratus.* illis, exstirpare: sola necessitas ad defensionem aduersus Caluinistas; quod si aliter defendi non possunt, quidquid mihi vellent, licebit; quando non nostra, sed vestra culpa interit.

Si crudele tibi tergendum est ferrum,
Tingatur iugulo noxia sua tuo.

CAMERARIVS.

Sed hoc [illegible] Palatinatus [illegible] Bauarum [illegible] Scopus & finis [illegible] exstirpandi [illegible] Haereticorum [illegible] Palatinatus [illegible] Bauarum [illegible] Palatinatus [illegible] Bauarum [illegible]

FABIVS.

Repetitis hæc salomonicis verbis, Palatinus est illico proscriptus, remotoque ab ipso omni religionis respectu, postquam est ob crimen insidiarum Dominum remittere, proinque est ob latam majestatem, proinque est rebellis victus, quia exercitu, amplectens Catholicos ultimo tyranno ad impietatis [illegible] est [illegible], Palatinum, quippe qui [illegible] bus ferro [illegible] Fundamento hoc posito & admisso, ita, nullam Cæsari capitulationem ipsamus inire, nulla pacis religiosæ pacta vincula. Non enim [illegible] Cæsari, vel armorum [illegible] mentum ponis vanissimum, neque etiam Catholicorum fine belli vinculum initant sum Religionem servabit, aut Protestantes exercere; Quæ de re capitulatio Cæsari quam & Catholici Galeam simile illibatam volent, suo perdere etiam domique conflare, & per hos pacis manebit luminis ardentem, vi frustra terrea Confessionis Augustanæ precem, quibus imperium cedet, quod Palatinorum, quos nunquam parvum credimus, [illegible] Palatin imparatum [illegible]

Palatinus cur proscriptus.

CONSIDERATIO IIda.

CAMERARIVS.

Considerandum est, Quod hoc negotium de transferendo Palatinatu in Bavarum Romanus Pontifex traxit. Is enim monachum Cappuccinum (quod Jesuitis non ubique fides) ad illud perficiendum, in Imperium & Hispanias dirigunt. Quid etiam Nuncy Papales varys in locis a Papa in mandatis habeant, id clarissime ignovit tum ex Cardinalis Ludovisii, qui Romæ secundus a Papa, tum ex Caroli Caraffæ, Nuncii Papalis literis. Neque hæc fumosa res Germaniæ tragedia dare Romæ obscura. Et non est mirandum, primarium Imperii familiarem Principatus accepisse in retinendum, quale sacrum Archithesaurarii [illegible] ut [illegible] ligna [illegible] Cæsaris fidei credidit. Mysteriis & publica rem alia loquentur.

FABIVS.

Consultationibus plenus est Camerarius, & serat an perperam cor[illegible] pellis perdita cum omnibus integra fuerit considerandum erat, quæ[illegible] quam & [illegible] sed in capita alborum, in sua restituendum [illegible] rum, ut Camerarius, *de transferendo Palatinatu Romanus Pontifex traxit.* Quale negotium Palatinus superiore autumno non apprime [illegible] Bohemiæ, [illegible] in Germaniæ Principes clara de spem [illegible] Sanctissimus dives loquutus est loquendo, nec aliud. Atque [illegible]

quamtu credo ex tuis funeribus funestam vocas, Roma, non alia res vulgi celebrata est quam Palatinus meruit, vt celebraretur. Omnes [illegible] non Roma solum, crudelem temulentiam vestram narrauit, [illegible] diuersauit. Fruſtra autem accusas in Cancellaria Anhaltina exscriptores fidem tuam tuorumque debebas qui nullam præbuit in m[illegible] rem. Ostende fis calamo, vbi fides Auctoris illius vacillet? Cui illi bis non fueumus credere, vix argumentis credimus, quæ plenum [illegible] dola sunt, & fallunt incautum. Verba vestra excripsimus, [illegible] ipsa, quæ manu & sigillo vestro auctoritatem accepere, vt nemo negare possit vestra esse. Superſunt apud nos literæ autographæ: nulla ipsius [illegible] sit, nulla manus [illegible], nulla [illegible] inuens. Omnia adhuc vestra [illegible] in illis, & hoc vestrum. Veni, vide, erubesce. Sed quid ego [illegible] to? primum periculosum est, alterum ignominiosum, tertium [illegible]

Fides ex scriptoribus Cancellariæ Anhaltinæ.

Authentica & publica, inquis, nunc acta loquuntur, hoc ipsum rebus contrarium parit, quod ita probra animi per verba supplicia audiat [illegible] in Cancellaria Anhaltina loquuntur etiam acta publica? Principes [illegible] rx, multæ eorum, qui principes consiliis in de[illegible] illos tu nequaquam potuemus, vidi manum [illegible], [illegible] hensses, manifestiores, omnia in sole, omnia [illegible] rum ateri velim, publica non essent, nisi Deus [illegible] set Archiuum, quod vos etiam ipsi videbam[illegible] clandestinæ vestra quædam consilia habuis[illegible], patuissent, nisi violentum ferrum ad tam [illegible] inuenimus vos Calumnistes quantos quantos, [illegible] Iam tantum superest Camerari, vt nos [illegible] dicas, & tu laceras

CAMERARIVS.

Inter alia autem secreta hos impius [illegible] Electorem Palatinum Electorem, nihil [illegible] Pontificiorum ab Euangelica [illegible] missionem Cæsari præstandam impulsus [illegible] Nempe, [illegible] rit, tamen ne libera quidem [illegible] aliquid ex Patrimonio [illegible] quamuis Pontificum religiosissimo [illegible] vt [illegible] nullo [illegible]. Verum ea quæ Pontifex [illegible] Imperio [illegible] Euangelicos Principes ac [illegible] habet [illegible] Imperio authoritas, nulla [illegible]. Cum Carolus V. Imperio [illegible] set; idque Electorum [illegible] Ferdinandus eius Frater, Romanus [illegible] pisset, & Pontifex [illegible] plosus [illegible] Nam cum de [illegible] Imperij [illegible] [illegible], quam Pontifici [illegible] [illegible] [illegible] Imperij [illegible]

[illegible]

... Ferdinandi Palatinum sibi fecerit obnoxium: & votum Electorale ... Austriaci Principis in Imperatorem evehendi, per Imperatore efflagitat. Et ... Palatinum ... Caroli Magni ... Maximiliano videbatur. Haec enim disertè Co-
... Legato Hispanico inculcabant.

FABIUS

Sed etiam hic contemnamus quod locutio, secundum ritus, ne ca- Cardinalis
lumniari videamur, inferenda. Cardinalis Lotharingus nullo pacto Palatinus libenter notam partiendæ haereditatis concederet, quam Ferdinandi si pontificium religionem amplectantur. Refuge mus epistolam, ... Ferdinandi
... quod ad ea, quæ in nostros scripsit epistolas. Hic sunt Cardinalis verba, ... malignæ
... Quamquam ad Palatinum propè nam attinet, hunc insuper ... Quod tum de ejus pietate in Palatinatu, pro magno beneficio habere de- ... Cardinalis postea ... Quamvis ... Imperio ... Ferdinandi ...

Videbatur tamen nihil hac ratione Carolo deberi, si Religio ... Cardinalis ... Nemo ... Caroli ... Caroli ... Petro & ejus successoribus Christus dixit, Pasce oves meas: igitur aut vos ... Christi, & Pastorem ... Carolo ... Cardinalis ... Caroli ... Ferdinandi ... Cardinalis ... Ferdinandi ... Cardinalis ... Ferdinandi ... Cardinalis

&or alcereris, qui Principi tuo Auctor monendo atque instigando fuit vt tragicaliter us auspicijs conscerati, habenas susciperet.

CAMERARIVS.

Scimus, quid de VII Electorum institutione, quid de Imperij Vicariatu cauente, quid de alijs Imperij Iuribus, Romani Pontifices olim sibi arrogarint, & Pontificij adulatores, Iuris Canonici Doctores quidam, asserent. Scimus etiam; & casibus illis, rei eventus nunc docet, quam non ante paucos annos Christophorus Gewoldus Bauarus Consiliarius, de Palatinatus Electoratu, scripto publicè Ingolstadij edito, & nuper adeo sub exortos huius rei motus recognitione, & augmento recuso, mouerit. Verum, si inauditum hoc & vsquam admissum fuerit; quod incolumi Germaniæ libertate, salua iustitia & tranquillitate publica, fieri non potest, tam adeo vetus iugum Pontificium de cetero imposturum dulcissima Patria nostra sentiet: Euangelici autem errorem & torporem suum nimis serò agnoscent, & deplorabunt. Quid fiet Episcopo inferioris Saxoniæ Circulo Episcopus, si in translatione Electoratus seruilem Pontifici Romano permittitur?

FABIVS.

De Electorum institutione &c.

Electorum Institutionem, & Vicariatum Italiæ, quem Pontifices sibi olim vendicabant, hoc loco tantum admonebo, veritum fortasse labyrinthos tibi inexplicabiles, si campum disputationi patefacio. Bellarminum, qui de Electoribus, addecebat te refellere; quod vbi præstitero, & quid occurret, quod respondeam; Tam enim mihi facile vera dicendo, quam tibi falsum fingere erit. Ipse exercitatior esto. Non tenebit me sententiæ vestræ fumus, si monet, quid Iacobus Carpentarius, vestrorum manibus non admodum amice parentat, libellum suum de Imperij Electoratu non scripsit, vt Princeps tuus Electoratum per rebellionem assereret, scripsit ideo, vt Iura Ducis Bauari noscerentur. Clemens Quartus Ludouici olim Rudolphi liberos non prouincijs tantum ademptas, sed dignitati restituit; neque eam ea lege, vt sui deinceps Pontificis potestatem, quam Carolo Quarto facientem, sanxerat Bulla Aurea, formam imperij contra ius & fas, sed reposcerent quoque illicitam. Exemplum quo Cæsar Pontificio consilio parem Ludouico Bauaro non obtulit, neque Pontifex idcirco libertatem Germaniæ amplius vrget, quando turbatores Pacis ex Imperio proscripsit Bulla. Principes electores sibi ius [illegible] nec Cæsarem, nec Pontificem unquam [illegible] recognituros, nisi [illegible] dubij, de quibus [illegible]

Ex

CONSIDERATIO III.

CAMERARIVS

Est malis, ἐφεκτικὸν commendare, prudentiæ virtutisque opus. Factum Deum, & Dei de Prudentia promissionem, antepono cuilibet Interpreti Ruremundam impellenti, & Vrgentissimo. Sum. Ita accommodatum ad tempora vatidæ, prudentissime fuit dictum & diuinitus. Quemadmodum vetus antiquorum in Ecclesia; & quæ hodie, cum laude & veritate nostra hominem professum decorant, tam pere exaggerantur ab illo, qui de gregariæ fortunæ ambitione, sua parum quærunt, tantam profectò nudam desiderant illi ecclesiæ quæ tam sua amicta, & ad effectum ipsum perducta fuerant. Laudis tantum, dum quæritur, & gloriæ mihi accrebit, & honestum prætextus ad celebrandam virtutem.

FABIVS.

Et omnino gratus Pleudoxi, si bonus & verus sit humilitas, comitis Quomodo
et vanitas
discernatur
a virtute.
relictis dictis, nobili regum Hamonum, & Iacobum Palæum, antepaucis ecclesiæ limolentum præsulem ad animum adhortatus poterat. Calamitosa adeò & commendationum, vt vili ambitioni, quam maximè vngentis, locum dantes, & ablatam alienæ capiti coronam pernetas prosternunt. Cum Cæsar post quam Monachio Viennam rediit, nihil laudis, Palatinis cum Comitibus communem receptui, & Regum solum mansit, diuinctatur: *Sed & ornandum, non debitas, & alatum esse Cæsarem.* Auricomo tibi, quod vix mansuetudinem; nisi tam aliquis fuisset cum vobis fastus. Quæ in Ptolemæo gesta sunt, & quæ hodie adhuc dicuntur, non omnia ex prudentium sententia facta, sed ex veteris male sanis cœpti. Et falsum est a malis consilium quidem; Calamitosa efficaciora sunt, cum sapientia quæ mores, plus docent. Fuerit ipsum sanctissimæ Religionis, quæ tam diu deprecatus es tibi, hoc tibi fortasse præsidij, non omnino infructuosè nobis & ecclesiæ, & Imperio, reipublicæ, nec ab hostium accessum, tam diu stetisse, & cœlestes ad tui protectionem dirigere, & vespertinæ expressa, diuinum sacrificium, & vota nostra odore suo perfundere, templum nobile arborum tam exoticarum arbores. Laborosa opus vobis præsidia, Pompas, quæ vilium deponis, vicinarum primum ut hospitalis, Cæsaris, comitem in loco, ecclesiæ, diuinæ, ornamentum Deum religionis, antequam Cæsar vita amisit ordinem quæ & templo hæc commendatissima, fidelium ruinæ cum primo, habuerunt, primum militibus. Cæsaris quæ nostra, auxilia & hæc, & humanis dictis hæc dominio sanctissimæ pium nostræ sanctissimo, & sacrum plumis hucusque primum, in omnibus de-

[illegible] ...ari,& deplorabimus, qui gladios [illegible] ...ingredetur? sed videbitur ad [illegible] ...

CAMERARIVS.

[illegible] ...

FABIVS.

Quid amplius exigis lector, verba Cæsaris? [illegible] ...

Cæsaris verba explicantur.

[illegible] ...

CAMERARIUS.

FABIUS

Quemadmodum ...

...minæ insolentes, ac propemodum ... Cupido atque ingluvies Caluinistarum ... non satiatur, Europam propè vniuersam ... Non, vbi inciperet furor Caluinistarum ... sed vbi desiturus esset prudentissime. Si enim tranquillis ... eidem alienam; non ita multo post spectasset ... Cæsar Ferdinandus a vobis infestissimis hostibus ... decreuerat Monachium enim dum oppugnatum ... perdere animi principem tanti (ita simulabat, qui ... tri malu labet) ... Bohemiæ Regni Corona, ... Austria, Ipsa Vienna ... qui Troianæ ... Silesia, Moravia, Lusatia, infantis Bohemi ... Romano principi tot malis vndequaque obsesso ... quam quoque haud dubie, neque Rudolpho, ... Matthiæ ... Europæ vnquam periculis fuissent impulsi, ... illis ... nostrum foras progressum, ... etiam daturum, nisi pila pilis ...

Iudice me bellum concessum est pelle ... cælo
Arma que in armatos sumere iura ...

Sed dolemus denique omnes pares, Deumque non plus iusti timoris ... belli, quam Rudolphiano, tamen potuerit ... Cæsar Ferdinandus arctiore vinculo & cognationis & affinitatis Bauaricæ Domui ... cui quippe cui maior Bauariæ comes ex ... Principes

Cæsaris ergo Ducem Bauarum pietas ...
Et pia cognati tetigit vindicta dolor ...

Vnde autem tibi libeat Camerari, quia id tam fidenter effaris, a Caluinistis ... Palatinatum Bauaro delatum? Numerum decurionum ... Equestri gradu, & Caluinistice ... hic nihil signi ... Comperiam non ... Cornelii ... illius ... Qui verò ... Ecclesiam ... Romæ semper ... Vrsinorum, ... longe ... quam ... tu ... ceuse ... tuorum. Arbitror autem laudabilius ... Caluinistarum caput ... mittere, qui mad ... nomine bellum ... quod ... illis, ... Principes ... quamquam non ... Ecclesiæ ... tergere, quæ ... Principum ... orbis terrarum.

CAPVT

CAMERARIVS.

...ne reliqua gesta confirmet, tantum abest, vt Caesarem Ludouicus, qui sub nomine Carolidæ à Camerario scribitur, adiuuerit, vt Reiectum Ratisbonæ quadriennio antea Imperio, Regnoque Bauariæ an Bucquoy ad vltimum vsque spiritum defenderit? pag. 14. Inter ipsum Caesarem & Bauarum Monachum, Sedulo dolo rebellis ac regi [illegible] dum pollicetur, diserte scribit, & Caesarianique ex vtraque parte affirmant, nunquam inter Imperatorem & Bauarum treugas, neque ex illo tempore quod [illegible] Bauarum bellum vllis actis sopitum fuisse. Verisimile igitur Caesarem interea temporis vltra Danubium quietum: quo tempore Comes Palatinus Electus Rechtheimæ inaugurabatur. Quæ gesta, & quonam tempore hæc euenerint, Sedulo scripsit Dictionarium, prout Bohemicum quæque adfuit, affirmat. Quod an Caesari Caesarea consentanea fuerint, alii videbitur.

FABRICIVS.

Cvm Sedulo in Caesarem, quid loquar de reliquis verbosis, Auctor Libelli illustrium hominum, Continuator Chronici Vsperg. nec Latinissimus Erasmus est, & infelici ratione ex Calumniis legitimare compositum nidor. Quis quæso vnquam dixerit, rebellem tum Imperatori confirmet, aliorum bellum Maximi Caesarei Imperii quacunque ratione peractum maxime Imperatoriæ Prouidentiæ rebellionis illius vestigia contra suum principem, & Imperatorem dum persequitur, quomodo tandem vos actum fœdus est? Rebellis tum erant Bohemi, Moraui, Silesij, Lusatij, Austriaci & Hungari, magna hostium examina, contra nos Monachij actum est; Palatinus aciem nondum exertauerat, acuebat tamen iam tum mitis arista, vt altius infigeret. Hoc vero loco non aplo, quod scribit Reichtolda à Rassenfelsio aperte confirmari, Monachij bellum fuisse contra Palatinum? Sæpe hoc posthac quoque allatum est, quæ ratio vllo euidenti argumento illa? *Verisimile igitur fœdus illud Caesarem cum vtroque Monacho fuisse.* Aperte enim mare est dicere rem nominatim non probare; quamdiu ergo mare ipsum cathegas & inquit. Verisimile est, verisimilem fœdus cum vtroque Cæsar & Bauarus Monachi esse? Nihil Sedulo tamen asserere affirmat, nisi hoc quod plus quam verisimile fuit, reverentiam illum facere. Vide igitur, dicet, pœnitet te Principum amicos & patronos offendere, te expendo Hasdiensem fabulam? Nunquam mihi Caesarianique ex vtraque parte affirmant, nunquam inter Imperatorem & Bauarum treugas, neque ex illo tempore quod [illegible] Bauarum bellum vllis actis sopitum fuisse. Verisimile igitur Caesarem interea temporis vltra Danubium quietum: quo tempore Comes Palatinus Electus Rechtheimæ inaugurabatur. Quæ gesta, & quonam tempore hæc euenerint, Sedulo scripsit Dictionarium, prout Bohemicum quæque adfuit, affirmat. Quod an Caesari Caesarea consentanea fuerint, alii videbitur.

An Maximilianum Bauarum quid decuerit.

pericolum, qui Ecclesiæ rem ludibrio pergit. Rivarii Camerarii nihil ... nullius cum Camerariis erat, certis diebus vel quod bonos, ... (quæ illa fecerunt) ad consolandas animos Cameræ ... fit, medium præsidium defendendi sese illum genere, ... cum Deberet Deinde putavit Camerarius ... Septem vir imperii aram ... Capitulationes fuisse, quæ cum ... fiunt ... Principes potestati ... summi magistratus ... fidei monitores, ... contra sanctos ... rebelles exposcere, ... Quis vero ... Leges ... ubi sunt Imperii ... bus, ... subeat ... Imperii ... auxilia conferre, ... periculosa antiquum ... magistratuum ...

An Camerarii Cæsari ... rendi ius.

CAMERARIVS.

... est, & res ipsa docuit, ... Imperii ... Magnatum, & Ducum, Comitum & ... & ... Principum congressu Monuerit, de præripienda ... & Maximum ... tradi ... ejusque re-clamante ... Quæ principes ... Ita ... & ... Quæ ... fit ... Quæ ... rendum ...

FABIVS.

Quæ ...

Thdiversa ... infelix expeditione vestra contracti ... rendum ... ; Igni commendebas sedibus ... Camerarium ... que Monasteriorum ... Palatinatus, quos ... Hoc ... Imperatoris ... & ... scribas ... norum Principum ... de ... Proscriptione cogitarunt ... Ante ... ceperunt, ... Cæsar ... ordo ... de ... Principes ... Quid ... Camerari, ... ut ... rendum ... Ego ... ... ego ...

Quæ ... Proscriptione ... Palatinatus ...

PARS SECUNDA.

CAMERARIUS.

PARTE 4.

imperantque pli dant, neque nos accipimus. Quid factori ipsi essent quid fieri velint quærimus; Consules illi sunt, non Iudices, Senatus Tribunali Cæsareo Proscriptio Palatini in disceptationem venit, paulum perplexos Iudices tenuit, quia nemo de atroci crimine, nemo de [illegible] iudicant legibus statuta ambigebat. Itaque Proscriptio Palatina, vetere ut ita dicam more vtar, concepta & nata est eo in loco, in quo de ea, facta & perdita est a Cæsare, à quo debuit; promulgata est ad populum, adjecta deprecatione quæ ex veteri ritu sollemnis cæremonia

Si quid peccatum est, hæc nos peccasse fatemur,
Quod fuerit factis mitior ista tuis.

CAMERARIVS.

Vbi igitur cum ita acta fuerint, interim tamen illæ inter Electorem Palatinum & Bauariæ Ducem litteræ vltro citróque commeârunt, quarum fingendarum studio Monachii in lucem datæ, eum potissimum in finem, vt ea quæ tectum penitus vitiatis cupiditas tegeretur, sed omnis etiam male versandi opera Carolo Palatino adscriberetur. Omnibus enim modus Bauarus hic erat, vt quamvis minimè cuperet, alios non impediret. Quamvis in litteris Caroli datis [illegible] tamen ob non bene merita sua exposcat: & [illegible] Principum a quibus nimis exorbitantes, judicent.

FABIVS.

Litteræ illæ Palatinæ & Caroli.

Litteræ, quæ inter nostrum Electorem eumque proscriptum Principem commeârunt, quo bono in lucem ederentur, & cujus mercede hoc quod [illegible] ab hostibus. Attendite, comperietis omnia in studium eorum egregios: Princeps Bauarus [illegible] & [illegible] idque toties & tot argumentis vt ii vobis quadrationis superfluæ, [illegible] hoc palmario ac in eius sententiam tulisse. Quorsum enim Electori Palatino concupiscibile fuisset Proscriptionem Palatini optasse, [illegible] ipsum [illegible] fuisset Palatini cupiditati, qua regnum [illegible] Imperatore, id [illegible] [illegible] gum, mi Camerarii, [illegible] vestra [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Comitem Palatinum Rheni regni nupsit. Et Bohemi [illegible] quis parem regno iudicarent, reuises, erraſſe iudicium [illegible] aut [illegible] dubitari neutram velim, & tantorum viro[illegible] & [illegible], quam [illegible] egit. Hæc, [illegible] et Electer Bauarus prædia regalia nares tuas, [illegible] tectum vereatur; cum vero multis magnisque argumentis [illegible] erit, vt Palatinus alienis abstineret; nudem sibi per vim [illegible] adscriberet; Imperium Romanum quærtum esse iuraret, [illegible] Patriæ [illegible]; quid suspicionis tibi obrepit Bauarum ista scripsisse, [illegible] latum [illegible]? scripsit dia vt salua esset, si interire vobuisset, [illegible] interitui idonea, sed non ipsi aut tibi, aliis autem [illegible] alieni regni cupidine.

Illa superba olim nunc Heidelberga maneret,
Consilij Bauari si foret vsa Ducis.

Sed omnis mali causa caputque Palatinus ipse, & ij, qui nimis spiritus Principem consilijs exitarunt: innoxium esse nec hæc Charta demonstrat. sed quid Bauarum consultum voluit? Palatinum se cepisse [illegible], & [illegible] occupasse, non omnia pilli se autem [illegible] tam, quod [illegible] occupare posset. Sed promissis fidem exigit à Cæsare; vnde [illegible] id fiquet? Finge concupisse; an cum iniuria vllius? eam militarem operam præstiterat Cæsari, vt præmium exigere posset, & Cæsar præmium [illegible] dem [illegible] Imo Bauarum fortuna facile meruisse Electoratum dignitatem, quam Palatino præsidium asseruit, [illegible] Ratisbonæ a Cæsare publice [illegible] Comitijs, [illegible] Septemviris, alijsque, qui consilio interfuere, Principibus. Igitur accepit virtutis ergo [illegible] vt acula[illegible] mare libeat. Sic extollantur qui Cæsarem propugnant, sic deijciantur qui Cæsarem oppugnant neque Hispani hoc in genere, vt tecum loquar, *præsentiorem Bauari nunc exorbitantes iudicarunt*, sed [illegible] sumpsere [illegible] superiori Austriæ gestæ [illegible] Hispanis Legatus, simile quid [illegible] potuit, [illegible] omnem [illegible] expandit ad quælibet quæ libet [illegible], et videntur alij [illegible], quod vos sentire velles. Hæc iam sunt [illegible] vestra, nec [illegible] profecto, nisi cum bona [illegible].

CAMERARIVS.

Vt autem indignitas rei, dum sub specie boni publici priuata dimittax [illegible] passa fuerunt, euersione iniusta innocentis, & bene de ipso meriti Iudicis [illegible] collaretur; varia prescriptionis causæ in Palatinum quæsitæ, [illegible] Ditionibus [illegible] gratis, quam in ipsa præscriptione [illegible], quæ [illegible] possessionem [illegible], sed multis in rebus se mutuo elidunt. Vt autem ex vero, primæ & [illegible] [illegible] I. Confirmatione [illegible] Principis; Religionis [illegible] Ecclesiæ [illegible], & Euangelicarum exhortatio, non [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible]

Cæremo-
niale
Episcop.
lib. 1. c. 5.

[illegible] Coronam Cæremoniarum habent, ritibus, quæ lex aut pactio pe[illegible] Camerarii, Catho-
[illegible] protectum infestis [illegible] quod vos alperi-
[illegible] [illegible] [illegible] [

dię Caluinistice ventorum, & lapidum tempestatumque potenter, mali tanti, æstimauit quidem Saxo è re fore, si sub initium vestræ tem veraniæ conuentus Electorum celebraretur, sed quia via facti, vt dicitur, ac ferro litem vobis decernere placuit, nemini amplius visum è re fore cætum facere, sed armis arma opponere. Saxo ipse ad compescendos furores vestros in Lusatiam mouit, caputque gentis Bauzium expugnauit, magno argumento causam vestram esse pessimam, & dignam supplicio, quod iam cum tanta quiritatione luitis. Quia verò dubitas an per comitem, quem volebat, causam excusationis suæ quæsierit, haud facile inconsessum dubium tuum clarius expedire possit, quam ipse Saxo, scribere sine rubore ad illum audes; quia scribere ausus fuisti (scis vbi & ad quem) cum Saxe cordis hominem, cum Catholice opprimendum.

Caluus furor hic, & summa licentia ferri est.

Vos Caluinistæ, Camerarii, armis cœpistis, armis erruistis, armis periturus quis perditurus eratis.

CAMERARIVS.

Certè ex Comitis de Ognata ad Archiducem Epistola, cuius additus fuit mentio, apparet Saxoniæ Electorem tum protestatum. Vocaretur etiam Elector Brandeburgicus [illegible] nullum concluſum Electorale fieri, præsertim in Collegam Electorem pari pollet. *Sed omnia illa monita insuper habita, postquam victoria Pragensis, vindictæ frena laxauit: & nullo seruato iuris ordine contra expressissimam sanctionem Capitulationis sub prætextu plenitudinis potestatis proscriptioni formula multorum auctoritate præsertim exactis Pragæ repertis, promulgata fuit. Idemque ex comparatione primæ cæsareæ cum postrema statim licet animaduertere.*

FABIVS.

Epistola Comitis de Ognata nostræ causæ non officit, nam [illegible] nullum concluſum Electorale fieri potest sine Electoribus, [illegible] Caluinistarum conuentus esse potest Caluinisticus sine Caluinistis. Sed in quisthare [illegible] adquiescamus te, in [illegible] esse rationem aperto lapsę Maiestatis crimine, præsertim quod [illegible] per colloquium creat, ipsi quoque Electores [illegible] Iudices: cum solutionem mutuo ipso Cæsare petę; respondebit prudentissimus ille & tu, quæ [illegible] soluit. De electore Saxone hoc tibi [illegible] semper Palatino bonus, neque vnquam contendisse, vt vindicta ille Maiestatis non proscriberetur, monuisse tantum Cæsarem, vt [illegible] conuocaret, quamuis nemo dubitabat ipse, neminem vnum huic Cæsari [illegible] Palatino præponendum. Et conuentus Maiestatem [illegible] eodem tempore dehortatorias dedit, quas Palatinus nullo loco habuit,

[illegible] pertinax. Nec spem aperiri [illegible] igitur & Saxonem [illegible] pollicitus, quid super eo commodi [illegible] et. Respondit Electus Saxo [illegible] Cæsar [illegible] m Imperij. Quid [illegible] ait Cæsar? [illegible] Quid [illegible] Quid [illegible] Quid

conditionis homines, Electores, Principes vel alij Ordines, absque causæ cognitione proscribantur: sed multo magis in illis casibus Ordinary Processus, & Imperij Constitutiones ex præscripto eiusdem Imperij A.C. M.D.LV. reformatæ, Imperialis Cameræ Constitutionis, & subsequentium Comitiorum Recessus, erunt quoad obseruentur: Attamen vt læsa parti, iuxta pacis Prouinciæ regionis suæ defensio reseruetur. Quasi verò mihi Camerarij, Cæsar ad hoc arma executiret, aut visum violaret? bis, cæsis & inaudito Principe proscriptus. An rapina Regni nulla causa? Ditum tuum Principem quo ore dicet? Vt eam angustiarum [illegible] set; tota Germania quem affixit libum audiuit tota Germania, quæ Caluinistica est, damnauit. Cum facto nihil rem dicit, verbis [illegible] verbis agere cupis, vim arma apprehendis. Mo[illegible] tabellis, vt male captis illuderet, quid respon[illegible] dum? loquitur; Motum præ arrogantia, & [illegible] regni nemo audit: quid Cæsarem vellicas, quod [illegible] pentem? audijt illum omnia in horrisonam [illegible] auditus est ad pœnas bene exposcendas, & vultis [illegible] pacis ordinem, quia vos hunc inuertistis, non [illegible] quod alpe fidixeritis molestum. Iuliacensis [illegible] modus, incommodatis & nobis.

CAMERARIVS.

Tertiò considerandum, postquam iampridem [illegible] in Bauarum stipulata promissaque fuit, quod [illegible] interuallo, Bauariæ Dux, Vlmæ Suevorum [illegible] verbis imitá, Italianatum vinearbitrantium, [illegible] dit, hac vlnæ capitone, exdiæ [illegible] lam vim, ac, [illegible] ostendit transactionis istius formula.

FABIVS.

Quid in Vlmensi transactione præcauerit.

Idemtidem tu vellicas translationem Palatinatus [illegible] modum, sed eadem loqueris Calumnistice, [illegible] me Superiorum, quam ab, à Bauarum Vlmæ [illegible] quæ tamen sequenti quoniam [illegible] omnem religionem Bauari [illegible] matus attraxit, occupauit. Declinare hic debebas Camerarij dignitatem: Sed [illegible] tollere & ingenuum [illegible] Bauariæ Electo [illegible] ut [illegible] & [illegible] arma [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] adderet, se neque Cæsa[illegible] differte Cæsaris [illegible], excepit, [illegible] contrate, [illegible] Vi[illegible] [illegible] Mansfeldium [illegible] Palatinatum [illegible]

tam infestum hostem longius à Bohemia arceret, superiore anno Palatinorum in deditionem Cæsareo nomine accepit, præsidijsque aduersus omnes incursiones firmat: Ac iam satis gnarus ingenij Mansfeldij, Tillium cum expedita manu subsequi iubet, ad obsistendum tam pernitiosi hominis conatibus. Sed iam Veerius quoque supremus Palatini Legatus ad Rhenum, postea Vlmensem ruperat, Spirensis Episcopi terras depraedando, par Mansfeldio impudentia, vt planè mirabile sit, audere Camerarium dicere Principum fœderum violasse pactionem Vlmensem. Non nego illum alia fecisse, quum pactio illa prohibebat; sed & Caluinistæ alia prius fecerunt; fœdera enim moribus fœdera rumpuntur; & perfidi eam fortunam habent, quam fecere.

CAMERARIVS.

Quartò, quod etiamsi Dux Bauariæ, ex sæpius dicto fœdere, & pacis conuentis inuestituram Palatinatus habuit, vt apparet ex Cæsaris ad Hyacinthum Mansfeldium litteris; nihilominus tamen res tota semper tecta, & studiosissimè occultata fuit, & varij colores infausti exitiosi belli quæsiti. Imprimis, Ac si transitum propter Mansfeldium Comitem expeditio in superiorem Palatinatum fecisset, quod & Cæsaris Bauaricæque Epistolæ præ se ferunt, & sine pretextu in eum commeditato, & Consiliarij Ambergensibus, Ordinibus, illum transitum [illegible] Sauarus cum Exercitu propinquans contestatus est, quo Comitem Mansfeldium, vt prætextum illum adimeret, suum militem ex illo loco omnino dedixisset.

FABIVS.

Quando Electoratus Palatinatus ad Bauariam delatus

Ex pacto & fœdere Bauariæ Electori nullam inuestituram habuit, sed ex liberæ Cæsaris voluntate, supra eum nullum nouimus, quæ si vtro ac sponte Electoratum Bauaro Cæsar contulerit, sed non nihil nos Falcipolos bullire labores, & adito Martis periculo dedecori duxerat virtuti præmium. Colores infausti & exitiosi belli à vobis quæsiti sunt, nos nullos belli prætextus dedimus, sinimus duntaxat hostilio ferro vestra certamina, quibus coepisse erat ipsam Europam, si par consilijs fuisset successus. In Palatinatum superiorem vt iam ante dixi Bauarus expeditionem suscepit præcipuè Mansfeldium eum, qui medium per hiemem potissimum excursionibus, missus Bethlemi Gabori, quique pars Bohemiæ omnes hostium [illegible] Mansfeldio, si opportunitas daretur. Si pacem Bauarus velebat bellum, tamen debebat, pacis nax prætextus, [illegible] nullas fecisse [illegible] Mansfeldius tum demum militem suum ex Palatinatu superiore deduxit, postquam se imparem destruendo hosti, [illegible] quod [illegible] Et non dubito, quin [illegible] Mansfeldium [illegible]

Sacro-

Fabii Veri Ducis Romani Consilium prudens, & fas ad Rhenum bellum gerere, Principi Christiano Turcarum Tyranno Imperante etiam Catholico cum Christianis dimicare potius, & Ecclesiæ Clementia malle vti Volfio.

CAMERARIVS.

Quum quidam hodierno die Cæsari nostro & audierit & scripserit, Turcicum bellum esse omnibus, præsertim, cum tanto belli apparatu, Germaniæ, Hispaniæ, & aliis fœderatis inferatur, & adversus eum quam maxime opus sit, totis viribus in Galliarum regem incumbere, quem Germaniæ & Europæ pacem violare nemo non videt, quæ sæpe dixi: etiam nunc colligam, Thermos exscindi Romanis fœdissimum.

FABIVS

Omnibus pax quidem nos ad omnia impulit, maxime vero ad hujusmodi bellorum, [illegible] quæ nunc Cæsari nostro [illegible] Quæ ad Camerarii articuli, non [illegible] dicam, [illegible] de quo [illegible] Quod [illegible] Turcarum [illegible] Thermos [illegible] Romanis [illegible]

CONSIDERATIO IVa.

CAMERARIVS.

*Si [illegible] de quo [illegible] Sed [illegible] Quod [illegible] Palatinorum [illegible] Comitem [illegible] Turcarum [illegible] Imperii [illegible] Thermos [illegible] Romanis [illegible] Cæsari [illegible] Ecclesiæ [illegible] Turcarum [illegible] Germaniæ [illegible] Europæ

bus Protestantibus, breui futurum ſt-

F A B I V S.

Scopus Catholicorum.

Scopus ille, de quo tu hic, plane ecce mutus es, non quidem Cancellarii ſed tuis Conſideratio[nibus] [illegible] cantis exornes. Noſtrum Religionis [illegible] lin periculum; ad hæc prorogabo præſtantiſſimos Imperatores Catholicos nitore impetrandam profligare, & Catholicam [illegible] gionis ſuſtinendæ columnam adjutare. Hinc enim ad Corpus Catholicorum peremptatem, tumultus Caluinianus ac [illegible] Confeſſionis ſuæ meminit, nec [illegible] Vos Imperatores [illegible] ſtra cauſſa, ac supplicium in [illegible] & [illegible] ſed [illegible] noſtrum Principem [illegible] & [illegible] Confeſſione & ex Carolina Antiqua, & ex primario [illegible] dato legem pugnæ optimo [illegible] ſtor I. TSI, cuius oppidum [illegible] SVMENDI IMPERII. [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Quibus cum illidices? [illegible]

[illegible] Austriaco in [illegible]

[illegible] Principes [illegible] Vienæ Austriæ [illegible] Ferdinandi Archiducis Austriæ, [illegible] Ferdinandi, & [illegible] Ferdinandi, [illegible] Ferdinandi [illegible] Ferdinandi [illegible] Ferdinandi

*corpori annexum? Electorum corpus tanquam Imperii membra, singula sua cuique dominia, suum ius, ac veluti abscissum est. Quid hac autem aliud, quam Imperium sibi formare, Imaginem antiquæ Senatus pulchræque Reipublicæ verba Tacitus. Certè Episcopus Auersanus rem acutè vidit, cum ait Electores, Imperatorem Germanum, Hispanum, Italum, Gallum, Belgam, Britannum, Danum, Polonum, Bohemum, Hungarum, Sueuum, Saxonem, Thuringum, Bauarum, Palatinum, Brandeburgicum, Austriacum, Burgundum, Lotharingum, Mediolanensem, Mantuanum, Florentinum, Lucensem, Genuensem, Venetum, Pontificem, Siculum, Neapolitanum, Lusitanum, Anglum, Scotum, Hibernum, Cimbrum, Suecum, Norwegum, Moscouitam, Turcam, Tartarum, Persam, Indum, Aethiopem, Arabem, Barbarum, Numidam, Mauritanum, Cathaium, Iaponem, Peguanum, Siamitam, Taprobanum, Molucanum, Philippinum, Nouum Hispaniæ, Peruanum, Brasilianum, Nouum Galliæ, Virginianum, Florentinum, Canadense, Terræ Nouæ, Labradoricum, Groenlandicum, Islandicum, Nouæ Zemblæ, Tartariæ Orientalis, Tartariæ Occidentalis, Tartariæ Septentrionalis, Tartariæ Meridionalis, Tartariæ Mediterraneæ, Tartariæ Nouæ, Tartariæ Veteris, Tartariæ Magnæ, Tartariæ Minoris, Tartariæ Maximæ, Tartariæ Parvæ, Tartariæ Mediæ, Tartariæ Vltimæ, Tartariæ Primæ, Tartariæ Secundæ, Tartariæ Tertiæ, Tartariæ Quartæ, Tartariæ Quintæ, Tartariæ Sextæ, Tartariæ Septimæ, Tartariæ Octauæ, Tartariæ Nonæ, Tartariæ Decimæ, Tartariæ Vndecimæ, Tartariæ Duodecimæ, Tartariæ Tertiodecimæ, Tartariæ Quartodecimæ, Tartariæ Quintodecimæ, Tartariæ Sextodecimæ, Tartariæ Septimodecimæ, Tartariæ Octauodecimæ, Tartariæ Nonodecimæ, Tartariæ Vicesimæ, Tartariæ Vicesimæ primæ, Tartariæ Vicesimæ secundæ, Tartariæ Vicesimæ tertiæ, Tartariæ Vicesimæ quartæ, Tartariæ Vicesimæ quintæ, Tartariæ Vicesimæ sextæ, Tartariæ Vicesimæ septimæ, Tartariæ Vicesimæ octauæ, Tartariæ Vicesimæ nonæ, Tartariæ Tricesimæ, Tartariæ Tricesimæ primæ, Tartariæ Tricesimæ secundæ, Tartariæ Tricesimæ tertiæ, Tartariæ Tricesimæ quartæ, Tartariæ Tricesimæ quintæ, Tartariæ Tricesimæ sextæ, Tartariæ Tricesimæ septimæ, Tartariæ Tricesimæ octauæ, Tartariæ Tricesimæ nonæ, Tartariæ Quadragesimæ, Tartariæ Quadragesimæ primæ, Tartariæ Quadragesimæ secundæ, Tartariæ Quadragesimæ tertiæ, Tartariæ Quadragesimæ quartæ, Tartariæ Quadragesimæ quintæ, Tartariæ Quadragesimæ sextæ, Tartariæ Quadragesimæ septimæ, Tartariæ Quadragesimæ octauæ, Tartariæ Quadragesimæ nonæ, Tartariæ Quinquagesimæ, Tartariæ Quinquagesimæ primæ, Tartariæ Quinquagesimæ secundæ, Tartariæ Quinquagesimæ tertiæ, Tartariæ Quinquagesimæ quartæ, Tartariæ Quinquagesimæ quintæ, Tartariæ Quinquagesimæ sextæ, Tartariæ Quinquagesimæ septimæ, Tartariæ Quinquagesimæ octauæ, Tartariæ Quinquagesimæ nonæ, Tartariæ Sexagesimæ, Tartariæ Sexagesimæ primæ, Tartariæ Sexagesimæ secundæ, Tartariæ Sexagesimæ tertiæ, Tartariæ Sexagesimæ quartæ, Tartariæ Sexagesimæ quintæ, Tartariæ Sexagesimæ sextæ, Tartariæ Sexagesimæ septimæ, Tartariæ Sexagesimæ octauæ, Tartariæ Sexagesimæ nonæ, Tartariæ Septuagesimæ, Tartariæ Septuagesimæ primæ, Tartariæ Septuagesimæ secundæ, Tartariæ Septuagesimæ tertiæ, Tartariæ Septuagesimæ quartæ, Tartariæ Septuagesimæ quintæ, Tartariæ Septuagesimæ sextæ, Tartariæ Septuagesimæ septimæ, Tartariæ Septuagesimæ octauæ, Tartariæ Septuagesimæ nonæ, Tartariæ Octogesimæ, Tartariæ Octogesimæ primæ, Tartariæ Octogesimæ secundæ, Tartariæ Octogesimæ tertiæ, Tartariæ Octogesimæ quartæ, Tartariæ Octogesimæ quintæ, Tartariæ Octogesimæ sextæ, Tartariæ Octogesimæ septimæ, Tartariæ Octogesimæ octauæ, Tartariæ Octogesimæ nonæ, Tartariæ Nonagesimæ, Tartariæ Nonagesimæ primæ, Tartariæ Nonagesimæ secundæ, Tartariæ Nonagesimæ tertiæ, Tartariæ Nonagesimæ quartæ, Tartariæ Nonagesimæ quintæ, Tartariæ Nonagesimæ sextæ, Tartariæ Nonagesimæ septimæ, Tartariæ Nonagesimæ octauæ, Tartariæ Nonagesimæ nonæ, Tartariæ Centesimæ, Tartariæ Centesimæ primæ, Tartariæ Centesimæ secundæ, Tartariæ Centesimæ tertiæ, Tartariæ Centesimæ quartæ, Tartariæ Centesimæ quintæ, Tartariæ Centesimæ sextæ, Tartariæ Centesimæ septimæ, Tartariæ Centesimæ octauæ, Tartariæ Centesimæ nonæ, Tartariæ Ducentesimæ, Tartariæ Ducentesimæ primæ, Tartariæ Ducentesimæ secundæ, Tartariæ Ducentesimæ tertiæ, Tartariæ Ducentesimæ quartæ, Tartariæ Ducentesimæ quintæ, Tartariæ Ducentesimæ sextæ, Tartariæ Ducentesimæ septimæ, Tartariæ Ducentesimæ octauæ, Tartariæ Ducentesimæ nonæ, Tartariæ Trecentesimæ, Tartariæ Trecentesimæ primæ, Tartariæ Trecentesimæ secundæ, Tartariæ Trecentesimæ tertiæ, Tartariæ Trecentesimæ quartæ, Tartariæ Trecentesimæ quintæ, Tartariæ Trecentesimæ sextæ, Tartariæ Trecentesimæ septimæ, Tartariæ Trecentesimæ octauæ, Tartariæ Trecentesimæ nonæ, Tartariæ Quadringentesimæ, Tartariæ Quadringentesimæ primæ, Tartariæ Quadringentesimæ secundæ, Tartariæ Quadringentesimæ tertiæ, Tartariæ Quadringentesimæ quartæ, Tartariæ Quadringentesimæ quintæ, Tartariæ Quadringentesimæ sextæ, Tartariæ Quadringentesimæ septimæ, Tartariæ Quadringentesimæ octauæ, Tartariæ Quadringentesimæ nonæ, Tartariæ Quingentesimæ, Tartariæ Quingentesimæ primæ, Tartariæ Quingentesimæ secundæ, Tartariæ Quingentesimæ tertiæ, Tartariæ Quingentesimæ quartæ, Tartariæ Quingentesimæ quintæ, Tartariæ Quingentesimæ sextæ, Tartariæ Quingentesimæ septimæ, Tartariæ Quingentesimæ octauæ, Tartariæ Quingentesimæ nonæ, Tartariæ Sexcentesimæ, Tartariæ Sexcentesimæ primæ, Tartariæ Sexcentesimæ secundæ, Tartariæ Sexcentesimæ tertiæ, Tartariæ Sexcentesimæ quartæ, Tartariæ Sexcentesimæ quintæ, Tartariæ Sexcentesimæ sextæ, Tartariæ Sexcentesimæ septimæ, Tartariæ Sexcentesimæ octauæ, Tartariæ Sexcentesimæ nonæ, Tartariæ Septingentesimæ, Tartariæ Septingentesimæ primæ, Tartariæ Septingentesimæ secundæ, Tartariæ Septingentesimæ tertiæ, Tartariæ Septingentesimæ quartæ, Tartariæ Septingentesimæ quintæ, Tartariæ Septingentesimæ sextæ, Tartariæ Septingentesimæ septimæ, Tartariæ Septingentesimæ octauæ, Tartariæ Septingentesimæ nonæ, Tartariæ Octingentesimæ, Tartariæ Octingentesimæ primæ, Tartariæ Octingentesimæ secundæ, Tartariæ Octingentesimæ tertiæ, Tartariæ Octingentesimæ quartæ, Tartariæ Octingentesimæ quintæ, Tartariæ Octingentesimæ sextæ, Tartariæ Octingentesimæ septimæ, Tartariæ Octingentesimæ octauæ, Tartariæ Octingentesimæ nonæ, Tartariæ Nongentesimæ, Tartariæ Nongentesimæ primæ, Tartariæ Nongentesimæ secundæ, Tartariæ Nongentesimæ tertiæ, Tartariæ Nongentesimæ quartæ, Tartariæ Nongentesimæ quintæ, Tartariæ Nongentesimæ sextæ, Tartariæ Nongentesimæ septimæ, Tartariæ Nongentesimæ octauæ, Tartariæ Nongentesimæ nonæ, Tartariæ Millesimæ, Tartariæ Millesimæ primæ, Tartariæ Millesimæ secundæ, Tartariæ Millesimæ tertiæ, Tartariæ Millesimæ quartæ, Tartariæ Millesimæ quintæ, Tartariæ Millesimæ sextæ, Tartariæ Millesimæ septimæ, Tartariæ Millesimæ octauæ, Tartariæ Millesimæ nonæ, Tartariæ Bismillesimæ, Tartariæ Bismillesimæ primæ, Tartariæ Bismillesimæ secundæ, Tartariæ Bismillesimæ tertiæ, Tartariæ Bismillesimæ quartæ, Tartariæ Bismillesimæ quintæ, Tartariæ Bismillesimæ sextæ, Tartariæ Bismillesimæ septimæ, Tartariæ Bismillesimæ octauæ, Tartariæ Bismillesimæ nonæ, Tartariæ Trismillesimæ, Tartariæ Trismillesimæ primæ, Tartariæ Trismillesimæ secundæ, Tartariæ Trismillesimæ tertiæ, Tartariæ Trismillesimæ quartæ, Tartariæ Trismillesimæ quintæ, Tartariæ Trismillesimæ sextæ, Tartariæ Trismillesimæ septimæ, Tartariæ Trismillesimæ octauæ, Tartariæ Trismillesimæ nonæ, Tartariæ Quadrimillesimæ, Tartariæ Quadrimillesimæ primæ, Tartariæ Quadrimillesimæ secundæ, Tartariæ Quadrimillesimæ tertiæ, Tartariæ Quadrimillesimæ quartæ, Tartariæ Quadrimillesimæ quintæ, Tartariæ Quadrimillesimæ sextæ, Tartariæ Quadrimillesimæ septimæ, Tartariæ Quadrimillesimæ octauæ, Tartariæ Quadrimillesimæ nonæ, Tartariæ Quinquemillesimæ, Tartariæ Quinquemillesimæ primæ, Tartariæ Quinquemillesimæ secundæ, Tartariæ Quinquemillesimæ tertiæ, Tartariæ Quinquemillesimæ quartæ, Tartariæ Quinquemillesimæ quintæ, Tartariæ Quinquemillesimæ sextæ, Tartariæ Quinquemillesimæ septimæ, Tartariæ Quinquemillesimæ octauæ, Tartariæ Quinquemillesimæ nonæ, Tartariæ Sexmillesimæ, Tartariæ Sexmillesimæ primæ, Tartariæ Sexmillesimæ secundæ, Tartariæ Sexmillesimæ tertiæ, Tartariæ Sexmillesimæ quartæ, Tartariæ Sexmillesimæ quintæ, Tartariæ Sexmillesimæ sextæ, Tartariæ Sexmillesimæ septimæ, Tartariæ Sexmillesimæ octauæ, Tartariæ Sexmillesimæ nonæ, Tartariæ Septimillesimæ, Tartariæ Septimillesimæ primæ, Tartariæ Septimillesimæ secundæ, Tartariæ Septimillesimæ tertiæ, Tartariæ Septimillesimæ quartæ, Tartariæ Septimillesimæ quintæ, Tartariæ Septimillesimæ sextæ, Tartariæ Septimillesimæ septimæ, Tartariæ Septimillesimæ octauæ, Tartariæ Septimillesimæ nonæ, Tartariæ Octomillesimæ, Tartariæ Octomillesimæ primæ, Tartariæ Octomillesimæ secundæ, Tartariæ Octomillesimæ tertiæ, Tartariæ Octomillesimæ quartæ, Tartariæ Octomillesimæ quintæ, Tartariæ Octomillesimæ sextæ, Tartariæ Octomillesimæ septimæ, Tartariæ Octomillesimæ octauæ, Tartariæ Octomillesimæ nonæ, Tartariæ Nonamillesimæ, Tartariæ Nonamillesimæ primæ, Tartariæ Nonamillesimæ secundæ, Tartariæ Nonamillesimæ tertiæ, Tartariæ Nonamillesimæ quartæ, Tartariæ Nonamillesimæ quintæ, Tartariæ Nonamillesimæ sextæ, Tartariæ Nonamillesimæ septimæ, Tartariæ Nonamillesimæ octauæ, Tartariæ Nonamillesimæ nonæ, Tartariæ Decimillesimæ, Tartariæ Decimillesimæ primæ, Tartariæ Decimillesimæ secundæ, Tartariæ Decimillesimæ tertiæ, Tartariæ Decimillesimæ quartæ, Tartariæ Decimillesimæ quintæ, Tartariæ Decimillesimæ sextæ, Tartariæ Decimillesimæ septimæ, Tartariæ Decimillesimæ octauæ, Tartariæ Decimillesimæ nonæ, Tartariæ Centumillesimæ, Tartariæ Centumillesimæ primæ, Tartariæ Centumillesimæ secundæ, Tartariæ Centumillesimæ tertiæ, Tartariæ Centumillesimæ quartæ, Tartariæ Centumillesimæ quintæ, Tartariæ Centumillesimæ sextæ, Tartariæ Centumillesimæ septimæ, Tartariæ Centumillesimæ octauæ, Tartariæ Centumillesimæ nonæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ millesimæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ millesimæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ millesimæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ millesimæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ millesimæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ millesimæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ millesimæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ millesimæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ millesimæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ millesimæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ millesimæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ millesimæ millesimæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ millesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ millesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ millesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ millesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ millesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ millesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ millesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ millesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ millesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Bismillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Trismillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Quadrimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Quinquemillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Sexmillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Septimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Octomillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Nonamillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Decimillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ quintæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ sextæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ septimæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ octauæ, Tartariæ Centumillesimæ millesimæ millesimæ millesimæ nonæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ millesimæ millesimæ millesimæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ millesimæ millesimæ millesimæ primæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ millesimæ millesimæ millesimæ secundæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ millesimæ millesimæ millesimæ tertiæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ millesimæ millesimæ millesimæ quartæ, Tartariæ Millesimæ millesimæ milles

[illegible] Populus Caleti loquitur, quia quum vos Cathenses [illegible] Sapientibus [illegible] pueritiam [illegible] patres.

CONSIDERATIO VII.

CAMERARIVS.

Hæc dicit quidquid nostra pietate, nempe Dei [illegible] agitur, nullo iuris ordine fieri debere, [illegible] audiri, [illegible] processum esse.

FABIVS.

Negabit nihil magis impetu animi fieri, [illegible] ex chartis validius. Quum autem Cæsar absolvit Imperatorem, reliquos amasiadatores, et [illegible] ordine [illegible] Camerarius [illegible] Cæsar [illegible] Camerarii [illegible] Camerarius [illegible] Camerarii [illegible] Camerarius [illegible] Camerarii [illegible] Camerarius

rint, nec tam novum quid [illegible] Caesare constitutum, nam [illegible] legibus Imperii Palatinus potest scire, nec mihi per [illegible] rario tum [illegible] memoriae esse, ut [illegible] quod [illegible] Illa quod saeculum abhinc retrò [illegible] Decce Friderico, quem Caesar Carolus V. Electoratu & [illegible] sed de hoc infra.

CAMERARIVS.

Leges fundamentales [illegible], & Caesaree Capitulationis [illegible] praecipua Imperij membra [illegible] columina, Electorum [illegible] saeculares [illegible] *Caesar* [illegible] *suo statu dignitate, & praerogativa, omnibus modis conservare, & tueri, sive Electorum singulos, sive [illegible] nullo Electoris praetextu, violentam vllam inferre, aut [illegible] tere, subque unquam colore ac praetextu. Si [illegible] habuerint, hostiliter omni remota ordinaria [illegible] Caesar, vbi in causis privatis forum sortiatur, cum in re [illegible] manorum legibus expressum est.* Nec Comitia [illegible] rium deliberata aliis largiri potest. *Atque hic in* [illegible] *recusando, exercetur liberalitas.*

FABIVS.

Ad constitutiones Imperiales.

Ad calumniastrius [illegible] Caesare [illegible] quidem ex tri 3 Capitulationis Caesareae, [illegible] [illegible] [illegible]

Caesar declamat ex tempore.

Quid Cæsar meditetur, aut à se desideret.

De Electoris Palatini potestate.

Et quamuis Imperator, siue Rex Romanorum soleat cauſſ[a] pro qua[libet] [cog]nit[ione] rit, habeat (ſicut ex conſuetudine introductum dicitur) coram Comite Palatino Sacri Imperij Archidapifero, Electore Principe reſpondere. Illud tamen verum est, quòd Princeps ipſe Palatinus non alibi præterquam in Imperiali Curia, vbi Imperator, ſeu Romanorum Rex præſens exſtiterit, poterit exercere. Legibus loquor Cæſarei, qui hunc Iuris ordinem Cæſari ſeruandum tribuunt, in materia [de]lict[i] aduerſus Cæſarem conſpirantis, in rebellione [ca]ſus pars aduersa, qui Iudicem ſe iactat, in rebellionem actus, in [ea] via Cæſarem eſtis ſententiam, antequam dicere[t]. Et quia tam religiose obſeruamus rex Bullæ es, & indicio contendere placet. Iuretam recens ſolli, tuusque Princeps ex prærogatiua Bullæ eſſe rebamini [ca]uſam Cæſaren iudiciariæ poteſtate, vt Iuris ad mor[em] obliti ius vestrum [ſu]um exerceas contra Imperatoriam mandatum, quà læſæ Maieſtatis [reu]m ad Cæſaream tribunal accerſebamini? cur Viennam non eſtis profecti, [cum] Romanus Pontifex tuus ad aulam Cæſaris, ad ſtatutum lege forum, & Cæſaren [in] ius vocatus? Imo verò iuſtis Viennam, cauſamque egiſtis [ac]cuſatore ſolitam, magno cum tonitru non verba, ſed pilas mittendo [ex] plicatis ſecundum Cæſaris ſublimitatem. Hic ſceleratus vobis Iuris ordo fa[ctus] Cæſa[rem] ſuum Iudicem, cum ad iniuriæ aut damni [ac]cuſationem [ad]uersus eiuſdem corpus [ho]nores ſui perpetitur, non habet alium Iudicem, à quo [de]beat multa ſepiti. Iudex ipſe illius eſt, à quo violatur, [ſeu] ſpecialis, ſeu Electoralis ſit. Non enim Electores priuilegium habent ad [in]ſcientiam impune Cæſar [pro]priuilegiandi contra ad Cæſaris Maieſtatem [cu]iuſdam Iuuenis deductam [ac]cuſationem tollere, & Comitem ad [ſe]cundum vocare, & condemnare contra Cæſarem Iudicem, vel vnus Imperator [ſe]ipſum ad [ſu]um vocare Iudicium [ſi] nullum [ex] hoc [ca]ſu [ha]beret Iudicem? [Ca]ſus [ſi] de [ve]lecto cancellis verbis [co]ncerete Imperatorem Maieſtatis [re]o [ad] diſcrimen [ad]ducere? [Ab] illis [ſe] ſolutos [ſi]bi [ſo]lis [ſu]os [ſu]os [ſu]os

Sacrorum Romanorum Regum & Imperatorum, iam diu retinebimus, donec Imperium istud iterum ad suum esse, & incrementum perueniat. citra tamen nostrum, nostrarumque hereditariarum Prouinciarum, & alterius cuiusdam Iuris damnum aut detrimentum. Hæc articulus ille, quem tui digni, semper ambigui, pro more conspurcarunt. Vt Cæsaris tacitum grandescat, dubium vetitum ei esse feuda ad Imperium deuoluta alijs permittere. Accipio primo tuum ferruum & te fauco. Si Cæsar feudum commissum alteri conferre non potest, sed sibi retinere iuramento compellitur; ergo Palatinatus feudum, quod Palatinus suo & tuo crimine amisit, tanquam commissum, neque vobis retinere potest. Deinde articulus tuus de feudis ad Electoralem dignitatem pertinentibus nec agit, nec capiendus est ab illo qui aliquid capit. quid enim censes Camerari? putare tu potes Imperij Electores voluisse Cæsarem iurare, quod ipsi fieri nolunt? Ego certe non arbitror. nam ne nescius sis, si Palatinatum vt suum Cæsar possidere tentaret, ne ipsi quidem Electores id permitterent. quomodo ergo eum iuramento cogerent, vt illum sibi retineret? Visne tu vt Cæsar hodie loco Palatini in Comitijs suffragetur? Cras fortasse interibit alia Electorum familia, idcirco nouus Elector Cæsar iterum? Septemviratus Imperij æternus est, nec mutabitur, nisi Imperium mutetur. Porro articulus tuus de feudis illis agit, quæ stirpe fato extincta, ad Imperatorem possessore deserta redeunt, ex quo genere non est feudum Palatinatus, multi enim ex inclyta Palatinorum prosapia adhuc superstant Feuda, quæ committuntur, & crimine læsæ Maiestatis, & crimine infeudi Dominum patrati, in Domini manus potestatemque resignantur, ex vulgata Iuris peritorum sententia, iuxta quam, neque ipsi Innocentiæ vllum patrocinium est; liberaliter feuda & gratis dantur, ingratis auferuntur, haud iniuria. Caterum in hac rerum sorte, etsi iure humano Cæsar quod suum postliminio fecit, dispensare pro arbitratu possit, æquitati tamen naturalis est, gentilitia alicuius Domus decora, in familias sanguine segregatas, haudquaquam mutare, præsertim quando in Domo illa fuere ita merenti, vt illorum fortibus factis, fidelitasque pro Cæsare periculis deberetur, etiamsi ex stirpe Palatina non essent. Ex his primum tenere locum Serenissimum MAXIMILIANVM Bauariæ Principem tot victorijs inclytum, totque rebus pro Cæsare gestis clarum Ducem, iam etiam alter Orbis nouit. Atque hanc esse articuli 28. mentem ipsa Cæsaris verba declarant, cum dicit, *citra tamen Nostrum, nostrarumque hereditariarum Prouinciarum, & alterius cuiusdam iuris damnum.* Et quod hoc ius, oro te, quod Cæsari tam sacrosanctum? illud est, qui rebellem & iure proscriptum fortunis spoliat, hostique detractum ad arbitrium tribuere alij potest, iuramento vinciuntur. Quare Cæsar (donanda primarium Electoratum Bauaro) liberalis esse potuit, Camerari, si de suo, quia vestra, rapere non

do aliena, fecistis aliena.

Iactura est, quidquid cupidâ quæsieris arte.

CAMERARIVS.

Non hic iudicio aut legibus locus: non Electoralis Collegy consilium petitur, aut assensus exspectatur: sed Electores omnino præteruntur.

FABIVS.

Sciebam post calumniarũ tonitrua sequuturum imbrem Camerarii. Iudicium maris enim quod nullus locus apud Catholicos sit iudicio aut legibus, non eo inficias, vt te flentem soler, Camerari, legibus apud vos nullum locum esse, qui a leges sustulistis. Arma, non Codicem aduersus Cæsarem vestrum Mars vobis sententiam dixit, quid ni & nobis diceret? sed ab Electoribus non est consilium petitum; falsum est, quoad licuit petitum est, præteritus non est exspectatus; falsum est, exspectatus est, tametsi non omnes coierint, nec eo modo quo tu vis, necesse erat. Et præteriti non sunt Electores quippe ea de re ad conuentum vocati, sed per ipsos & certas, quas ad frequentes causas, stetit ne coirent. Putas verò tu necessarium esse consilium aut assensum Electorum (cum moram periculum non admittit, & Electores pium factum damnãt) in re sole clariore? Quid consilio opus est, quãdo lex indubitata, & ipse Orbis testis est? Iudicium ex consilio exerceri semper non debet, consilii potius opus esset, vt interimeretur. Quem Senatum Electorum Carolus V. coegit Ratisponæ, cum proscriberet Schmalcaldici belli Duces? quos in consilium vocauit cum ea de proscriptione in Landishutani castris sedit, eorum hæredibus ad Principes suos defendam tradidit? Sed de Carolo Saxoneque infra. Audiamus te porrò quiritantem.

CAMERARIVS.

De Saxone verò tamen Zelus in Constitutionibus Imperij conseruandis tribuitur, apertè ostenditur, Re non amplius integra, sed iam confecta, nihil de veritate eo metuendum esse. *Sanè Pontificius Nuncius Viennæ magnates Germanos, de Serenissimo Electore Saxoniæ, adeò contemptim loquitur, vt volverem verba eius hic inserere.*

FABIVS.

Frustra laboras vt aliorum inuidia Saxonem tibi concilies. Quæ apud te de eo scripsit, Potius mirum vero (vt ea omittam, quæ nuper de Electore Francofurdiana lamentabaris) in protocollo quodam Heidelbergæ in Cancellaria reperto, in quo Saxo Elector tam indignè vapulat, vt aures honestæ exsurdescant. Sed Calumniis consuetum est aliorũ bonum honorem tollere non habeant integram. Nec mirum est, externum hominem à Reipublicæ Principatibus dissentientem non tam honorificè de

quo

[illegible] Germani scimus meritum, & alias, & hoc potissimum bello, quo [illegible] apperta arma, postpositis etiam suis periculis, supperias [illegible] Quinquevirales Nostri Apostolici recte dixerunt Saxonem posse prædicari, *Cur, inquit, nunc primum ad Spiritus quotidiceret; pacis amantem principem, non esse illi Spiritum tumentem, & repetitis elatum, quæ tubæ præcecinerit, quales Calvinistæ Spiritus gerunt, & quidni hanc Imperii ruinam, eandem ei vos fecistis in vestro proscindi, & quidem cum acerbissimis ornamentis.*

CAMERARIVS.

Tam nihili hæc causa ducitur, quam tamen Summam Imperii, Bellum nominum ac pacem, continere, ne ipse quidem Cæsar dissentur in prima Resolutione D. Baron Dygbyo Regis Magnæ britanniæ Legato, datâ. Et tamen Electorum Collegium negligitur, pax bellum præfertur. Et tota Respublica Germanica conquassata, & compagibus suis dissoluta, ad certam ruinam impulsa, nisi Deus prohibet, brevi collapsura est.

FABIVS.

Vestra audacia facta, & turbatum armis Imperium magni duximus Camerari, atque idcirco pariter armis vindicamus, vt sua pax Imperio restitueretur. Rerum damnatio tanti momenti non erit; cum enim de sanctionibus, & de pœnalegibus constituta, Mundo omnibus nihil nouandum occurrit, sine negligenti Statu Imperij propterea exponendo videatur, quo quidem is conflictu velit. Cauendum est, inquies, sed nihil delatum quin sententiæ: imò vero Camerari, plurium sententiæ delatum est, & illi ipsi, qui vobis volebant parcum, meruisse non diffitentur, cùm factis approbarint. Et quid tu audes mi Vir, quæstum edere, quod in Electorum sententiam itum non sit? Nonne Saxo & Electores Catholici vestram causam damnarunt, ac publicis literis a rebellione dehortati sunt? parumne? Vultis Cæsarem compellere, vt Septemuiro hunc ius illi pendat, & Septemuirum latrones auctoritate milacet scelus? Non hoc reuinces, vt dicas, bellum præferri, quia pro bellum gestatione pax eligi quod tam quæ actis, non id pacificare facit, sed vires vindicet ferro elisas. Agri lecti cernerent, surrecturi si velerent. Caluinistæ nunquam pacem inclamant, cum vincunt, nunc victi, postulant, postulare debebant vincendi Reimpublicam Germanicam conquassatam fuisse per hæc ciuilia bella non nescimus, conquassant eam motu [illegible] quo, vetus Dusum nolimus dolere, facile rursus [illegible] conuellemus, nec ad [illegible] pertinacem impellemus, dante felicissimo Cæsare, & [illegible] Principibus, Reipublicæ columnis. Ruunt & eruunt Caluinistæ quicquid oculos attrectent, quæ nunc Germaniæ nunquam [illegible] quæ modum rerum in Germania spectant, sed [illegible]

An Electorum Collegium negligendum.

CONSIDERATIO VII^ma.

CAMERARIVS.

Porro, quòd Imperio, eiusque Columnis, Electoribus, imprimis noxium & praeiudiciale est, Regis Hispaniarum consensus potissimum expetitur? Regis externi, in negotio, quod ipsum fundamentum Imperij tangit, ut euertat? *Quid hic tandem aliud exspectandum, quam vt, quemadmodum de Regno Bohemiae nuper factum, ita etiam de Imperij ipsius successione, pacta cum Hispaniarum Rege ineantur?*

FABIVS.

Quia Cæsar in translatione Palatinatus consentientem cum sua voluntate Hispanum Regem voluit, id Imperio censet Camerarius noxium, noxius ipse. Sed quid externo Regi cum Imperio? imperij nihil, mi homo: sed auxilij subinde ad vestram vesaniam compescendam; neque euertitur per externas opes Imperium (si tamen Hispanus externus dicendus est, Dux Burgundiæ ex præcipuis Imperij membris) sed vos euertores euertimini. Placet autem mihi quòd exitiosas rixas, quarum vos auctores, fundamentum Imperij attingere affirmes, quia reuerà omnia stolida vestra ad fundamenta Imperij conuellenda collimarunt; non vestra culpa factum erit, ne reliqua conciderent, Deus nefarijs auibus obstitit. & iam prope redintegrata omnia cernimus, strataque rursus, sed vestris funeribus cadauerumque aceruis. aliter fieri non potuit, vobis aliter non facientibus.

CAMERARIVS.

Certè ab hac translatione Palatinatus in Bauarum, etiam Imperialis culmen & certitudinem Domui Austriacae in perpetuum firmari statuitur. sed ratam illam esse non posse; Nisi assentiatur Rex Hispanus, & suis opibus viribusque hanc translationem defendat ac propugnet.

FABIVS.

Austriacæ Imperij lenitas Capitalis.

Firmabitur, mi Camerari, Imperium. Caluinistis sub iugum missis Electores Austriacis, fuę alterę Patriæ Patribus non hosti deterendi. Posteritate certè pœnitere non debet Imperij Austriaci, quid enim ipsi de tam gente mali vllo tempore? Quia eorum duntaxat Martem propulerunt ad hunc diem, & decreuerunt viuere, quia bella noluerunt. Vbi autem in Epistola Cæsaris (quam hic N 19 delegia) verba hæc? Translationem Electoratus ratam esse non posse, nisi assentiatur Rex Hispanus, & suis opibus viribusque eam defendat & propugnet. Indultram meam superas Camerarie quod Imperio, tu vt reperias comminiscere. Nusquam a Cæsare ipso

...lio, non posse tranquillationem hanc rerum tam essentialis Hispanus assentiatur: Cæsarea Maiestas alienum existimare non debetur. Ratio est, quod Cæsar legationem nequaquam voluerit constituere ad auxiliandum negocium ...licierum, quæ ipsa per se, tumultuarie alienis expeditis, potest ego, vt ...ius hic meis solius potestate & voluntate, multa facere, tamen omnia commode absque alterius. Non potuit Regis Hispani consensus, vt tranquillatio valeat, sed vt perduret contra tot Caluinistarum hostes, qui tranquillo, etiam magis cladibus hebetatæ franguntur.

CAMERARIVS.

Nolumus hic texere sequelas, quæ Imperij Maiestati, libertati, ac Saluti, hinc timendæ. Vniuscuiusque accuratior consideratio eas abunde suppeditabit, ex fide erga patriam rem diligentius perpendentis.

FABIVS.

Ex assensu Regis Hispaniæ, iubet Camerarius alios sequelas texere; diffusus ipse sine periculo Dialectices offendendæ dicere & texere quidpiam. Sed coniectura sequelas intelligat. *Imperij Maiestati hinc timendum, libertati ac saluti timendum.* Quis hic metus Maiestatis? an Cæsarea Maiestas minuitur per assensum & auxilium Hispani? Imo ex hoc crescet Maiestas Imperatoris. cognatis enim opibus adiutus, ostendet Cæsar tumultuantibus Imperij superesse Cæsarem: offendet quidem non omnino eundem tamen dexteræ, sed sinistrum. Neque infra Maiestatem Imperatoriam est, aliena subsidia circumspicere, quando ab ijs hostiliter obsidetur, à quibus iure naturæ, iure diuino, iure humano protegi debebat. Vos Caluinistæ rerum ac naturæ ordinem vertitis, quid mirum si & Cæsar vertat? Si vetus obseruantia, si priscus respectus, si antiqua Principum reuerentia in Cæsarem vigeret, staret suo pondere Maiestas Imperatoris inconcussa. Labefactantibus vero subinde eandem illicis hostilibus tumultibus, si fulgij offerent, ne magnam ruinam exitiosissimam trahatur in partes, veteris subsidij (si alia desint auxilia) fulciendam est. Si hoc dedecus est, Camerarij arbitrium Caluinistarum est, Cæsarei Maiestatis proditorum ac desertorum est; hoc est, vestrum. Neque hæ suppetiæ externæ libertatem Imperij tollunt, sed intolerabilem Caluinistarum licentiam. Omnem libidinem animi vestri, petulantiam morum vestrorum, honesto libertatis nomine obnubilatis. Libertas in Imperio sit, etiam me arbitrante, sed suis legibus ac metis conclusa, quæ si euellunt libertas non est, sed insania. Quid vos libertatem obtenditis bonorum? In gyrum & caueam Cæsarem compingere sedet, vt in potestate sit vestra, non voluntate nullius. Ita pulex cogitauerat, vt iumenti sedet. Ambulabat, irridens quæ mercatur, immisere hetpit; Cum Camerario, viatorem mouet.

Hispania Imperio prælio est, non desertori.

CAMERARIVS.

Imperator ab Electoribus Imperio, ceu Tutor ac parens constituitur, præficitur. Huius igitur salus & incolumitas Suprema Lex *esse debet: aut mutetur oportet formam Respublica. Columnis convulsis, tota machina corruat necesse est.*

FABIVS.

Si vnquam Camerarium verè scripsisti, iam scribis, sine dubio Imperator tanquam Parens præficitur, & ideo turpius est vestrum flagitium, quod à perditis spurijs tam indigne tractetur. Si huius Imperij salus atque incolumitas suprema vobis lex esset, & tamen à vobis contempta esset, quæso, quam legem seruatis? si suprema pro nihilo est, postrema quæque erunt. *Caluiniſtæ exleges.* leges Caluinistæ sunt; Diuinas, ipsismet testibus, seruare nolunt, humanas non volunt. Vitam quæ faciunt beatiorem, hæc sunt. Sed quæ confiteris Imperatorem debere esse incolumem, cur tu tuique ei extremum struxistis? Hæcne apud Caluinistas medicina est, armis aliquem persequi, ut valeat? Pharmaca non facies Pharmacopholi mihi. Columnas, ais, conuulsis tota machina corruat necesse est. Nõ nego, sed cur vos supremam columnam concussistis? concussistis inquam, non deiecistis, sed Dei columnam hæresi Caluiniana, tanquam carie, exesam, ne supremum impelleret, atque vti validior firmiorque in eius locum substitueretur, ita Imperium nos non conuulsimus, sed noua eidem ad perpetuitatem fundamenta locauimus.

CAMERARIVS.

Si externi Principi tutela opus, Caput ipsum nimis imbecillum est. Diuersa etiam sunt Cæsarum Imperique iura & priuatæ domus emolumenta & magnitudo.

FABIVS.

Quid Imperium reddat imbecillum. Ne hoc videatur Camerarius paulo subtilius philosophatus, ita vtcunque tutela opus est, ait, caput ipsum nimis imbecillum est. Operæ pretium dicere, propter tot volumina laceranda, quæ etiam lourulinianam bestiam indecent. Sivos Caluinistæ Imperio Domino vestro obtrudere, vel obtruere magistratum, quam gerere malletis, si opem ex Germania nolentes ad Cæsarem tuendum decerneretis, si gratione extorti subditi superuidere posset Imperator. Vos caput imbecillum reddidistis, pro subditis rebelles, pro fidelibus subditis Reges. Et vel omnipotentem perduxeritis, coarctais, diuersa esse Imperatoris ac priuatæ Domus iura ac emolumenta. Sed intelligere quid velis, Cæsarem nempe oportere priuatum Imperij patrimonium Bohemiæ, fluctibus committere, vt Imperium contra rebelles defen-

dat

Deinde vis nos credere vobis nihil bellicosum cum Cæsare, sed cum Principe ex Austria Domus. Intelligo acutos Sophistas, sed nunquam discrimen abstulerunt Archiducum hinc à Cæsare, Regem Hispaniæ Cæsarem, quocumque nomine eundem adire decoloto. Quid vero interest ad Cæsarem, quæ aut hæreditate aut electione obtinet? Paria sunt, & pariter acutissimus. Iuvenis qui Bohemiam insedit, electus, proscriptus, & provincia exuitur. Si Palatinatus inde quod incommodi accidit, ejusdem sit, aut ingruet Vsurpatorem regio à Palatino, in Vsurpatorem sola nostra vaticinia pertinuit.

CAMERARIVS.

Sed hæc paucis tantum attigisse sufficiat. Curiosi tamen etiam hoc animaduertant: Ne Regis quidem Hispaniarum consilium in hoc translationis negotio à principio petitum, re adhuc integra, sed facta iam promissione, & concessa iniustitia à Palatinatus Bauaro. *Tum enim primum perlata res est ad Regem Hispania, per Capuacium, vt videre est ex Epistolis ad Hyacinthum.*

FABIVS.

Saplentius omnino non attigisses omnia Camerari, quam paucis, & ad curiositatem hic invitas lectorem, vt te stulte scire blaterat, supra rebarbe exteri Regis alienissimi fuisse expetitum: hic adnotaverit natus, ne Regi quidem Hispaniæ adhuc integra consilium petitum. Adverto quod iubes Camerari, sed adverto te tecum pugnare, & frustra supra protulisse lamenta pro indignitate, quod in rebus Imperij Hispani voluntas explorare tur. Ignosco erranti in cogitatis tuis, errasse sæpe in rebus, quæ te merserunt.

CAMERARIVS.

Hæc illa etiam ad ipsum Infantem dissimulata & ad Marchionem Spinolam *vt litteræ ad hos scriptæ demonstrant.* Ne auxilijs Hispanicis interim cauendum esset. *Sic nempe ipse Rex Hispaniarum, quamuis insciis, suis opibus ac periculis, Palatinatum Bauaro acquirere debet.*

FABIVS.

Et quid si ab Infante quoque aut Spinola consilium postulatum fuisset? nonne quæsitum missos querelas? Nec consilium externum, nec opes externas ferre potest, contracti domestici potentia, vt rarius felicissimis facilimus tectius opprimat. Si Imperium, si alij Principes opes subsidium quæsiuerit extra Imperium, quæ illicite apud Iuos, apud sanguine iunctos, apud Christianos, imo

Et quid si ab Infante quoque aut Spinola consilium postulatum fuisset? nonne quæsitum missos querelas? Nec consilium externum, nec opes externas ferre potest, contracti domestici potentia, vt rarius felicissimis facilimus tectius opprimat. Si Imperium, si alij Principes opes subsidium quæsiuerit extra Imperium, quæ illicite apud Iuos, apud sanguine iunctos, apud Christianos, imo

imo apud Imperij Principes. Vos Caluiniſtæ inuocaſtis Turcas, exſcalſtis Tartaros, etiam Acheronta moturi. Nos opem implorauimus ad ſua propulſandam, vos per omnes terras concitaſtis gentes ad Patriæ [illegible], & malu[illegible]tis multa perdere, modo nos nihil retineremus. Valde, crede, refert Hiſpani, quod inſcius per alienam ſimulationem, ſuis pecuniis Palatinatum Bauaro acquirat. In Palatinatum armis Hiſpanus ingreſſus eſt, vt Principem tuum à Bohemia auerteret, aut talionem tantis tuorum [illegible] redderet atque inuicem occuparet Palatinatum ſi alter Bohemiam occuparet. Bellum geſſit ne cognato Cæſari veſtris armis obſeſſo deeſſet, non vt Bauaro Palatinatum acquireret. Neque enim in Hiſpani manu eſt Principatus Germaniæ alijs donare. Bauarus ſi quid habet, à Cæſare habet, cui quam militaris operæ præmium. Quo in genere, non diffiteor, etiam tibi debet, nam niſi tuis conſilijs ſua Palatinus amiſiſſet, Bauarus nihil acquireret.

CAMERARIVS.

Sed cur Pontifex Romanus huic illum malit accedere quam Hiſpano, inquirant alij. An quia nimiam potentiam Hiſpani ipſe Pontifex metuit? Sed iam poſitâ diuiſione inter Hiſpanum & Bauarum, Religionis tantum Pontificiæ ſcopum obtinere cupiunt, vt liquet ex Epiſtolis Nuncij Veneti.

FABIVS.

De qua diuiſione tu hic ſomnia narras? quis diuiſit quidpiam Hiſpanum inter & Bauarum? An illi ipſi diuiſores? quia in re? an belli operam diuiſerunt, an quid aliud puta? Si belli operam; diuiſa illa fuit, ſed à Cæſare, non ab Hiſpano & Bauaro; ſi quid aliud, nomina. Bauarus meriti cauſa Electoratum accepit, & ipſi dem indiuiſi, Hiſpanum ex Germania nihil vidit, ex qua porro eſſe præter crumenam bello euacuatam. Itaque quæ hodie ad huius Palatinatu præfidij obtinet, Cæſaris loco obtinet; nec in Germaniam venit vt aliud quæreret, quam quod vos ſublegeratis. Sed heus tu, quinta tandem pars ſeu Procuratorem, ſeu Exploratorem aluiſtis Romæ & Romanum conſilium adhuc neſcitis? Cum tu Regem Hiſpaniæ inter exteros numeres, & Electoratus Principi in Imperio debeatur, cur Pontifex in Bauarum transferri dignitatem hanc malit, facile aduertis. Hiſpanum tolerat ſicut Bauarum; vterque Catholicus eſt, quod tibi cor exedit; neutrius expectant Caluiniſtæ fauorem, ſed nec illi experti ſunt veſtrum. Religionis, inquis, tantùm Pontificiæ ſcopum obtinere cupiunt; ego vero aio, ipſius obtinere cupere pacem, quæ nulla eſſe poteſt, niſi è medio ſubmotis [illegible] bellatoribus, e quibus tu vnus, alias non fugiſſes.

Conſcia mens ſceleris, pedibus ſi celus eſſe fatetur.

Cui v

CONSIDERATIO VIII^a.

CAMERARIVS.

Vidimus primarium scopum & finem in Translatione Palatinatus, Propagationem videlicet Papatus, & Hæreticorum exstirpationem. Videmus etiam nunc alios secundarios sed paucis. Nam multis hoc tempore & loco non licet.

FABIVS.

De scopis secundarijs.

Quid tu videris ipse nólti, lector nihil vidit præter tuam vsfrittem Calvinistrcam: nostrorum armorum finis pax fuit, & salus nostra, quam vos hostilo appetiuistis; secundarij scopi, vt tu loqueris, eiusdem farinæ erunt, cum primarius fuit sed contemplemur illos breuiter tuâ causâ, quia multis, vt tu dicis, hoc tempore nobis, & loco exilij non licet.

Nunc etenim lacrimæ sunt me scribente profusæ,
Humidaque est fletu littera facta meo

Vis verbo dicam?

——— *Fortuna miserrima nostra est.*
Omne trahit secum Cæsaris infamalum.

CAMERARIVS.

Primus igitur est, Securitas Domus Austriacæ, eo redacto statu, vt nihil amplius nocere ei queat. De pace & tranquillitate Imperij eiusque Ordinum publicâ licet actum sit, parum refert, modo priuata vindicta suum cursum teneat, & Austriaca Magnitudo seruetur incolumis.

FABIVS.

Securitas Domus Austriacæ.

In hoc scopo Camerari, scopo non aberras; planè securitas Domus Austriacæ, fuit, si arma armis pellerentur. sed agedum per quos securis esse non licuit Austriacis? nonne per vos? Si qui expilatum irent tuam domum, nonne & ipse vocifer defenderes, eo reductis furibus vt amplius nocere nó possent? Quid si etiam ad arma clamares, atque opem à ciuibus expoſceres concitato tumultu? Quid hoc ceteris dicerem? itane vt tua defendas tranquillitatem ciuitatis turbas, ac Ciues ad opem ferendam morte seditiosi tumultú excitas, metuque omnem vrbé implas? Iuris naturæ est, Camerari, sua defendere: quare magnitudini Austriacæ nefas sit, ferrare se etiam vi, cum vi impugnatur? Sed bonum publicum præferri debet priuato; quis id nescit, præter vos qui propter priuatú, publicum cœpistis perdere, perturbari id interitú totius Imperij, alij publica manu obstruere? Ego tu me defendo, neminí iniuriã facio, si quis bonis meis damnú inferat, nõ mea, sed illatoris culpa est. Astuta Calvinistarum regula hæc docet: Corpus hũ Catholicũ, si mutuerit atque cœptis obstiterit, licitum: heus tu, quidem, placitũ sit pacẽ turbare; cæpe

cerpeant olum, iam tertium, omnia tandem ex animi sententia [illegible] quia Catholicis omnia ferenda sunt, ne pax publica, seu potius Cimmeria lascivia turbetur.

CAMERARIVS.

Secundus Scopus secundarius est. Quia cum Austriditionibus, veluti pro vallo, contra Superioris Germaniæ [illegible] hæreticos obiacerent; si ille vtrique insuper Palatinatu potiatur, [illegible] longe futurum erit fortius, non tantum Bohemiæ, sed cuiuscunque Germaniæ Principum respectu.

FABIVS.

Domus Bavarica.

Securitas finis fuit Cæsari, vt te tuosque seditiosos in [illegible] rediret; hæc quæ tu hic narras fuerunt docimenta finis. Palatinatus fortem nactus est adiectus, & si adijceretur, haud dubie fortius vallum inter Austriacos & Caluinistarum terras obijceretur. Sed dicta quæso, cuius [illegible] commodo structuretur hoc malum? an vobis in antico solo rursus [illegible] Austriam penetrare, & omnia miscere placuit? Quæ agit vallum patrimonialium ditionis soli execrantur, tanquam libidinis [illegible].

CAMERARIVS.

Tertius, quòd radice succisâ, hoc est Palatino undatus euerso, nihil illo amplius Belgicis Prouincijs sperandum sit.

FABIVS.

Exitium vel bellantis Belgij.

Rursus pro fine, qui securitas est, causam addiscere [illegible] Heidelbergensi succisa, Belgici motus [illegible] quiescent; quia Heidelbergenses annos Seditionis [illegible] in illa enim pernicies [illegible] Principes consilia [illegible], confidentibus in senatu, Casimiro Rhæco Hollandis, Enckhuslo, Typhæo, Cinno, Bestyco Palatino [illegible]

Affectasse ferunt regnum Cœleste Gigantes,
Altaque congestos struxisse ad sidera montes.

Sed Iupiter dum [illegible] structuras,

——— *& fulmine dispulit enses.*

Fuga fit in Hollandiam, ibi nouus Senatus cogitur, Marte [illegible] & [illegible] ex Senatus-consulto Brontesque Sterepesque & nescium [illegible] rationem ferrum exercent, ac noua arma parent, in exitium [illegible] nulla enim erit & illis salus, quam mundo ablatum erit.

CAMERARIVS.

Quartus Vt hoc pacto Cæsari sumptus mensis, quos fecit, dum [illegible] bella [illegible]

...gulis, vel recuperare, vel creditiones alienatas liberare pos-
...tulere est ex epistola Cæsaris ad Bauarum, & aliis aliorum litteris. Nam
... Austriam superiorem sibi nexam facile liberabit, si Palatinatum
... posit. Et hæc quoque in alia translatione comprehensa in fœdere Mo-
...nensi, vt est verosimile.

FABIVS.

Non fuit istius belli, sed confecto iam bello cordibus imponendæ impensis recuperandis. reputarique commodū, Palatinum tot malorū memorē exuere, vt de altero, qui sumptus fecerat, satisfieret. Quare nostra prouinceremus, vt vos vestra haberetis? Eam, quam in nobis desiderabatis patientiam, cum nostra repetam nullis, eandem iam, cum vestra amittitis, exhibete. Bauarus, ait, facile liberabit Austriam superiorem sibi nexam, si Palatinatum retinere possit. Et ego arbitror non esse vero absimile, nihil dum mihi constat. Hoc autem in Monacensi pactione comprehensum fuisse, non est verosimile, & alio & hoc nomine, quod id Calumnia dicat, imò aperte falsum est. *Recuperatio impensarum.*

CAMERARIVS.

Notandum etiam hic obiter, Ad liberationem Austriæ Superioris à pignoris nexu, ipsi adeo Pontifici Romano non tantum oblatum Ambrenos fundos, si pretium pignorationis datum soluere, sed insuper etiam maximam promissas Imperi contributiones, quod ex illis adimi inter Bauaros reliquum. *Hæc enim omnia ex Cæsareanorum mente proponit Pontificis Legatus Hispanus.*

FABIVS.

Si Camerarius grandius piaculum nunquam commisit, sine purgante *Austriæ nexu Hispano.*
... quanquam tam sanctus, vt verum, tacendo sit, dicendo mendacium, dum scribit Legatum Hispanicum hæc exponere ex Cæsareanorum mente. Vnde bonum consilium? Cæsareanorum mentem sibi? recte ego arbitrantes Calumniarum iudico, quia semper eadem sunt, nempe sinistra. Agedum vero fodet, vi tu Hispano Austriæ nexu Legato vetare de liberanda à nexu Austria consultationem? magnopere Domus Austriacæ, vt non nescis, Rex Hispaniæ est, cui merito cordi esse debuit potissimum nauus communi familiæ locus. Ibi illum ... & salutem ... circumcursare, obstrepere, consilia dare, ... Palatinatu recuperandi Palatinatu, & Hispanis non licere de Austria quicquam consultum cogitare?

Nisi quid tu aliter censes? deridiue cunctos
Ducit, & immeritæ laudis sua præmia poscit?

CONSIDERATIO IXª
CAMERARIVS.

Considerentur nunc etiam variæ causæ, ob quas Elector Palatinus in crimen læsæ maiestatis incurrit, & cur proscriptionis fulmine percussus fuerit. An labefactauit Imperij maiestatem, statum aut libertatem? An turbauit in Imperio pacem & tranquillitatem publicam? An aliquem ex Imperij Ordinibus e ditione sua iecit? An priuatas auxit cũ damno Reipublicæ? Nihil tale reperies. Sed hoc dumtaxat (quod) Domus Austriaca nullos inter Germanæ Principes pertinaciores aduersarios Palatinis habuit. Sic nempe maiorum culpam luunt posteri.

FABIVS.

Si tam fatuus esset Lector, quam Camerarius scribæ est, crederet, quæ scribitur: nullæ ei legitimæ occurrunt proscriptionis causæ, quas interrogando à Catholicis vult proficere. nam si ipse eas affirmaret, ridiculi damnaret, si negaret, notam mendacij subiret. Igitur nos interrogat primo, an *labefactauit* (Palatinus) *Imperij maiestatem, statum aut libertatem?* Nescio an non maior impudentia sit interrogare, quam negare quidquam à Palatino labefactatum. Cæsar labefactatus est, Imperij caput diminutum Camerari, nonne diminutum corpus erit? Quæsumus Lector, sed lecta vestra arma processerunt. neque vobis decretum erat vnum quidquam rapere, Catholici vniuersi petebantur; nostri tamen amplissimis consilij vestri Episcopatus, aliasque Prouincias: omnia ruinæ destinabantur, vt vos soli staretis. An Catholicis oppressis status Imperij non opprimitur & libertas adimitur? Si ita est, & vos in omni calamitate fortunæ vestræ iacendo adhuc statis, & liberi estis; iacete.

Quid Palatinus patrauit.

Interrogas secundo loco, *an turbauit in Imperio* (Palatinus) *pacem & tranquillitatem publicam.* O os.

Difficile est satyram non scribere, nam quis iniqui
Tam patiens verbi, tam ferreus, vt teneat se?

Mi Camerari, Nihil nos dicamus in Germania, quibus innumera mala lecta, quibus Martius furor penates euertit,

Nobilitas cum plebe perit; late æquè vagatur
Ensis, & a nullo vestratus est pectore ferrum.
Stat ruere in tempus, nec quisquam tollere curat
Lubrica saxa nadens, nulli sua profuit ætas.

Italia, Gallia, Hispania, omnis Europa, aliæq; adsitæ & vltra positæ gentes tot pestilentiales Calamitates cũ tãto terrarũ motu, vel sentire, vel timere, & vbi quæris an turbauerit is pacẽ & trãquillitatẽ publicã? Barbos meos pete Camerarii? Cæcilius vulneribus suis, & cogar dicere pellem ea esse integra? Lacrimis sanguine mixtis fudo, cogar dicere gelliu, tripudio? Omnibus eorum affectibus status sũ, & cogar dicere, omniquo opibus floreo? inter ferrum & ignem eo ad

...rabo, & cogar dicere, & quæ est pax alta & ... libertas sub hoc Princ... Palatino? Deformata ... magna pars Germaniæ ... clade belli omnia ... armis plena, omnia ... per horum ... mus, & metu-... mor, nemo pacem & tranquillitatem turbaturus? Catholici, qui insaniam armatam diutius contuderunt, vt pax esset.

Rogas tertio, *an aliquem (Palatinus) ex Imperij Ordinibus e ditione sua eiecit?* Quem, vaferrime Camerari, vel ex te Regē Bohemus? an quemquam ex Ordinibus Imperij? Ille Elector, ille Rex, nullo apud te loco inter Germanos Proceres? hunc ex consilio tuo Palatinus armis appetiuit, hodieque appetit contra tam sanctam Imperij sanctionem. Sequamur tamen manum Camerarij ductis, & fatebimur primo a Palatino neminem ex Imperij Ordinibus è ditione sua eiectum, quia Palatinus Regē Bohemiæ non eiecit, sed ipsi Bohemi. En quantę innocentiæ sit Palatinus: sed nolle debet idem esse aliquem ejicere, & electi regnum occupare, omnéque viam intercludere, vt electus esse perpetim cogatur. Bohemi Cæsarem exuerunt, Palatinus exuuias induit Bohemi laborantem vt Cæsar regno suo exiret, Palatinus operā dedit ne rediret. Vbi maior innocentia? Deinde vos Catholicæ, vos Palatini, Cæsarem eiecistis, vos abdicastis, vos spoliastis. Ignoras facinora tua Camerari, nonne consilijs vestris fabulam hanc dedere Bohemi? Si ignoras, nos scimus, & quidem beneficio vestro, quia nos certiores fecistis per litteras, quas nobis quidem non misistis, sed vt acciperemus, reliquistis. Prope. In memoriali quodam, manu Palatina subscripta (vt videre est in Anhaltina Cancellaria) hæc verba pelleges, *Bohemorum Generalibus declarandum esse Ferdinandum esse regno inhabilem.* Hic Rhodus, hic Saltus, mi Camerari, in aperto est vestra confessio, eiecistis Cæsarem, eiecistis, cum clamastis, crucifige. Et vis vt tibi hoc loco ruborem excutiam, & denarrē tuum in Cæsarem affectum peculiarem? quas subdolas machinas non adhibuisti, vt illi gradum ad Imperij cōronam obsepires, & quidem pulcherrimo componendæ pacis prætexto velo. Antevertendum, aiebas, ante omnia pacem, quam nullam volebas, sed potius laborabas, vt tum Ferdinandus non eligeretur Cæsar; nevnquam eligeretur: data enim mora inuenisset crimen Caluinisticum impedimenta, & si non inuenisset, fecisset: fœcundum in malis genus. Recordarisne Camerari, quid apud Saxonis Legatos moueris? quæ retia texteris? Recordarisne tuo etiam consilio rebelles Bohemiæ Ordines impulsos, vt ad Septemvirorum Imperij senatum mitterent, qui regni sui nomine Cæsarem designarent? Res digna consilio exitum habuit infamem Legato, quam rebellione contraxerant, repulsa auxere. Verum tu, & ipsos & te animo frustra tentantem egregie vindicasti, quando rebus cum Cæsare desperatis ad Bohemos scripsisti, vt publicis comitijs Ferdinandum regio magistratu abdicarent, ac si Cæsarem in Legem eligere non possent.

An aliquem eiecerit?

Quid apud Saxonis Legatos egerit Camerarius.

Cæsare in Bohemia perderent; Ingenti numerum laude cum sicarijs contemni; & hi enim auferre norunt, quod dare non queunt.

Quarto interrogat: *An opes priuatas,* (Palatinus) *auxit cum damno Reipublicæ? Nihil tale reperies.* Rectè addis Camerari, nihil tale reperies, si quod addidisses, ego adderem. Nihil sine dubio tale reperio, quia adeo Palatinus res suas non auxit, vt omnes ad assem amiserit. quæsitum tamen ille aliunde opes, & iam non modicas acquisierat, sed quia onera ferendo non fuit, proiecto insidiantibus pondere, nudus profugit, etiam ea amisit rus, quæ à melioribus acceperat, quia dum rapere ipse didicit, alios docuit. Quæ cum ita sint, vera causa proscriptionis Palatini est ligendi taxat, vti Camerarius impudèter interrogando hic scribit, quod Domus Austriaca nullos inter Germaniæ Principes pertinaciores aduersarios Palatinos habuerit. Quæ verò hæc dicantur, Camerari? si verè; fateris Palatinos Domui Austriacæ fuisse hostes, quod tamen infra confutatas, & hic male scribis malorum vulpas luere posteros. Si fallo; non fuit Austriacis inimicitia in Palatinos causa proscriptionis. Causa aliæ sunt, & quidem nimis multæ, teste Orthelio, Socero Palatini nudæ, qui literis Generi facinora detestatus, nullis bonis ruentem in præceps luctuem coercere potuit. Et quis quæso Reges, facto Palatini fauere posset? Nimis multi succedere cupiunt in tanta fortuna, si antecessori pellere liceret. Cruenta sententia non aperit, quisquis Palatini iter probat. vt taceam legibus Imperij Electores sine ceteris, Camerari, ne quis rebellium patronum agat, aut Dominum,

Palatini Austriacis infensi.

CAMERARIVS.

Non autem Imperij, sed Domus Austriacæ aduersarios Palatinos fuisse dicunt quæ prius considerandum est. Vruata igitur ista tantum turbarum dederunt. Recitantur quædam in epistola ad Zuingeri exempla, sed veutra parum apposita. Nam lib. Maximiliani I. Ius Palatinum cum Imperatore, sed Bauaricum docet Historia belli Bauarici. Carolo V. nullum Principum in Germania magis magnanimi iactura Domus Palatinæ, maiora seruitia Friderico II. Electori posuit. Ferdinandus I. & Rudolphus II. nihil vnquam aduersi a Palatini, sed multa potius fecere calamitatis expertes fuerunt. Inter Maximilianum vero II. & Fridericum III. tantum interfuit temporis ne esset odio & inuidia, vt cui Anno M. D. X. a patre obtrectatum fuisse dubium haberetur, ab ipsum vitæ ad extremum vsque spiritum per iugem seruauerit. Quæ de Ludouico Palatino Camerario anno M. D. LVI. Augusto vel nescio vtrum quidam nimium] scripsere, hæc postea apud Fridericum expretatus fuit. Hæc etiam acta antea tacuisse [illegible] Sed alterius ista fuisse loci & temporis. Matthias [illegible] Imperator solum Ludouicum Palatinum, [illegible] Domui potissimum debuit. Conditor & restitutor Familiæ Rudolphus I. Imperator solus Ludouicum Palatinum, [illegible] arbitrio ac voluntate se [illegible] Imperij exul [illegible] suscepit, vti vicissim Ludouicus [illegible]

Merita Austriaca auisset Inquisitionem [illegible] condidit. Rudolphus vero Ottonis Patruus Palatinos [illegible] fuisse [illegible] calamitates, ob [illegible] Friderico Austriaco [illegible] Ludouicum Sanctum Friderico Austriaco [illegible] tum, [illegible] Palatinis [illegible] Friderici Imperatoris [illegible] Palatinis ad [illegible] [illegible] Philippus Palatinus Electo Maximiliano I. Imp. [illegible] Qui & eadem propensione Maximiliano, à Turgersino & Comite [illegible] auxiliarem CCCC. peditum & CC. equitum cohortem, sub ductu Comitis Imperii à Botsil, in [illegible] subsidium [illegible] sumptu misit. Longum [illegible] alia [illegible] fida, [illegible] & expeditiones à Friderico Palatino Philippi Electoris filio, qui & postea Electoratui Palatino [illegible] Austriacorum [illegible] praeter seruitia, quae (vt dictum) Carolo V. [illegible] suscepta, nec non Philipp (qui huic Friderico ex fratre Nepos) in defendenda Vienna Austriae, contra Solymanum Turcarum Principis potentissimum & conatus, praeclare gesta enarrare.

FABIVS.

Restiua Comerari, dum & ego loquor. Non potuit inimicitia vestra in Domum Austriacam exerceri, nisi etiam in Imperii caput exerceretur, quia situr et tantum adusit, qui imperauit, & tu inter clarissimos verbis vltionis dis[illegible] *Imperium vel [illegible] obtentum & seruatum asseruit. Quam ob rem, fere Palatini [illegible]* Neque ego priuata odia tantum [illegible] dedisse, sed [illegible] illa, fuerunt vestra. Exempla autem aduersus Austriacos sic mach[illegible] [illegible]ator, vt ad, in Epistola ad Zuingerum N.is Denarrantur Comerari, quia [illegible]. Sed contra, inquit, parum apposite; plane parum apposite sed tibi. Sub Maximiliano I. inquis, Palatinis non cum Imperatore, sed Bauaris fuit. Iam vicissim, Comerari, de tuum phoregata. Lis Palatinorum [illegible] Caesar, quem cum Bauaris fuit; nato inter vtrumque patrem odio Maximilianum Caesarem pacem in perpetuum [illegible] tam parum acceptatus, vt etiam Caesari, contempta proscriptione, restiterit, & perinde accidit, quod patri amissas accidere solet. Huic duo fuere filij, qui coorta rixa manus inferunt. pater pacem mandat; alter obtemperat; alter frenos iracundiae laxans imperium spernit, atque etiam contra ipsum patrem ferrum stringit. Nihilominus tamen pietatem iactat, palamque enuntiat, litem sibi cum fratre, non cum patre esse. Si tua bibliotheca horum non habet exempla, Comerari, quae fabulae tandem feres? Ipsius, & vna ipsius filij, atque [illegible] dominationis do[illegible] Caesare armis certantis. *Carolo V. Caes, nullus Principum Germaniae [illegible] magna [illegible] Domus Palatinae maiora seruitia Frider II Electore praestiti. Nominare debuisses Comerari, haec seruitia. nam huic aduersus Caesarem Carolum nullius sed [illegible] auxilio rebellium fuisse*

fuisse, nimis apud Historicos decantatum est. Inclinatis iam Protestantium rebus, Halam Palatinus (inquit Aulalib priore da bello Germanico) ad Cæsarem venit, & facta potestate cubiculum ingressus, quam potest demississime atque subiectissimè postulata exponit; cupere se Cæsari placere, nova, quæ egerit, in suam contumeliam vertat, paratum se esse coram testibus de iniurijs sati facere, quarum si iudicij æquitate absolui non possit, orare, sibi vt parcat, & pœnitudini, quam lacrimis etiam testabatur animum condonet. Cæsar orationem eius interpellat, scire se quæ ab eo ea sint celerata acta sunt nec quemquam inde plus, quam se doloris capere, propterea quod, quam beneficio & liberalitate sua, amplissima quæque sit consecutus, sanguinis propinquitate, & neptis suæ nuptijs iunctus, in regia sua communicato educationis officio à teneris annis enutritus, hanc sibi cum extrema fere senecta, cunabulorum, affinitatis, & honoris gratiam reuerat, vt suis equitum auxilijs iuuerit, opibusque suis & copijs texerit. Quorum etiam ita sint, quum vt vlla excusatione refelli possint ac dilui, tanti tamen apud se educationis, & pristinæ necessitudinis gratiam esse, vt & suam, & Regis iniuriam precibus eius ac dolori condonet. Porro autem monere se, vt in reliquum tempus suspiciones omnes vitet, & dedecus in se admissum, officio & fide resarciat: præteritis enim eò se liberaturum, quo maiori spe perpetuæ in futurum innocentiæ eius sit confirmatus. Palatinus ad ea, quæ prius responderat, pleraque eiusdem generis addidit, cum idonea satis, vt sibi ipse persuadebat, excusatione coniuncta. Meo tamen & omnium qui circa Cæsarem erant iudicio, non vel ad Misericordiam vehementius mouere, vel æquiore ratione noxa eximere vitium est, quam venerandi senis illius detecta canities, & flebiles lacrimæ, quibus tantus Princeps genero copiosissime amplissimus, quo tam arcta cognationis, & necessitudinis propinquitate Cæsarem ipsum contingebat, culpam suam demississime deprecabatur. Post cum diem in antiquam eum gratiæ, & honoris restitutus est, quamuis in primo illo congressu pro dominis grauitate & temporis ratione, seuerius à Cæsare fuerit exceptus. Hæc nimirum Philippi fuere seruitia, ex facilitate Cæsaris venia digna, non gratia.

Ita inter Carol. V & Frid II Palatinum

De alijs vestris [illegible] contendum Rudolphumque Cæsarem coram aliquid constaret, si aliquid adferres, sed quia id tibi nimis operosum, laborem condono; hoc scio, Rudolphi tempore optimis consilijs & sententijs semper interfuisse à Palatinis; id acta Comitiorum testantur. Sed quid hæc tam leui brachio tracto? indignissimè habuistis Rudolphum & eiptum non ipsam Imperij Coronam sacro capiti decussistis. Anno M.DC IX. Ratisbonæ & per epistolas & coram Pragæ octauo Idus Sextil. in [illegible] contendistis (contendistis, inquam: omnis vere cordia apud Principes vestrum obliti) *in Donawerdano negotio acta irrita haberemus, Vos* [illegible] *sponte*

Rudolphus Cæsar quomodo tractatus.

Anno redderetur; omnia etiam & singula contra detinentes & inuitos sancita Im-
perij Regibus conuenerunt, obtinerentur. Consilium Aulæ & deliberandi rationes im-
mutarentur. ex Ipsorum arbitrio denique atque Imperij tranquillitate ortum, aliq; vtri-
que Religioni fauorem sortiretur. Sentiunt quem nouerit, negotium, quorum sit Le-
gato Principes, impedimentis & aliis enormibus Aulæ Cæsareæ auertendis,
ab his grauib. oneribus, ad sua suorumque iustissima desiderium, libertatemque con-
uersi?

In Regista item 6. Cal. Septembris Anno M. DC. IX. Pro tranquillo (quibus) super ciuitate Donauverdana restituenda, rescindendis Aulæ Cæsareæ decretis, administrandi rationibus reuocandis &c deliberatu res est; nequaquam præterm. dum est, declarari à me (legato) quid comitij omnium causa euentum Principes ceperint; quod eius emineat, vt negotium commune, sæpius ad Cæsarem depositum, nunquam satis hactenus susceptum Ipsimet Imperij Optimates excipiant. & si more suo ceperat Aulæ Cæsareæ actus suus, obtrusi per abusum Cæsaris authoritate, conuellere immunitates, opprimere status, omnium rei communis pacem, quietemque perturbare, consilio inter se & manu occurrant &c. Superius adiunctæ litteræ ad ipsum nuncium Imperatorem 6 Calend. Febr. anno proximè insequente datus, Quod si (ajunt in his Cæsareæ Maiestatis promissum (super Donauverdana restitutione) moram vrgere, Aulæ autem consulta progredi contingat, hic verò Immortalem Deum, Maiestatis Vrbem & omnibus Posteris, testamur; nequaquam nos seu hortatu, seu obtestatione &c vnquam fuisse &c. Neque si quæ de nouis malum emergens mortalium incommoda inuehentur, ut Cæsareæ Vrbis Maiestatem arguant, nos culpam habituram, si nostris si voluntatis nostræ, si Patriæ necessitatis conscientes, tranquillum curæ futuri sumus, vt fas, & officij nostri debitum exigit. Illud profectò constare omnibus volumus in nunc passurbi, vt consuetis hucusque Aulæ Decretis, & aliis intolerandis modis his præsertim Cæsareis Consiliarijs & manifestis, nos grauari, sed omnibus viribus & ingenijs excussuros, &c.

Hæc ad Cæsarem, & quidem eo tempore, quo ipse fortunæ telo [illegible] Principum animos [illegible] erat, quorum superbia multa & intolerandis detrectationibus vexandis. Hæc scilicet fuerunt officia Palatinæ Domus in Rudolphum, Cæsarem, hæc in vniuersos Catholicorum status, quorum ingenium perebatur. Catholicos tractabant aliquot in locis Caluinistæ maligne & acerbe; his iustum nimium porrigere, nefas ipsi Imperatori fuit; quia Caluinistæ quotidianis conquestionum modis Catholicos affligant, nec intermittant, nec desinant, quæ iniuriosa patiuntur. Quod si secus hac grauatore clauium, ideoque grauiora quæque inquirunt, Cæsari seipsi prorsus exculsum iri minantur, vt ipsi gerebat. Atqui ecclesiasticos quibus Superiorem dari volunt, quorum eos proquæstor Cæsareus [illegible], Senatus imperet, secum ibi timeo, vt cum Catholicis actibus [illegible] & tonsura mutetur, habeant tumul-

Calumnia Caluinistarum.

dex à quibus defendantur, Iupiter, Itaque Caluinistæ cimmerios [illegible] & Regem Babylonium mittere, vt bonis suorum Deorum templa [illegible] sublimibus tolijs confideant, Saturnis ac pietatem excolat.

Res ita vt nobis insolentissima, ita & ipsis Romanis Caluinistarum operosa visa: quare mitius imperatum, sed non prohibetur tuus consistorium habergen[illegible] nouo Senatus Caluiniani Decreto, Palatino Principi Camerae recognitionum tribunal erigendum censet, ipsique Caesari Imperatori [illegible] illum, *Si cubi*, inquit, *contingeret quemquam Imperij Principum Caluinistarum, tanquam Imperij caput, vel aliquem priuatum Caluinistarum aliquo pacto grauari; Palatinum pro suprema, & extraordinaria potestate, posse, vt [illegible] tas, in Caesarem sine appellationis vel simplicis querelae remedio, [illegible] & S. Imperij dissidium grauiter augeret, & Palatinorum vsque [illegible] Imperium manu defendere, &c. Clarius vero se explicuit [illegible] nibus, praetextu [illegible] dies etiam ab Augustissimo [illegible] lari, & pulsari, tam pro grauaminibus nihil [illegible] re in cancellos prius [illegible] conclusos, Electori Palatino pro [illegible] sors grauaminum leuationem; aut non impetrandum, [illegible] rescindantur. Eo igitur communari, [illegible] re, verum vlo pacto [illegible] Palatinum Iurisdictionem [illegible] more in Caesarem vti. Tum etiam ipse & [illegible] authoritatem illam, hucusque velut [illegible] nec pati vt indulgentia quadam, vel etiam [illegible] venit, Libertas haec tam [illegible] aut in [illegible] abiat.*

Caesar quid Caluinistis.

Haec tu Camerari vel mutilissi Palatinissime Caesari Imperatori [illegible] tur. An magis vlla antea [illegible] euerti posset, quam per [illegible] Frustum Caesari [illegible] cumque [illegible] Caesar [illegible] accolare, aut horam [illegible] de Imperio inquit [illegible] de Imperio [illegible] Deum. Inconcussa tandem [illegible] Caesarem [illegible] Quae illustrissima Imperatoris Caesaris [illegible] Quid est Palatinus? Summorum Iudicum Aeacus, & par Iouis sceptrum [illegible] me Camerari, quid retulit [illegible] vendicare, quae nunquam vsu recepta, nunquam recipietur? & ausis es [illegible] Palatinum Iudicem Caesaris esse ex antiquis Germanorum [illegible] sunt istae leges tuae legirupae? qui Caesar eas tulit? quae comitia [illegible] illud plebis scitum est? Carolus IV. in aurea sua bulla nullam legum [illegible]

[illegible] ex conferendis arrodendum [illegible], nec consuetudi-
[illegible] Caroli [illegible], Cimbrorum [illegible] nouit, modò nos e-
[illegible] Caroli [illegible]

[illegible]

Maximiliano I, nescio quo errore ab historicis publicis, quę
[illegible] habet conuictos falsi, vulgo habet. Ego Maximilianus e-
[illegible] vestra diligentia vt [illegible] non [illegible] Caroli-
[illegible] Caroli, [illegible] hunc Principem [illegible]
[illegible] fuit non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Albertum [illegible]
[illegible] Albertum [illegible] Martiam attollere, diuidiari eti-
[illegible] nisi alterutri [illegible] Vtrique amastigmei Calumniatę,
[illegible] At [illegible] [illegible] Ludouici Pala-
[illegible] Rudolphum [illegible] Caroli [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

per sæculum hoc laudare habeo ex Domo vestra Principem, Friderici III. Electoris ea tempestate nepotem ex fratre, qui Viennam Austriæ, omnes potentissimum Turcarum Imperatorem immortalibus armis pro Cæsare tutatus est. Huic Austria non parum debet, defensa ab illo. Friderico nihil debet, vastata ab illo. Si Palatini tui, vti scribis, sese non posse Imperium vni Domui obnoxium, & seruitute addictum, quam diu Principes in tot comitijs suffragati sunt, & tot ijs seruitia præstiterunt? Numerabo paulo suprà propè omnes Austriacos Imperatores, qui iam Imperio hoc alia beneficia Palatinis debent. Itane quibus nolentibus, & inuitis tam amicè tribuunt? Austriacum odium, ob hanc ipsam inuidiosè vellicant, non est proscriptionis causa; iam nosti peccatum, propter quod Palatinus sit vt frustra tu cum scribis, cæteras *causas non esse causas, sed hostilia* neque Epistolæ nobis nostræ, à vobis malo dolo exceptæ, [illegible] laruam detrahunt: nobis cum laruis nunquam negotium, nisi quando eas detrahimus. Epistolæ nostræ de obsistendo Catholicarum conatibus & pace Imperio reddenda agunt, neque tu aliud elicies.

CAMERARIVS.

Frustra igitur priuata causa Bohemica cum Imperij Maiestate & legibus de Pace publica confunditur. Nam si dicta Epistola accurate [illegible] deprehenderet & superius demonstratum est, Iam [illegible] de Regno Bohemiæ exortam, Monachij [illegible] Cæsare Palatinatum vltro oblatum, & dictis conditionibus inuestituram illius concessam fuisse. *Proscriptio vero Palatini, toto anno & quod excurrit, elapso, post cladem demum Tragensem promulgata, quamuis longo ante tempore præparata fuerit. Itaque effectum est, vt Elector Palatinus ditionibus suis in Bauaria collatis spoliatus ante, quam proscriptus. Pœna in illum statuta vbi vllum crimen. De Patrimonio, dignitate, [illegible] eius, inter alios conuentum, aut quicquam vocatus est ad iudicium. Inauditus damnatus, nunquam auditus est. Causæ enim cognitioni nullus locus, vbi absente [illegible] bitrio, & priuata vindictæ cupiditate, res geritur; vbi ex priuata causa, [illegible] crimen publicum texitur. Proscriptio igitur hæc purus putus color est, & [illegible] executionis ante iudicium & sententiam facta, ne Translatio illa cæteris [illegible] suo [illegible] arcuata in omnium animum irrueret. Themistocles olim [illegible] fuisse eum exclamasse dicitur. O Deæ quæ vsquam es. Quid iam dicam?*

FABIVS.

Bohemicum negocium, quod tu priuatam causam appellas, [illegible] Imperij Maiestatem & leges susceptum est, vtpote ductus [illegible] Ordines, ad quos pertinebat & suæ & incolumitatem capitis [illegible] Epistolis autem à vobis vulgatis, aut ex tua vlla [illegible] ante liquido, ante litem Bohemicam cum Palatino exortam, Monachij

Palatinum priuatum quale.

vivus? Cæsare Palatinatum oblatum, aut [illegible] quidquam actum ita fallax est, vt [illegible]reat, fraliter; nescirem us te Calumniam esse, & Calumniatores veritatis [illegible]ore profundere; neque [illegible]ctu, vti tu loqueris, Palatinatu Electoratus spoliatus est, antequã [illegible] pœna statuta, antequã delictum Quamdiu autem [illegible] pudor, tam ais, nunquã Palatinum vocarum, nunquã arditum, nullum cauſę cognitionem locum datũ, pro arbitrio & vind[illegible]dicta rem gestam; tu certe [illegible]ma libidine quidvis contra Cæsarem [illegible]utis; quidvis etiam [illegible]ruas, si Cæsaris ira linguæ tuæ proteruitatem æquaret. Quod si impune tam atrocia stultitia in sonimum Impu[illegible]ut iacta tuleris, exclamabimus pariter illud Themistoclæum. *O Dea Iustitia; si quæ es vnquam!*

CONSIDERATIO X^a.
CAMERARIVS.

SEd Pacis etiã publicę desiderium vbique ferè inculcatur, vt tegatur belli religionis cauſa ſuſcepti invidia. *Plus autem valet, quod agitur, quam quod ſimulate concipitur, gemente ac tremente Germania.*

FABIVS.

Rectè inculcatur deſiderium pacis, quam Catholici quæſuere: vobis deſiderium belli vterum rupit; peperiſtis, ſed infelicem partum. Nos ſimulate nihil concepimus, ſed vobis tectim diu intumuere viſcera; & paratis regni ſeditione adoriri, atque alia, quod occupetis.

CAMERARIVS.

Potuit cauſa Bohemica, vel Amicabili tractatu componi, vel Iure legitimo decidi. quod vtrumque Elector Palatinus ſemper expetyt, vt ex multis ipſius conteſtationibus liquet. Iure etiam tramite ſuntam eſſe hanc controuerſiam, Imperij ſanè propter eius futuros plurimum intereſt. Potuit demque illa vel armis finiri in ipſa Bohemia, vt vidimus ipſam.

FABIVS.

Ad quod tempus, Camerari, vis pertinere hanc compoſitionem? poterat-ne cauſa Bohemica vel tractatu, vel Iure componi, antequam tuus Princeps inauguraretur? ſi poterat; quis vos Genius agitauit, vt armis veſtrum faceretis, quod compoſitione licuiſſet? Si nos male fecimus, vt arguis, armis rapiendo compoſitioni, & vos male feciſtis, exemplo præeundo. Si autem ad [illegible]propulſos, pro quam pedem in poſſeſſionem regni intuliſtis, ni[illegible]mo[illegible]. Quæſo, ſpecta intuiſ[illegible] quo & quam ſit tempeſtiua [illegible]ſpatio? vllam certe quietis, nullique [illegible]t breui poſitionem vſurpatam confirmaſſet. Ergo quod tum facti diſtulit, prudenter ante factum eli, & ius regni ſi tuto vindicatum,

An & quo modo cauſa Bohemica componi potuerit.

catum, quia ferro ablatum erat. Quod enim quivis potest [illegible] fectionem, si non simulate [illegible] simulare non in publicum Patri[illegible] petit. Iam de [illegible] quid de regnum, cum [illegible] quam nunquam fuerunt [illegible] [illegible] [illegible]

CAMERARIVS.

SALIVS.

Consilia Palatina
tractata
in primis
sede.

De relatis fratre Ludo vico Philipp.

[illegible] & stratis templo Mariæ Catholicæ angelitissimæ [illegible] octauus Sphæra federet, vel saltem cum [illegible] nequeo maxima afficiam, fatebor vobis volentibus Cæsareis [illegible] & magis dominationem Palatinatus & Bauariæ [illegible] paterat; hæc enim verba tempora Palatinatus [illegible] 6. Iulij Anno 1623. Litteras ad [illegible] enim mirifice adstatui genere [illegible] pœnitudinis impletum [illegible] Ad [illegible] Ludouicum Philippum [illegible] mano a [illegible] ne VV [illegible] & tamen Episcopatus [illegible] & Ducis Bauariæ [illegible] arma, quæ [illegible] dessen [illegible] Cæsareo vet. Hæc tela [illegible] propellentis Adhuc Principes, [illegible] tam [illegible] non [illegible] quantumvis [illegible]

CAMERARIVS.

[illegible] [illegible] [illegible] [

Brigantes.

Tunc cæli fremitus, tonitrua, fulgura, flammæ,
Tunc breuis ecclesiæ mortis aperta via est.

CAMERARIVS.

Et quamvis hæc ita se habeant, tamen nihilo secius, quia Pacis mentio facta est in Literis ad eo Cæsaris ad Bonnam (quibus 20. Octob. Anno 32. Dec. 33.) Pontifex scripsit hoc exprimendum esse, quod esset in eadem scripturæ regula, quam ipse præscripsit. Affirmans pollicitum se donum ecclesiæ, cum ea formam suam minime aversari. Pacis tradendam præfectum Cæsarem, ejus adhortatione. Quid ad hæc dicturus es, Fabi? Cur obedisti hoc loco? Cur quid genui te decumbere, illustrabis? Sanctum commissum Deo quidem ad regnum dominium dicebas, Pax, Pax, communis hæc.

FABIVS.

Diuersis ad diuersos diuersis temporibus scripsit Cæsar, nolim ut ea Comment. congeras cogitationes in rem. Pacem enim omnes pro sua quisque Disputat. & scripsit. ratione expetunt, nullique sedes ipsi bonum Cæsarem mouent, quo pacto ea Electorem Brandenburgicum Decano in Imperio adhuc minori, ipsum Cæsarem fore sed quia apud Mansfeldium bellum parabat, ne ad Bauariæ perfugeret hostes. Deliberandi Consideratione. Nunc pacem sine Religionis Sanctio Solitum, quia Ecclesiastica est, & ad omnes pertinet Christianos, ad Pax, Pax, communis hæc. Pax, Pax, Pax,

Summi Cæsarei Camerarii Visitatorum Commissionem pro bonis subditorum, modo usurpandum esse.

FABIUS.

Illud certum est, pro Regis dignitate summa, quicquid oportebat curari, illi curam esse solere, qui ad id delectus, cui mandatum est, ut omnia bene curentur. Quæ potest tam facile, ac commode cura. Etenim ad aures Principis Regni bona pars, imo maxima pervenit, ea quæ Cæsarum consiliis probe cognoscuntur, aut per diversas causas, nativitates, & aperturas. Admodum prudenter Cæsarei Edictales quasdam vias prædicant. Siquis Juris communis est Constitutionibus, ut sua in capite scientiam notitiæ, multo Ordinationibus Cæsareis quidnam Pertinacia facere queat? Scripta tenent non vocem adhibere: quin Cæsarea, quidam rapidorum, quæ de interno admodum rerum amœnitate, & fortitudine Magni Regis sacræ quidnam pernobilis usus, progressus omnibus, qui adeam non fugiunt. Vicem Cæsaris habet Camerarius. Tot ejusdem, omnia sequentur, ea simul & suscipiam inter Cæsaris & Camerarii

Similitudo nonnulla de pari
Cæsaris, regalisque fisci, per omnes regiones
Imperii qui nostri cernebatur
Judex Fiscalis qui regalis est Fisci patronus
Procurator, patronus & consiliarius.

Ad quæ Fabius: Hæc omnia ita esse, non sine voluptate respondi, mirumque in modum delectabar, & solum & simulatum, prudentia quadam præmissa fore, adultum. Nihil temere boni, nihil levium. Cæsarem Cæsaris, qui Dignos alterum vultum, diversum Consiliorum, nec exequitur Rationibus adiri, haud dubie id admirandum, antequam Cæsaris sit præcipuum in pari causa, qua Cæsaris ad usum pertinet, particulariter.

CAMERARIUS.

Multa legitimo loco de ea re diligenter in Cæsarea, ut præstantissimi Imperatoris ad hoc facta mihi Regia mandata, per exequendum sunt. Cæsarem vestri consilium, transferre in Cæsaream Cæsarem, qui non illimitatem [illegible] ejus [illegible] ad [illegible] Cæsaris Cæsarem [illegible] Cæsarem [illegible] Cæsarem [illegible]

FABIUS.

Pax vndi que turbata à Caluisio Rege.

Quæ consilia eo tempore crebriora de bello pariendo fuerunt, Deceabellum vehementer effecere, quibus pax extendi in posterum, non satis promptus. Infestabat Bohemiam Mondidius, cui dum Lusatiæ clarebatur, ex mille tormentorum millibus præditorum. Hic dum alibi militem cogebat in pernicies Cæsaris, quid Austriæ impendum erat in exigentes. Neque tamen Cæsaris litteræ ad Hispanum scriptæ inducias offerre poterant, significabant enim tantum confirmandi electoralem dignitatem confirmandi Bavaro, quod adversus Ferdinandum millionem non erat. Neque enim quamdiu pollebatur Ungaro, Germania interquiesceret, telum posthabebant, vt imperia Latina et manerent integra. Cæsar hoc objecit, negare se promittebat. Ferdinando arma simul cedumpturum, nisi ad Interitum Serenissimum Bavariæ spectarent, & alia mandatum. Dedit enim Cæsar ad Interitum litteras, quibus persuasum sibi faciendi cum Angio inducias [illegible] Septemb. Ad Insanum 8. decembris Novemb. Dixit per nonnullos, [illegible] significavit sibi integrum amplius non esse de inducijs pacis, per quas pollicitus Cæsar literas, quæ pax verbi de militibus quos Ferdinando promittebat, erant, [illegible]

CONSIDERATIO XIIII.

CAMERARIUS.

*Observandum & considerandum videtur, quando hæc scripserit. Nempe ante [illegible] Septembris, [illegible] Ferdinando [illegible] Septembris, [illegible] Ferdinando [illegible] Septembris, [illegible] Ferdinando

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Quadrat, pectus fodit, privata bona fauet
Quo vnus fugerunt.

CONSIDERATIO XIII.
CAMERARIVS

[illegible]

Epistola ad Zuingam pro indubitato praesupposito. Et Cardinalis [illegible] minuit, Occupato semel Palatinato, nullus amplius difficultatis [illegible] esse. Episcopus autem Caraffa, Nuncius Venetus Sacramentum omnino [illegible] non esse affirmat, nec magis [illegible] secundum ipsius potestatem.

FABIUS.

Catholicorum summa fides Confessionis.

Legatione te fungi arbitraris, & verba quod ajunt dare, cum officium tuum non sit, quam ut [illegible] quae illic aderam, ita adsim, ut ea Epistola malis [illegible] surrepta excerpsisses, sed ad [illegible] mala tua milies verecundiae [illegible] dispudisse. Nemo quidquam de [illegible] ma tragoedia [illegible] Catholicorum [illegible] sed [illegible] estis, qui ante primas [illegible] Pamilega, quae apud eos [illegible] in Augustana [illegible] fuerunt, [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]

CAMERARIUS

Sed dicet aliquis, cadunt Consulares fasces? Ita sane, tamen Consulare aliquid est, quod ipsa Consulum potestas non habet.

PARTES.

Cæsar in Cæsarem in Senatu

Arbitrabar Cæsarem esse interfectum, [illegible] Cæsarem [illegible] tum bonorum, [illegible] Cæsari [illegible] Cæsari [illegible] Cæsarem [illegible] Cæsarem [illegible] Cæsarem

PARTES

La prima Edizione è stata

CAMERARIUS.

PARTES

Ci sono

PARS SECUNDA.

CAMPAGNE.

PARIGI.

CAMERATI.

nus, & patrem Theophanis Imperatoris. Sed de his satis multa in prolegomenis.

TABULA.

Fides Saxonum emendata. Mauritius, quando vindicandus, & non contra voluntatem subditorum. Quod Ecclesiæ Romanæ Pontifex Romanorum Imperatorem Mauritium excommunicarit, & quibus de causis. Sanctimonia, scientia rerum sacrarum, & quantum valeat. Quæ ad Ecclesiæ gubernationem pertinent, &c.

CONSTITUTIO XIV.
CAMERARIUS.

Cum Mauritius, Optimi Maximi, non Sanctæ Ecclesiæ Romanæ Pontifex, Constantinopolitanum Ecclesiæ Patriarcham excommunicasset, & Ecclesiasticam communionem ei denegasset, quod is Ecclesiasticis constitutionibus, & decretis Apostolicæ Sedis, & Romanorum Pontificum, quæ ad Ecclesiæ gubernationem pertinent, & ad sanctimoniam, & scientiam rerum sacrarum valeant, non obtemperaret, sed ea contemneret, & pro nihilo duceret, & ipse Mauritius, quod Ecclesiæ Romanæ Pontifex, & Romanorum Imperator, ea omnia

CAMERARIVS

ARARIVS

[illegible]

EPODE.

Si Caesaream Caesaris voluptatem, & Caesar Nestoreum fas quo-
dam fecal longaevi cubiculum, & bis deliciae imperandi, alma
Europae bonitas quid in Caesarem Carolum omnium centuriis, & Sae-
culis quae in posterum dicturae sunt, Quid tuae, quid tuae
Hungariae in Regem virtutem, Quid vos Caesarei quibus Lu-
theranis probatis, quibus contra me pulsis, quibus
eum causam praestitistis, quae hodie vos pulcherrimo
nobilissimae posteritatis ornamento, honestissimae
placent vestras Legiones Confessionopolita protectae.

CAMERARIUS.

[illegible]

FABIUS.

Et nos opera vestra videri, Caesarem adiuvisse, non
Quadrologi Germaniam bello pressit vos? Cum vos publica
vestra [illegible] pugnare affirmabatis, [illegible]
vos [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[

CAMERARIVS.

FABIVS.

CAMERARIVS.

CAMERARIVS

CAMERARIVS

[illegible] *adeo tur-*
bata, ut tamen velo,
[illegible]
[illegible]
*[illegible]

[illegible] verba Cleonymorum numerosa deinceps [illegible]
dictionis [illegible] Quod si pertexeris, una dictione quasi pertexuisse
[illegible] scapha appellatur scutella, illorumque [illegible]
[illegible] nomine, quia milem appellat [illegible]
Catonis [illegible], quasi acerbo [illegible]
[illegible]. Quis se [illegible]
[illegible] verbera in alios torqueat, & [illegible]
[illegible] cum ipsi fecerint.

CAMERARIVS.

Sed primum [illegible]

[illegible]

Ita primum [illegible]

[illegible]

Ita primum [illegible]

[illegible]

FABRICIVS.

Cleonymus primus [illegible]

Lubet [illegible]

perfidia, in manus eli: & ne vllo tempore calumnia fieret, magnum
mentis [illegible] premit. Lutherum illum, Caluini effictum
Cardinalitias terrones deuastabit: Reflexo Camerin, quo Regum
cellas Gentium imperis nuncium vetuerat; quam sanctam
Cardinalis dicendi locus datur, Ad lucem Oratorem, imperio Pontificis
deuotus arreptis auribus lapsum, quisquis ille hominum fit. Cubiculo
te Camerari, vbi ille primo pontificis Numen videbis, quod ex
rorem Camerarium, qui Romano Cardinalitio est non potest, quia
Caluini amore hoc est Dei Matris, quem omnis sub cœlo
ranno scripsit, de Regibus Principibus [illegible]
mum quibus dixi hanc rem agi, nihil tam etiam dixi? quin
fluentibus omnia crocodilorum lacrimis &
ordo, quem Caluini peculiari Cæsar [illegible]
te, ne fatore detineat, quem alij & vos Caluinistæ [illegible]
pellitis, illi Ecclesiæ, vbi Regum pietas [illegible]
nis eorum impunitate patrocinatur, ipsa illa regna, in quibus Reges
hoc est ferro occubuerunt palam reflatur, nihil [illegible]
no seminis tantum nefas parorum Exemplo [illegible]
diorum hominum fuit, sunt Iesuitarum Academiæ publicæ. Do-
ctrina Regum ac Principum & non quidem [illegible]
cum Mauritium, Scipionem Pelopidam Quem [illegible]
nomen hominum fuit. Scilicet illorum Academiæ [illegible]
alicui, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Principum, neque de [illegible]
[illegible] neque de fraudibus, neque de Regum
Principumque [illegible] Vos autem Regum Palatium
[illegible] quibus [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]

Quibus [illegible] praefatio de praedicto Papa & Sapellis a fornicatione exemplaribus.

FABIVS.

Imperatorum scripta contra [illegible] Pontificem edenda curabo. Quod si Pontifex Maximus [illegible] Imperatorem & Imperium [illegible] Sed vos qui Catholici Imperii [illegible] Imperii leges & Edicta contempsistis, quis non [illegible] Imperatorem, contra Catholicos Christianos, [illegible] Pontificem, qui vincla Imperii [illegible] Sed [illegible] Imperatorum scripta [illegible]

Comparatio epistolarum cum edictis Imperatorum.

CAMERARIVS.

Quid sibi Monachi vel Magnutinus Archiepiscopus, in Romanorum Imperatorum [illegible] sibi [illegible] Sed nescio quid [illegible] de caula.

FABIVS.

Mansum de Calvo non debebis dicere, quia prohibendis scribis. Profecto Pontifex Maximus [illegible] Magnutinum & ipsum Archiepiscopum Episcopi [illegible] Quantum [illegible] Sed [illegible] Quid in Pontificatu Romano fit, [illegible] Sed [illegible] non placuisse vobis. Illa quae multum ipsis [illegible] Sed [illegible] Christianae Religioni [illegible] aperiunt. De armis ad bello, de caedibus, de rerum [illegible] Sed [illegible] quantum vobis [illegible] Catholico regnante [illegible] Malefactores [illegible]

CAMERARIVS.

Cur [illegible] Postquam non Caesarem & Romanum Monarchiam [illegible] Sed [illegible]

Fabius

Bauaro collata, ac cio toto Imperio, ac cio Hispaniarum Regi, cui Imperium transferebatur, vt supra quoq; indicatum. Palatinatu[s] secutus pacem Vlmensi confœderatione, sanctè ac pollicitum.

FABIVS.

O os immane. Ergo Dux Bauariæ pollicitationem Palatinatus acceptam, Vlmensi confœderatione pollicitus est pacem? Palatinatus Inuestitura collata est anno MDC XXIII. de qua promissum anno DC XX. In quantum temporis spatium implet falsum? quod spacio non mouetur. Promisso inuestituræ antiquior fuit, sed nec tamen ita antiqua, vt fœdera vestra antecederet: pollicitus es, vt Palatini dignitatem amitteretis, & Bauaro præmium vt eam acciperet, pollicitus est Cæsar Bauaro Electoratum, Vlmense præsidium.

Quid sit Palatinatus collatus?

CAMERARIVS.

Nolumus hic delabi in locum communem, nec commentationem afferre, quæ stitere vtra Religio, fides & iuramentorum sanctitudo debeant, an vero quæ hypocritæ loquentur, si hominibus maiestate præstandi.

FABIVS.

Imò verò delabaris in locum communem, nec patiemur, vt putida lingua, dummodo quies detur rationi. Nostra Religio & fœderum iuramenta oportere esse sancta, & pacem inter cœlites, vestra quid docere vos videretur, quæritis? Falsus es, quicunque hæc dicis, nec Christianos, clamant lapides. Quæcunque cum patrum nostrorum memoria, quamquam tu non intelligis, nostra sunt, & quæ nostra sunt, patrum memoria, quæ loquebantur. Mirabar, si desperatum hominem mouere potuisset, prudentem imponere potuisset. Qualia illa erant, quæ dicendo loquendoque, clara testimonia fuerint, quæ palam effutiuit.

Palatinatus patrimonium.

CAMERARIVS.

Hæc verò sterilia animo [illegible] quæ non sentio [illegible] solemne [illegible] bellum etiam [illegible] oculum habere [illegible] transmittere [illegible] facere [illegible] Nihil [illegible] hypocrisin [illegible] aperte [illegible]

FABIVS.

Lamentatum hactenus, nisi Camerari, quæ subsistendum [illegible]

CONCLUSIO XVI.
CAMERARIUS.

Considerandum diligenter. Quod Ecclesiastici Principes Imperio, [illegible] & pomeriis, [illegible] & [illegible] [illegible] Quod de S. [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] quia vos nihil [illegible] omnia vestra [illegible] Pro Deum [illegible] quia [illegible] Electo [illegible] Caesaris [illegible] Palatinatu defendendo non erat [illegible] Caesaris [illegible] Ino quirados vexillis Catholicorum [illegible] bellum [illegible] [illegible] [illegible] Palatinatu [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [

quid ea vaditet vt Epistola ad Zutphanos scripta, non solum [illegible] gæ nunquam ad obsequium Regis Hispaniarum perduci potuerunt, sed eo vero Palatino, & eius primogenito ad filiorum Hispani [illegible] Cæsarem Germaniæ Regem vero Hispaniæ totius Belgii [illegible] num, vt pleniùs alibi ostendimus, & probatur Hyacinthi Mariæ Epistola [illegible] sa. Et hoc præ ipsum telum est, quo hanc Regis [illegible] Cardinalis Ludouisius idem tribuit Nuncio Papali Bruxellis [illegible] vt eo similiter, ad [illegible] eundem spectare debeat, quo [illegible] vt patet ex ipsius epistola.

FABIVS.

Palatinum Calvinistis erepto, Hollandicæ potentiæ [illegible] præcidebat, Camerarie: nam incisio brachio, [illegible] mur, vt solus Hispanus Belgium subiuget. At Carolus [illegible] riam obtineat. Ad hanc rem [illegible] quæ de [illegible] moras, & tu id ipsum [illegible]

CAMERARIVS.

Mirum [illegible] Belgicorum [illegible] traxisse, vt suauiter [illegible] tatum est Tyrannu Alani, Dion [illegible] rum Belgarum [illegible] sacapiq. Ad hæc [illegible] et proxi dubio [illegible] lonæ aut [illegible] Rudolphus, cunctiq. adeo [illegible] eum per videmus & mi [illegible] ducem Carolum, [illegible] ablegauit Matthiæ [illegible] ter Belgicarum Ord [illegible] rio, [illegible] Philippum Marsæum & Adrianum [illegible] eiram ar [illegible]

FABIVS.

Abierant e Palatinatu [illegible] Calvinistæ Cæsari [illegible] encampum deserebant. [illegible] emolumenta [illegible] cultæ pecuniæ [illegible]

Digitized by Google

Carolum Archiducem Hispanos tulisse indecoram, neque eam
[illegible] petiturum, sed vi posse impetrare populis
[illegible] Bellum tollere Hispanos gerebat
[illegible] rem suam
[illegible] Caroli Patrem Bruxellis, deinde demum
[illegible] Principatus tuebatur, & ipsum de nomine Regio salutari permisit, neque tamen
Principatus tuebatur, & ipsum de nomine Regio salutari permisit, neque tamen
[illegible] gubernat.

CAMERARIVS.

Nunquam Imperium Belgicum recognovit Hispanicum, nunquam se patiens voluit ipsi Imperatori de Belgii Imperio, aliquoties solemnes Legationes ad Ferdinandum, Belgicarum partium principes, inter alia commanda, decreverunt parere ne bello pro manutenendo Imperio Hispanico exciti essent. Res autem sic [illegible] Imperatore [illegible] Ferdinando, per [illegible] Belgarum Principes [illegible] Imperium.

FABIVS.

Numquam Imperium Belgicum recognovit Hispanicum, debebat decernere Belgas Imperatori Ferdinando, quibus nulla vetustas quæ Dominos separaverat. Ejus Imperium aliquoties impetravit, ergo Imperium retinuit Ferdinandus. Retinere vero & retinuisse videtur; si enim utri pertinuerunt, quibus adjudicatur? Legiones ab Germaniæ Ordinibus Belgas missos ille pacis componendæ, neque interea Mandatum Imperii Belgicum ad finitimos mittere, vix nisi cum res propemodum confecta posset. Verum tamen virtutem Hispanorum ad summum illum belli compositionem. Genovefa [illegible] Hispanos [illegible] Mauritium [illegible] Belgas [illegible] Quamquam vis Calamitatis, rerum [illegible] Legiones parent, eam [illegible] Belgæ, vel tributis, opprimerentur Hispani potestate. Quod si [illegible] Legatos, persuasum vix valeret, [illegible] Hollandos nolle solvuntur ex adis publicis [illegible] Regi subjicere, [illegible] Hispanos [illegible] Belgæ [illegible] Hispanos [illegible] Belgæ [illegible] Hispanos [illegible] Belgæ

CAMERARIVS.

Vt etiam Iuno mecum adsit, quæ semper Troianis, Electori Palatino molester de statu suo omnia supra legi debuit.

FABIVS.

Regis grauidenses fauores, Hispanis fidendum: quibus ab parcebunus? Est Prodigium Palatino; ne ultimum videat. Hæc mihi accipienda? Quæ portenta fuerint? quid Hispanis visum? Ita Palatinum propter Belgas mouere, multa quæ ipsum ante illa mouebant, nam Belgæ à pluribus deseri, minus formidandi esse putant.

CAMERARIVS.

Hæc parum est. Videbimus mox totam vim Solis contra Imperatorem & pacatum Principes, ac Status conuersam, nullo non [illegible] animo & opibus, libertatem Religionis [illegible] persequendi, extollendi: Hispanorum potentiam & [illegible] in intima Germania, Monarchia Hispanica [illegible] Nam in hac Germania Domus Hispana Austriaca tot tantisque nexibus [illegible].

FABIVS.

Sybillinum agis. Camerarius, at Apollinis Oracula Mysteriosa, & perterentia fuit. Sibylla Nouella [illegible] Domini sui, quæ illi negotiationes & fortunas actionis sui [illegible] quæ in hunc calamitosæ formam redegit. Deperire Hispanos omnibus nequeam vel potentiæ [illegible] vetustum [illegible] prospecto Galliæ Concordiæ libertas [illegible] Hispanus inuehit. Mutuæ [illegible] [illegible]

PARTE I.

Si quis Illustrissimus Comes, vel Comitissa Palatina ...

Si quis Illustrissimus Comes, vel Comitissa Palatina ...

Si quis Illustrissimus Comes, vel Comitissa Palatina ...

CAMERARIUS

PARIS.

Edition Camerarii de Paris, 1572.

Edition Camerarii de Paris, 1572.

CAMERARIUS.

PAULUS.

CAMERARIUS.

FABIVS.

Nihil rerum fuit a Principum vestrum propter Deos immortales
Cur Galatæ non iuuet. [illegible] Quæ bella non ab Imperatoribus vestris Romanis
propter Deos immortales suscepta sunt? Quæ non ab iisdem
confecta? Quæ non ab iisdem [illegible]

CAMERARIVS.

PARTES.

Mediolani Diuersorum Scriptorum, qui de Rebus Italicis scripserunt.

Ioannis Marcelli de Imperio Italiae.
Ioannis Carli Annales Mediolanenses.

Cur a multis rubricae praeponatur.

[illegible]

CAMERARIUS

[illegible]

CAPUT

[illegible]

[illegible]

[illegible]

CAMERARIUS.

CAMERARIUS.

Q[illegible]

[illegible]

[illegible]

Pierre des
Vaux-de-Cernay
Hist. Albigens.

Digitized by Google

dus, quem quod dolcat, alicui vel pœnitentiæ relaxare, vel dimittere.

CAMERARIUS

[illegible]

FABER

[illegible]

CAMERARIUS.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Epistolam Epistola, & quam lili quoq; solutionis sit, ostendit per alia quatuor partes coeat.

FABIVS.

Ostium ad quæstionis explicandæ partem ab Camerario Elector impetratum. Tecto Vrsum Electorem allo ab Imperatore Ferdinando Extractum fuisse Vrsum Palatinum Theutonum? Cæsar semper Consilium & Patrocinium Superiore bello Electori præstitit, ut inde Bohemiæ pertinaciam Ferocem in Rebellionem facem subdere tandem Bavaro Monachium perfugio, atque Palatinatum adversus incursiones præsidio tueretur. Eo quo res est mandatum Electori Imperatore esse tuque interpretem Vrsum fidissimo adegit, virtutis & Bellicæ, ea virtute compositi Negotii inducias Electori Bavaro, ut pace habita fruiſſe & illum omne potuit ne Imperium tempore diuturnæ compositionis ad Catholicos reparandos, ampliandosq; animos deinde dextrius vertere prohiberet, quibus initis ab Camerario Vrsum quam à Tuo fidissimo Fabio Fabium patrimonium, Gens Vrsa Palatinum pessimum superstitionem ea tua quæ Imperatori Ferdinando Fabio in spacio, ne quem dico, quem ut ea tua parte ea pessimum Imperium vos Columbæ turpissima pace ut hoc sit ne, quæso quid ea, ut ea tamen impia bella,

Ne per quos plagium arma semper,
Ne quos hostes dubitem.

CAMERARIVS.

*Scribat ea mihi, Camerarius primo Electoris Palatini Consiliarius, & postea Ministri & Legati munere apud Regem Angliæ functus, qui nihil magis quam Palatinatus reditum optabat, quod ipse quoque & qui Electori erant fidissimi, Procuratione, & Consilio ea conditione à Domino Digby suscepta, ut Palatinatus Electori restitueretur, & Electoris filia Regi Angliæ nuberet, &

[illegible]

[illegible]

[illegible]

CAMERARIUS.

PARIS.

CAMERARIVS.

CANTOR.

CAMERARIVS.

EPISTOLA.

Commendatio Epistolæ.

CAMOCARIUS.

PARATUS.

Semen teat. Cum enim magistratum ingenio suo regendum & disponendum suscipiat, quem ad modum ei ad omnia quæ ipsi mandata sunt, fas & nefas permittitur, ita & ei qui castellum expugnare aggreditur, omnia licere videntur. Camocarius cum Castellario & Pistoriensi sic plerumque agunt, ut non ipsi solum ad omnia quæ ipsis mandata sunt, sed & ad ea quæ ipsi sibi ipsis imperant, omnia licere existimant. Quam ob rem ne quid ipsi sibi ipsis imperent, quod non ipsis mandatum sit, & ne quid ipsis mandatum sit, quod non licet, & ne quid licet, quod non oportet, & ne quid oportet, quod non expedit, & ne quid expedit, quod non honestum sit, & ne quid honestum sit

CAMERARIVS

FABRI

Lex Cælia
vacua est.

[illegible] Sed alia
[illegible]

In me quæ forma Camerarius hæreo.

CAMERARIUS.

Episcopi Spiræpara in medullio Palatinatus Inferioris comprehensa et Palatinis per manus pontificis Palatinatus, a prima Sedis Archiepiscopi Moguntini ordinatione retenta et gravissimis Palatinorum Principum precibus ac meritis apud Sedem Apostolicam Romanam Capellani electorum, quod nomen Camerarius hereditario jure habet. Idem Palatinatus in suo de pago Virgilio multos Romæ propios et hospites et vota multa alia jure hereditario habet.

FABIUS.

Dr. Caspar
[illegible]

aut Francigenæ Capellanus Edwi Principis, olim Camerarius.

CAMERARIVS.

Salomonius cum Cornet ille Anglicus, Horatius Verrius, &c. Longobardia, & animum in vno alterue papa Spem prædi... autem Veerianus in & arma excludere venerit, mandatis ... tum causa reparatus redeuntem ab Hispania ... Italiam, cum Mediolanenses fœderes mutare aliquid ... statim guerram per totam Imperium à Pisa ..., Nuntium ... hostiliter fuisse tractatum.

FABIVS.

Id nequeo dici, quod te celare fugit. Episcopus Spemfis Pisanum propemodum municipium, nihilominus hostis fuit, & per ... Generalem Veerium exercitus profecit, quasi hostium ... set vlnos vexasset. Quid fecit igitur Camerarius Veerius, ... Anglos tantum hospitium & annonam in vno alterue ... præfecit qui modo Camerarij nomen vsque sectantur. ... seruire vbi nihil sperandi? exigas tu, vt ego ... consulam, vtinam nihil pronunciem, tibi ... pecuniam expedit, vt ipsi dum sitiant. ... tendret. Si Colonus displiceat, vapulet, ... Spemfis vi & armis ... à Vario fugit. Conveniunt ... pes & cædes, fugitationes ... Quid ergo vultis Camerarij? ... cubiculo? Eundem ... dum gestus.

Nemo sine pavore scelus ... esse.

CAMERARIVS.

Ipsa libertas ... arma ... Nec ... Et ... Pollentia ... ad ... Pisa ...

PARTIES.

CAMERARIUS.

PARTES.

CAMERARIVS.

FABIVS.

CAMERARIVS

...promissum? Celare habet [illegible] Rudolpho & Matthiae [illegible] quibus omnium [illegible] & illi quidem à [illegible] ...eandem obedientiam & fidem praestare? Ne semper vestra & Palatinorum spectare non potest. Ferre ne Ferdinandi gratiam, quem [illegible] ...odium Maximiliani, cum de [illegible] ...ram [illegible] ...ram superaverunt.

FABIVS.

Immane hoc tuum dictum? sapis an deliras? an Palatinum promissum Bauaris eripi in hoc pellam, quando nunc Princeps omnium vi alieni ab Imperio sua fore omnia dicitur? Quid si permittet tuus Princeps his consilijs? Suppetit tam Bauaro pecuniae profundae dispendia protractae tot hyemes, tot aestates sustinendi? Quae causa mandandi Imperatori, tempus? Num vobis fuerit cum equitatu cessos gelidi Boreae? Bellum cum Turca est. Palatinum non audebit, aut prohibebit omnino Princeps. Ad haec non [illegible] ...ipsum praecipitatum abesse. Et quae [illegible] ...ria? Consilia celebrant homines dixi, cur Bauaro Electori Ferdinando Imperatori voluerit, quam Rudolpho Matthiaeque? cum eos [illegible] ...quo [illegible] ...ere [illegible] ...Romani Imperii [illegible] ...ere [illegible] ...nem praecipitatis? Ad ruinam tuam vides ad perniciem. Ad [illegible] ...ris hic [illegible] & aut quidem vno Principe ad finem vestrum [illegible] ...rans cum omnibus fidem. Sed finis ruboc loco [illegible] ...bonesta dicta non [illegible] ...ibamus est quod vis a Bauaro, nec Caesari Ferdinando fuisse promissum auxilium, antequam ipsum Palatinatus ex foedere Matthiae contra [illegible] ...ret Nihil de Palatinatu Monachij actum, nihil [illegible] ...ibat fidem. Palatinum sure prudenter cum [illegible] ...remque a tuae ideo maior fuit impunitio tuae vestra, quam tuo Principi praestaque tam [illegible] ...ere, iudicio [illegible] ...non [illegible] ...ret [illegible] ...prebra fuit. Non volumus vos malos, vti nobis bene odit, at vbi [illegible] ...malos esse: volumus positos.

Lubet benignae Lector audire hominem [illegible] ...e in hoc conventiculo [illegible] ...Heidelbergensi hoc templum [illegible] ...tantem, rapuit [illegible] ...ferat [illegible] ...Comitatui vbi contraxit, Deinde [illegible] ...pulsi [illegible] ...ta [illegible] ...ne [illegible] ...ri [illegible] ...ta.

Sic [illegible] ...ugitus dolor. & vos [illegible] ...ne [illegible] ...ri [illegible] ...mundum [illegible] ...tere turbo [illegible] ...ne ipse audax & [illegible] ...ri [illegible] ...ri [illegible] ...ri. Vos [illegible] ...ri [illegible] ...ri [illegible] ...ri

Wormbs Anglis fabulam exprobrare non audeo scribere: supremum Cancellarium Cancellariam vocare & dicere politicum, Ne quidem (vtor tua verba) reformatum bonis locum habere: Et contra transactionem Viennensem Quid magis Camerarii? cui vt Amplissimi Cancellarii verba respondeam? Verum ne omnia breviter dispolio sit; sed singula longum erit. Cæsarem, Regem, Electores, Principes, Comites, & alios omnes (quos Basilea & Regensburga vidit) quid Basilea & Regensburga? eam vrbem (vt ego quidem existimo) quæ Basilea & Regensburga vidit,

[illegible] Gabocom datis, hoc vigesimo tertio Maij, [illegible]

...secundas cum communibus hostibus inire pacis rationes, [illegible] conditionibus frustrà nectui, sed ut tolleremur quamprimùm, [illegible] nostra Vestra, vt nobis pollicita est, nisi postrata Hungariæ [illegible] regionem promouerit, nunquam nos tolli patiemur, vt, contra [illegible] lum nobis Pacem obtrudi, &c. Hæc Palæologus. Et quidem [illegible] gitur à Britanniæ Rege nequaquam Clemens obtinuit, [illegible] Pacem bello præferendam suadere: secundo loco intelligebat, [illegible] omnem Pacem protulisse & intento animo desiderare, [illegible] Bellonæ suam fidem. Idem in Epistola ad Gabocom [illegible] eodem anno missa, eadem Pontifex hoc tam malè [illegible] effinxit, *Quidquid, aut intra Angliæ fines & Hiberniæ [illegible] fiebat à nobis vnum de illis rebus fuisse communicatum [illegible] ipse Rex sit arbitratus, nunquam [illegible] tate, per totum fere orbem Christianum fraudulenter [illegible] alia de causa omnia tam vtile atq; honestum [illegible] nobis ea ratione persuadere, qua [illegible] fammopere [illegible] timeremus, &c.* Nec hic finis. Pro [illegible] quam vocatur vltimo Iulij [illegible] [illegible] [illegible]

...ipsius animi, ...mice ea, quæ celeritate Servatis vsus fuerat, & hostium molitiones, ...rumque repentino illo sensui abrumpat; illa fecerit, & nobis animum ...det, vt persuasione & ...nos adiuuantium ...ere possimus, & Brunsuicensis ...ctum, ...bus ea progredientes ala...rus. Hæc Palatino. Vbi rursus duo do... Primum dit, nostram crumenam Palatino admitti, pulsum ...sendo hostem ...rapus Domini sui, ad dissipationem Imperij, ad occupatas Cæsa... ...mandat. Alterum, Consilij sui clanculariosocios habere, qui formidine nostri maximi mali apparent, nisi forsan de industria hoc apud Caborem ...ulant alyenos, vt hac illusi iram nuto metu, è septem montium Vrbibus ...ortatum proficiscatur. Copias & vires plerumque verbis auget, qui dissidet.

Atque hoc nullo incredibili videtur, quod eadem etiam arte vtatur in ...recentissima Epistola Iulij Cæsaris ad Ti... pri ad eundem Caborem, vbi inter cetera vanissima illa verba hæc infert: *Hæc Brunsuicensis cum legisset, Ferrariæ Tabernis ...mo in Hagia, ...ngentibus ...a ...ebat, ...legisse, & collaudasse, valde mirari, & pulmentaria ...ntia ...ere progredi. Domui deinde ...ere ...ra ...ngens negotium hostis ...sset, ...ere ...ntes ...ere ...ssent, ...rsus ...pellatione, de progressu ...ra Vestræ.* Hæc gratiosa mihi, vt Caborem amittat facias. Quam arcte autem DI Ioannis Ducis Brunsuicensis Ti... ...mpressit? cum ...sent ...ssile ...ere ...ne in proximis castellis ...plerumque ...ssent ...ere ...ssent, ...ere ...ere ...ere

Philippus a Gabiati publici exhibitus Ferdinando Regi Catholico, Hispaniarum Regi, Sacræ Regiæ Majestati.

PARIS

Commodum secedit Columbus hospitium habiturus apud Abbatem, quem Carmelitarum monasterium sancti Stephani Cabilonensis regebat, cum Ferdinandus Hispaniarum Rex, Isabellæ Reginæ maritus Campum ultra fines quæ progressus ducentos ferme passus, Columbum excipiendum, ut decebat, Cæsareum Principem, ad Isabellam Reginam, quæ Medinæ Campi morabatur, deduxit. Ibi Columbus, quæ ad Indiam spectabant, Regi Catholico, imperante Isabella, exposuit. Ferdinandus Rex, ut erat prudens, ea quæ Columbus dixerat, attente audivit, et quæ ad Indiam spectabant, ea omnia Isabellæ Reginæ exposuit. Quæ Isabella ubi audivit, Columbum ad se vocari jussit, et ipsa quoque ea quæ Columbus dixerat, attente audivit, et quæ ad Indiam spectabant, ea omnia Ferdinando Regi exposuit. Quæ Ferdinandus ubi audivit, Columbum ad se vocari jussit, et ipse quoque

[illegible] Porrò hæc ipsa sa-
[illegible] vt Camerarius
[illegible] in speciem
[illegible] Camerarius
[illegible]

CAMERARIVS.

Nos [illegible]

PARTES.

Semotis [illegible] Camerarius [illegible] Partes [illegible]

CAMERARIVS

TABVLA.

[illegible] publicus Palatii Notarius erat, atque [illegible]
[illegible] Ecclesiae, & aperto Bibliorum, & iam Ve-
[illegible] Nouum Testamentum, [illegible] reiecit
[illegible] Ecclesiasticis Ecclesiae, et Ecclesia-
[illegible] & singulis Ecclesia-
[illegible] peccatis, quod [illegible]
[illegible] Ecclesiae [illegible] Ecclesiae
[illegible] Ecclesiae [illegible] Ecclesiae
[illegible] Ecclesiae [illegible] Ecclesiae

Sarterianus & Capellanus, seditiosi Principis, fautor Catilina Cinelinus

CAMERARIVS

Salomonius cum Genetaio fugiens, Horatio Veterano prosequente, ha-
rentem offendit, & annuam in vno alterum petentem pellit. Veterani
autem Veeriani vt & armis excludere conantes, ne ipsum fortissimum
sua causa tuentem interficerent, & Hispanis ex vrbe adiuncta vrbem
traderent, cum Magistratum sedatis tumultu aliquot interemit, ne-
statim periculum fecerat impetum à parte, qui, Neapolitanis Principem
hostiliter fuisse habitum.

TABVLAE.

Mala mens praetexit.

Id minimum est, quod accidit. Egit Ferdinandus Sanctae Palatii praefectus, proditionem concepisse, nihilominus hostis fuit & proscriptionem Centralem Veeriam colonia profecit, quasi bellica manu pressis colonis vexisset. Quid fecit igitur Camerarius Veeriae, ille nobilis Anglus? Anglis tantum hospitium & annonam intra decem dies praebet, perfugas quos vendo Camerae persolvit, nihil vi quicquam tentat, vbi vero ille malus portenti? exercitus vrbem circumsedet, commeatu, vinculo omni corrigendi hostes, excludit, ne quis pestem tam exped, vt stipendium ludens. Hic nimirum apud Veeres pretendit. Sic omnia displicent vigiles, sentinae domus, consilium & Spiritus sancti & amor Dei, spes exclusa. Ita Camerarius Veeriae, Veeres coegit Camerarium, Camerarius Veeres, & hoc fuit Veeres, Camerarius & caede, sua distrahentes munitiones, & quae colonia non expugnata? Quid ergo Camerarius? pecuniam ejus ardeam cum ea mercatus esset? Eundem pecuniae ejus dum Magistratum, ut pecuniam ejus dare iussit.

Hic multi alii pariter fuit Camerarius affert.

CAMERARIVS.

Ipsa diuturnum secularem imperii primordia de anno Domini [illegible]
annos, [illegible] Bohemiae rex Palatinus Caesar [illegible]
Dominus, [illegible] Sanctae [illegible]
[illegible] Domini, [illegible]

PARTES.

COMPARATIVE.

PARTES.

tempori et statui conuenientia vocalibus prædictis debitis vellem, Ac ea rapiores finul agretis nullatenus mutem.

CAMERARIVS

*Difficulter tamen hæc quoq; conficiuntur. Nobiles Bohemi [illegible] gloriari, & profligati præcellentibus Palatinorum ad imperium [illegible] ronæ Bohemicæ [illegible] & remunerationibus [illegible] quibus bonum ipsi [illegible] obedientiæ Cæsari [illegible] [illegible] [illegible]

...Rudolpho & Matthia ...: & illi quidem à ... eandem obe- ... sperare ... ferdinandi quidem ... ante fœdus ... tam ...

IASIVS.

*...? sapis an deliras? ... Principem ... Quod si perudelet ... Principe ... ? Quæ causa ... Principem ... Sed ... Principe ... Mauritium ... Principe ... Mauritius ... Ferdinandus ... Mauritius ... Mauritius ... Ferdinandus ... Mauritius ... Ferdinandus ... Mauritius ... Ferdinandus

Des transactionem Electoralem & Principalem vel.

...ndi animi, fronte ac ...ritate Serenitas vestra tatur, & hostium molitiones, ...rumque repentino ...ju semel abrumpat; Hoc si fecerit, & nobis animum ...ro, reprimet & minas nos adversantium serenitas, & Brunsuicensis ...uentium progredientem alacrius. Hæc Palatinus. Vbi ne sus duo docet. Primum dicit, nouum crimen Palatino adesse, palam ostendendo hostem cepisse Dominum Ducem, ad detractationem Imperij, ad occupandas Cæsaris pecunias. Alterum, Consiliarios cancellarios socios fabros, qui semper omnibus, minus mali apparent, nisi forsan de industria hoc apud Caborem fecisset Palatinus, et Cæsarem imminuto metu, è leptem montium Vellons ...ademptum dicit. Copias & vires plerumque verbis auget, qui dolose.

Atque hæc mihi sacrosanctissimum videtur, quod eadem etiam arte vtatur in recentissima litera ad Iulij Boc almo Cæsarem ad eundem Caborem, vbi in...

...ad Palatinum reflectamur, omnia ergo mendacijs referta, vt alias solemne bellum Caborem prælecter. Accusatione in ceteris vtitur, vallatissima tamen tegendum vinculo. *Progrediatur igitur* (inquit in epistola 27. Iulij huiusmodi) *cum bono Deo, felici...* ...*ejus Serenitas Electoralis cum...* ...*& virtute & fortitudine & a...* ...*diuinum auxilium, quod...* ...*prudentissime, & ingenio...* ...*fallum, rendo...* ...*dentur.* Hæc ille, ingenio Vellonis, quem ex alia epistola nouimus, quod nullus sentiret, vel vt fuisset, facere potuit operam præstitisse. Plerumque enim malorum eloquium iucundius remedijs, tum pestimus, quam cum sanamur. Suspecta ...ilis laus est, quæ tribuitur, vera tribuam. Libertas me facit, non necessitas.

Sed haud quaquam satis de Caborensi ad Mosellæ ripas socio, de Turca ipsoque Cæsare ipso. Fulget. Aurelianus palmam Cæsaris Vrbium Caborensem Persæ Constantinopolitanum pellit finibus, Neapolim Lotharingus ...ume Comitem ...ore de bello ...ostros ...quicquam ...Negat ...nullo dubio, non plerumque ...ocquit. Etiamsi hoc loco, confecto Diuorum in ...pistola, ...catur. ...

cessisse nihil magis desideramus quam vt breui fidum ad Nos hominem remittas, qui tua aliqua capiat, per quem de consiliis tuis ante edoceri possimus, quae communicare cum Senatu necessario significanda duximus.

Sitne parumper hic Camerarii, & enuntia, quae tempore pugnae Pal. Palatinus per fidem Gaborii cum illo? an intelligere nihil? Turcam Turcarum Imperatorem valere? quam quae celebrantur? quae gaudia de se oblectet? Quid magnus Musta pa? An ceciderint Turcae, an mortem inierint, & cruentas fugas? Haec tibi mandabam explicanda, quae ... Ah, mi Camerari, tu nescis quae vidimus, quod tam mortale ... vt se celare possit. Cumulo Turcarum iam prae metu ... tas super ... Cum Turcarum palmes ... sequebatur, ... tuno placuerat.

Nulla salus Nisi Bellum te possimus omnes.

Et Palatinus & Camerarius clamant in hoc malorum tempore ... reliqui? si pereundum est, ita pereamus, vt pereuntes ... fractis fracti vultebatur Orbi: Nullam ibi ... rarum tumultari.

A Caluino flectitur animus ad bellum adhortatur.

Verum vt inepte verbis imponimus: quid ... meneri, quid vellis facta esse? Age ... tui excute, socios adscisce, conferte labores ... consilia; consabulamini, murmurate, ... fiant, partem illic barbae, aliquid ... hac libella, dignum ... quae adhuc cogitastis, quae fixistis, ... mus omnes, solus ... Nulla ... mus est, quam ... Camerari ... ro, depone ... depone furoris ... rem videtur; ... Asiaticum Principium, quem ... sero ... Adversum ... tu missum Deus ... ipsum Caelum & terra ... dicere? Quid enim? an ... remittere, quem alteri ... Scimus ... deponitis, & nobis ... ego illi, imo Regem ... hoc illud ... & conjugis, cum ...

[illegible] à summo illo Senatu [illegible] rebellissi. Itaq; [illegible] Comerarij, [illegible] & quæ iam Ce- [illegible] Quid ergo [illegible] Magistratum [illegible] Dum adhuc [illegible] [illegible] Palæmonem [illegible] Mauri [illegible] [illegible] [illegible]